

Ὁ ὉΣΙΟΥΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥΣ

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἈΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ ΕΤΟΣ 2017 ΑΡΙΘΜ. 42

Εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, Ἐφόρου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους.

Εἰς κοινὴν ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν.

* * *

Περιέχει κείμενα ὀρθοδόξου δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, ὡς καὶ κείμενα περὶ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει παράδοσιν, δι' ᾧν ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ κατανύσσεται καὶ ἔρχεται εἰς πόθον Χριστοῦ.

* * *

Δαπάνη καὶ προνοία τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ συνεργασία καὶ ἐτέρων εὐλαβῶν λογίων Πατέρων.

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ^(*)

† Αρχιμ. Γεωργίου Γρηγοριάτου
(Καψάνη)

α. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

Ἡ Ἐκκλησία κατά τὴν ὀρθόδοξο πίστι μας εἶναι προϋπόθεσις τῆς σωτηρίας μας. Γι' αὐτό καί στό Σύμβολο τῆς Πίστεως, ἀφοῦ ὁμολογήσουμε πίστι στά τρία πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὁμολογοῦμε ὅτι πιστεύουμε καί εἰς «Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν».

Εἶναι γνωστός ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ ὅτι «ἐκτός τῆς Ἐκκλησίας δέν ὑπάρχει σωτηρία»¹ ἢ ὅτι «δέν δύναται νά ἔχῃ τόν Θεόν Πατέρα ἐκεῖνος ὅστις δέν ἔχει τὴν Ἐκκλησία μητέρα»².

(*) Ἀπάνθισμα ἐκ τῶν λόγων τοῦ μακαριστοῦ Γέροντος ἡμῶν περὶ Ἐκκλησίας καὶ Οἰκουμενισμοῦ. Τά ἀποσπάσματα εἶναι ἐνδεικτικά καὶ δέν ἐξαντλοῦν τό θέμα.

1. «*Salus extra ecclesiam non est*», Cyprianus Carthagiensis, «*Ad Iubananum de haereticis baptizandis*», ἐπιστ. LXXIII, XXI, Migne, PL 003 1169A.

2. «*Habere jam non potest Deum patrem, qui Ecclesiam non habet matrem*», Cyprianus Carthagiensis, «*De Unitate Ecclesiae*», VI, Migne, PL 004 503A.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, στό ὁποῖο ὁ Χριστός διά τῶν Ἁγίων Μυστηρίων μᾶς συσσωματώνει καί μᾶς κάνει μέλη Του. Διά τοῦ Χριστοῦ ἐνούμεθα καί κοινωνοῦμε μέ τήν Ἁγία Τριάδα καί μεταξύ μας. Ἔτσι τά πρώην διασκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ συνάγονται ἀπό τόν Χριστό εἰς ἓν³. Γινόμεθα καί πάλι οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, λαός τοῦ Θεοῦ, βασιλεῖον ἱεράτευμα.

Ἡ ἔνωσις τοῦ Θεοῦ μέ τούς ἀνθρώπους, πού ὑπῆρχε στόν Παράδεισο καί διασπάσθηκε λόγω τῆς ἀποστασίας καί ἁμαρτίας τῶν πρωτοπλάστων, ἀποκαθίσταται τώρα διά τοῦ Χριστοῦ στήν Ἐκκλησία.

Ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, ἀποκαταλλάσσεται (συμφιλιώνεται) μέ τόν Θεό, δικαιώνεται, ζωοποιεῖται, φωτίζεται, ἀγιαάζεται, σώζεται, γίνεται θεός κατά χάριν, ἐφ' ὅσον βέβαια καί ὁ ἴδιος προσφέρει διά τῆς ἀσκήσεως καί τῆς ὑπακοῆς στίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ τήν ἐλευθερία του στόν Θεό.

Στήν Ἐκκλησία ὁ Χριστιανός κοινωνεῖ μέ τόν Θεό ἀλλά καί μέ τόν Χριστιανό συνάνθρωπό του, ξεπερνᾷ τόν νοσηρό ἀτομικισμό, τήν φιλαυτία καί ἀποκτᾷ τήν ἁγία ἐν Χριστῷ κοινωνικότητα καί ἀδελφосύνη.

Μέ τά εἰσαγωγικά Μυστήρια τοῦ Βαπτίσματος καί τοῦ Χρίσματος γίνεται ἡ συσσωμάτωσις τοῦ ἀν-

---

3. Ἰωάν. ια' 52.

θρώπου στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ καί ἡ χορηγία τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Στό Μυστήριο τῆς θείας Εὐχαριστίας ἡ ἔνωσις μέ τόν Χριστό καί μεταξύ μας γίνεται συνεχῆς πραγματικότητα. Ὅπως λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός «κοινωνία λέγεται τε καί ἔστιν ἀληθῶς διά τό κοινωνεῖν ἡμᾶς δι' αὐτῆς τῷ Χριστῷ καί μετέχειν αὐτοῦ τῆς σαρκός τε καί τῆς θεότητος, κοινωνεῖν δέ καί ἐνοῦσθαι καί ἀλλήλοις, δι' αὐτῆς· ἐπεὶ γάρ ἐξ ἐνός ἄρτου μεταλαμβάνομεν, οἱ πάντες ἐν σῶμα Χριστοῦ καί ἐν αἷμα καί ἀλλήλων μέλη γινόμεθα, σύσσωμοι Χριστοῦ χρηματίζοντες»⁴.

Ἔτσι γιά μᾶς τούς Ὁρθοδόξους ἡ συμμετοχή στήν θεία Εὐχαριστία καί Λειτουργία δέν εἶναι μία πράξις ἀτομικῆς εὐλαβείας ἢ ἀτομικῆς σωτηρίας, ἀλλά φανέρωσις καί ἀνανέωσις τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας μέ τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους.

Γι' αὐτό καί οἱ ἱεροί κανόνες ἐπιβάλλουν τήν συμμετοχή κατά τήν θεία Λειτουργία στήν Κοινωνία τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐκτός ἐννοεῖται ἐκείνων πού εὐρίσκονται ὑπό ἐπιτίμια⁵.

Κάθε θεία Λειτουργία, εὐχαριστιακή σύναξις, βεβαιώνει ὅτι δέν εἴμεθα «ἄτομα» χωρισμένα ἀπό τόν Θεό καί μεταξύ μας. Εἴμαστε καί γινόμαστε «κοι-

---

4. Ἁγ. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, «Περί τῶν ἁγίων καί ἀχράντων τοῦ Κυρίου μυστηρίων», Δ', κεφ. 86.

5. Ἁγ. Νικοδήμου Ἀγορείτου, Πηδάλιον, β' Κανών τῆς Ἀντιοχείας, ἡ καί θ' Ἀποστολικοί.

ωνία», ἀδελφότης, οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ, Σῶμα Χριστοῦ, θεανθρωπίνη ἔνωσις.

Ὁ ἐκκλησιασμός καί ἡ συμμετοχή μας στήν θεία Λειτουργία δέν εἶναι ἀπλῶς ἕνα θρησκευτικό καθήκον, ἀλλά ὄρος γιά νά εἴμεθα μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπενθυμίζω τόν π' Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου: «*Εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ τῶν ἐν τῷ Κλήρῳ καταλεγομένων, ἢ λαϊκός, μηδεμίαν ἀνάγκην βαρυτέραν ἔχει, ἢ πρᾶγμα δυσχερές, ὥστε ἐπιπλεῖστον ἀπολείπεσθαι τῆς αὐτοῦ Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐν πόλει διάγων, τρεῖς Κυριακάς ἡμέρας, ἐν τρισίν ἑβδομάσι μή συνέρχοιτο, εἰ μέν Κληρικός εἶη, καθαιρείσθω, εἰ δέ λαϊκός, ἀποκινείσθω τῆς κοινωνίας*»⁶. Κατά τούς ἱερούς Κανόνας, πού ἐκφράζουν τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τό νά «συνέρχεται» ὁ Χριστιανός ἢ νά «συνάγεται» ἢ νά «μετέχη» στίς «συνάξεις» ἢ «συνελεύσεις» ἢ «συνόδους» τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὄρος γιά νά εἶναι μέλος τῆς Ἐκκλησίας. Δέν ἐννοεῖται νά εἶναι ὁ Χριστιανός «ἀσύνακτος» ἢ «χωρισμένος ἀπό τήν σύναξι» παρά μόνο σέ περίπτωσι ἐκπτώσεως ἀπό τήν ἀληθινή πίστι⁷.

Ἡ Ἐκκλησία δέν εἶναι κυρίως θεσμός, δέν εἶναι ἴδρυμα, σωματεῖο, ὀργάνωσις, ἀλλά «κοινωνία προσ-

6. Πρβλ. καί τόν ια' Κανόνα τῆς Σαρδικῆς.

7. Τούς σχετικούς ἱερούς κανόνας βλ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, *Ἡ Ποιμαντική Διακονία κατά τούς ἱερούς κανόνας*, ἐκδ. «Ἄθως», Πειραιεύς 1976, σελ. 39-40.

ώπων ἐν Χριστῷ»⁸. Ὅπως ἐλέχθη ἀπό Ὁρθόδοξο θεολόγο, «Ἐκκλησία εἶναι ὁ Λυτρωτής, ἡ Μήτηρ τοῦ Λυτρωτοῦ καί οἱ φίλοι τοῦ Λυτρωτοῦ»⁹. Ὅπως ὅμως κάθε σῶμα ἔτσι καί ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὄργανισμό πού διασφαλίζει τήν λειτουργία της. Ὁ ὄργανισμός της δέν εἶναι ὄργάνωσις ἀνθρωπίνης πρωτοβουλίας, ἀλλά ἔκφρασις τοῦ θεανθρωπίνου χαρακτῆρος τοῦ Σώματός της καί ἀποβλέπει στήν διατήρησι τῆς ἐνότητος τῶν μελῶν τοῦ Σώματος.

(Ἐκ τοῦ ἄρθρου «Ἐκκλησία καί Ἐνορία», εἰς τόν συλλογικόν τόμον «ΕΝΟΡΙΑ», ἐκδ. ΑΚΡΙΤΑΣ, Ν. Σμύρνη 1990, σελ. 14-16).

* * *

β. Οἱ ἑτερόδοξες “ἐκκλησίες”.

Ἡ συνοδική καί ἱεραρχική δομή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας μαρτυρεῖ γιά τόν χαρακτῆρα της ὡς «κοινωνίας προσώπων ἐν Χριστῷ», ἐν ἀντιθέσει μέ τήν παποκεντρική δομή τῆς Ρωμαϊκῆς “ἐκκλησίας” ὅπου προηγεῖται ὁ ἰδρυματικός καί θεσμικός χαρακτήρ.

---

8. Ἡ ἔννοια τοῦ «προσώπου», κατά τόν μακαριστό Γέροντα, δέν ἔχει τήν περσοναλιστική χροιά πού ἀναπτύσσεται στήν θεολογία συγχρόνων θεολόγων.

9. Βλ. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Τό Σῶμα τοῦ ζώντος Χριστοῦ*, ἐκδ. Πατριαρχικοῦ Ἰδρύματος Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσ/νίκη 1972, σελ. 119.

Ἀνθρωποκεντρικό χαρακτῆρα ἔχει καί ἡ “ἐκκλησία” τῶν Προτεσταντῶν. Κατά τούς Προτεστάντας ἡ Ἐκκλησία ἔπεται τῆς σωτηρίας. Ὁ πιστός “σῶζεται ἀτομικά” ἐκτός Ἐκκλησίας μέ μία κατακόρυφο σχέσι μέ τόν Θεό. Ἔτσι οἱ “σεσωσμένοι” συγκεντρώνονται γιά νά ἀποτελέσουν τήν “ἐκκλησία” γιά ἀλληλοβοήθεια καί ἐξασφάλισι τῆς ἀτομικῆς “σωτηρίας”. Δέν κάνει δηλαδή ὁ Χριστός τήν Ἐκκλησία ἐνώνοντας στό Σῶμα Του τούς πιστούς, ἀλλά οἱ πιστοί κάνουν τήν Ἐκκλησία. Γι’ αὐτό στούς Προτεστάντας ἡ “ἐκκλησία” δέν εἶναι Σῶμα Χριστοῦ, ἀλλά σωματεῖο. Οὔτε εἶναι κοινωνία προσώπων ἐν Χριστῷ, ἀλλά σύνολο ἀτόμων πού τούς συνδέει κοινή θρησκευτική πίστις.

Ὁ ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως εἶχε σοφά τονίσει ὅτι: «Μόνη δέ διαφορά μεταξύ τῶν δύο αὐτῶν συστημάτων (Παπισμοῦ καί Προτεσταντισμοῦ) εἶναι ἡ ἐξῆς: Ἐν μέν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ τό ἄτομον, ἦτοι ὁ Πάπας, συγκεντροῖ περί ἑαυτόν πολλά βωβά καί ἀνελεύθερα πρόσωπα συμμορφούμενα ἐκάστοτε πρός τάς ἀρχάς καί τά φρονήματα τοῦ ἐπικαθημένου ἀτόμου. Ἐν δέ τῷ Προτεσταντισμῷ ἡ Ἐκκλησία συνεκεντρώθη περί τό ἄτομον. Ὅθεν, ἡ Δυτική Ἐκκλησία εἶναι ἄτομον καί οὐδέν πλέον. Ἀλλά τίς δύναται νά ἐγγυηθῇ ἡμῖν περί τῆς ὁμοφροσύνης ὄλων τῶν Παπῶν; Ἀφοῦ δέ πᾶς Πάπας κρίνει περί τοῦ ὀρθοῦ κατά τό δοκοῦν αὐτῷ καί ἐρμηνεύει τήν

Γραφήν ὡς βούλεται, καί ἀποφθεγματίζεται ὡς θεωρεῖ ὀρθόν, κατὰ τί διαφέρει οὗτος τῶν παντοίων δογματιστῶν τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας; Ὅποια ἡ διαφορὰ τῶν ἀρχόντων; Ἴσως ἐν μὲν τῇ τῶν Προτεσταντῶν ἕκαστον ἄτομον ἀποτελεῖ μίαν Ἐκκλησίαν, ἐν δέ τῇ Δυτικῇ ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν ἀποτελεῖ ἓν ἄτομον, οὐχί πάντοτε τό αὐτό, ἀλλ' αἰείποτε ἕτερον»¹⁰.

Γιὰ μᾶς τούς Ὀρθοδόξους προηγεῖται ἡ Ἐκκλησία καί ἔπεται ἡ σωτηρία. Δικαιούμεθα καί σωζόμεθα, ἐπειδὴ ὁ Χριστός μᾶς κάνει μέλη τοῦ Σώματος Του.

* * *

Σωζόμεθα λοιπόν στήν Ἐκκλησία, πού κατὰ τόν ἀπόστολο Παῦλο εἶναι «στῦλος καί ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας»¹¹ καί πού κατὰ τόν ἀψευδῆ λόγο τοῦ Κυρίου εἶναι θεμελιωμένη ἐπὶ τὴν πέτραν (τὴν ὁμολογία τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ) καί γι' αὐτό οὔτε αἱ πῦλαι τοῦ Ἄδου θά κατισχύσουν αὐτῆς¹².

(Ἐκ τοῦ ἄρθρου «Ἐκκλησία καί Ἐνορία», ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 16-18).

* * *

---

10. Ἁγίου Νεκταρίου, *Αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι*, ἐκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1972, σελ. 73.

11. Α' Τιμ. γ' 15.

12. Ματθ. 1στ' 18.

γ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία,
ἡ μοναδική Ἐκκλησία.

Ὁ 20ός αἰών χαρακτηρίσθηκε, ὡς γνωστόν, ὁ αἰών τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως. Ἡ συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων στήν Οἰκουμενική κίνησι ἔφερε στό προσκήνιο τίς διαφορές πού ὑπάρχουν καί μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων σχετικά μέ τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία. Εἶναι ἄραγε μόνον ἡ καθ' ἡμᾶς Ἁγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ἢ μήπως μέ τίς ἄλλες «ἐκκλησίες» συναποτελεῖ τήν Μίαν Ἁγίαν;

Ἀπό τήν τοποθέτησι στό ἐκκλησιολογικό αὐτό ἐρώτημα ἐξαρτᾶται καί ὁ τρόπος συμμετοχῆς τῶν Ὁρθοδόξων στήν Οἰκουμενική κίνησι. Ἡ πρόσφατος ἐκκλησιαστική ἱστορία ἀπέδειξε ὅτι μέ ἄλλο πνεῦμα συμμετέχουν σέ αὐτήν ὅσοι δέχονται ὅτι τά ὅρια τῆς Ἐκκλησίας συμπίπτουν μέ τήν Ἀλήθειά της καί ἄρα καί μέ τά κανονικά της ὅρια, καί μέ ἄλλο πνεῦμα συμμετέχουν ὅσοι ἐπεκτείνουν τά ὅρια τῆς Ἐκκλησίας καί πέραν τῆς Ἀληθείας της καί τῶν κανονικῶν της ὁρίων ἀποδεχόμενοι μία διηρυμένη, περιεκτική ἐκκλησιολογία.

Ἡ στάσις μας ἀπέναντι στό θέμα αὐτό δέν θά εἶναι ὀρθή, ἐάν ἀγνοήσουμε τήν διά τῶν αἰώνων περί αὐτοῦ αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἄλλως, κινδυνεύουμε νά θέσουμε σέ κίνδυνο τήν διαχρονική ταυτότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί

είναι ένδεχόμενο ή σύγχρονη έκκλησιολογική μας τοποθέτησις νά μή έκφράζη τήν Όρθόδοξο πίστι μας. Νομίζω ότι και οι ειλικρινείς έτερόδοξοι, πού διαλέγονται μέ τούς Όρθοδόξους, θά θέλουν νά γνωρίσουν ό,τι γνήσια έκφράζει τήν όρθόδοξο αὐτοσυνειδησία [...].

Στήν συνείδησι τών Όρθοδόξων ή όρθόδοξος Πίστις και ή Όρθόδοξος Έκκλησία περιχωροῦνται. Γι' αὐτό όλες οι προαναφερθεῖσες σύνοδοι (τῆς Μόσχας τοῦ 1441, τῆς Ίερουσαλήμ τοῦ 1443, τῆς Κων/πόλεως τοῦ 1453 και τοῦ 1484 κ.ἄ.) και οι ἄνωτέρω μνημονευθέντες διδάσκαλοι (ἄγ. Μάξιμος ό Γραικός, ό Κων/πόλεως Ίερεμίας ό β', ό Ἀλεξανδρείας Μελέτιος Πηγᾶς, ό Μητροφάνης Κριτόπουλος, ό ἄγ. Ἀθανάσιος ό Πάριος, ό ἄγ. Νικόδημος ό Ἄγιορείτης κ.ἄ.) συνδέουν τήν μοναδικότητα τῆς Καθολικῆς Έκκλησίας μέ τήν μοναδικότητα τῆς ἀκαινοτομήτου ἀποστολικῆς πίστεως και παραδόσεως. Κατ' αὐτούς δέν ὑπάρχει ή ἀποστολική πίστις ἐκτός τών κανονικῶν όρίων τῆς Καθολικῆς Έκκλησίας οὔτε ή ἀποστολική Έκκλησία ἐκτός τών όρίων τῆς Ἀληθείας, δηλαδή τῆς Όρθοδόξου Πίστεως [...].

Προσωπικῶς ἐλπίζω ότι κατά τόν 21ον αἰῶνα τῆ ἐπιστασία τοῦ Παναγίου Πνεύματος οι Όρθόδοξοι θά συνειδητοποιήσουμε βαθύτερα τήν ταυτότητα τῆς ἁγίας μας Έκκλησίας μέ τήν Μίαν Ἄγιαν Καθολικήν και Ἀποστολικήν Έκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Και αὐτό

πρέπει νά γίνη ὄχι μόνο γιά τήν ἰδική μας σωτηρία, ἀλλά γιά νά ἀποτελεῖ ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία τό ὑγιές κριτήριον, τήν στάθμη, τόν κανόνα κάθε ἄλλης “ἐκκλησίας” καί τήν ἐλπίδα τῆς εἰς τό μέλλον ἐπιστροφῆς καί ἀποκαταστάσεώς των εἰς τήν Μίαν Ἁγίαν, πού δέν εἶναι μία ἀόριστος, νεφελώδης, κατάστασις, ἀλλά ἡ συγκεκριμένη ἱστορική κοινότης τῶν Ὁρθοδόξων πιστῶν.

(«Ἡ ἐκκλησιολογική αὐτοσυνειδησία τῶν Ὁρθοδόξων ἀπό τῆς ἀλώσεως μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος», εἰς τόν Τόμον «*Εἰκοσιπενταετηρικόν, Ἀφιέρωμα στόν Μητροπολίτη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ. Διονύσιον*», ἔκδ. Ἰ. Μητροπόλεως Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως, Νεάπολις Θεσ/νίκης 1999, σελ. 107-132).

* * *

Ὁμολογοῦμεν ὅτι μόνον ἡ καθ’ ἡμᾶς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως. Αἱ δέ λοιπαί ἑτερόδοξοι “ἐκκλησίαι” εὐρίσκονται ἐν τῇ αἵρέσει καί πλάνῃ.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι μόνον τά Μυστήρια τῆς καθ’ ἡμᾶς Ἁγίας Ἐκκλησίας εἶναι ἔγκυρα, σωστικά καί ἁγιαστικά.

Ἀποδεχόμεθα ὡς ἀδελφάς Ἐκκλησίας μόνον τάς ὁμοδόξους καί ὁμοπίστους τοπικάς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι τὰ κανονικά ὄρια τῆς Ἐκκλησίας συμπίπτουν μέ τήν Ἀλήθειαν αὐτῆς, ἥτις εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, καί ὅτι ἐκτός Αὐτῆς τῆς Ἀληθείας καί πέραν τῆς Ἀληθείας τὰ ὑπάρχοντα ἐκκλησιαστικοφανῆ σχήματα δέν δύνανται νά διεκδικήσουν δι' ἑαυτά τήν πληρότητα τῆς Ἀληθείας καί τῆς Χάριτος, τήν ἀποστολικήν διαδοχήν, ἥ καί τήν γνησιότητα καί ἀκεραιότητα τῆς ἀποστολικῆς Παραδόσεως.

Ὡς ἐκ τούτου δέν ἀποδεχόμεθα τόν Πάπαν τῆς Ρώμης ὡς ἀδελφόν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἢ ἄλλου τινος Ὁρθοδόξου Πατριάρχου καί ἐπισκόπου, ἐφ' ὅσον ἐμμένει εἰσέτι, ὡς ἐκ τῶν προσφάτων ἰδικῶν του κειμένων βεβαιοῦται, εἰς τὰ ἀντιευαγγελικά δόγματα καί αἰρέσεις, ἅτινα μεταθέτουν τήν ἐν ἡμῖν ἐλπίδα ἀπό τόν Θεάνθρωπον Χριστόν εἰς τόν ἄνθρωπον.

Αὐτήν τήν ἀγίαν πίστιν παρελάβομεν παρά τῶν Ἀγίων Πατέρων μας, αὐτήν ὁμολογοῦμεν καί κηρῦσσομεν, ὅση ἡμῖν δύναμις, καί μέ αὐτήν ἰκετεύομεν τόν Κύριον Ἰησοῦν νά μᾶς ἀξιώσει νά ἀποθάνωμεν.

(Ἐπιστολή πρὸς τήν Ἱερά Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, 23-9-1995).

* * *

**δ. Ἀποφάσεις παρά τήν Πίστιν τῆς Ἐκκλησίας.
Ἀποφάσεις «εἰδικῶν» ἐρήμην τῶν Συνόδων.**

Ὡς προκύπτει ἐκ τοῦ Ὑπηρεσιακοῦ Σημειώματος¹³, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν (σ.σ. διά τήν σύνταξιν τῆς «Οἰκουμενικῆς Χάρτας»¹⁴) δέν ἐκόμιζον ἄποψιν ἐγκριθεῖσαν ὑπό τῆς Ἱεραρχίας ἢ τοῦλάχιστον τῶν μικρῶν Συνόδων (ὡς ἡ Δ.Ι.Σ.) τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν.

Δέν ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, νά ἀπορριφθῇ τό συνταχθέν «ξενότροπον καί ἀπαράδεκτον» ἀρχικόν κείμενον καί νά συνταχθῇ νέον κείμενον, σύμφωνον πρὸς τήν Ὁρθόδοξον θεολογίαν.

Προϋτάθη καί ἐγένετο ἀποδεκτόν νά γίνουν κάποιαι διορθώσεις ἀπό Ὁρθοδόξου ἀπόψεως, «ὥστε τό κείμενον νά γίνῃ ἀπλῶς Ὁρθοδόξως ἀνεκτόν, καί νά μὴ θεωρηθῇ ἀρνητικὴ ἢ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῆς προσπαθείας τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Εὐρώπης νά ἐκπονήσουν μίαν Charta Oecumenica».

---

13. Πρόκειται περὶ ἐνημερωτικοῦ σημειώματος κοινοποιηθέντος ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδοῦλου εἰς τόν Γέροντα ἡμῶν Ἀρχιμ. Γεώργιον, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐρωτήσει περὶ τῆς «Οἰκουμενικῆς Χάρτας» (2000), ἐνός καταστατικοῦ κειμένου δεσμεύσεων τῶν «ἐκκλησιῶν» τῆς Εὐρώπης μεταξύ των διά τόν τρόπον συνεργασίας καί κοινῆς συμπεριφορᾶς των.

14. Βλ. ἐν: *περιοδ. «Ἀπόστολος Βαρνάβας»* (τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου), περίοδος Γ', τόμ. ΕΓ', Ὀκτώβριος 2001, τεύχ. 10, σελ. 411-423.

Αυτή είναι η παγία τακτική τῶν Οἰκουμενιστῶν, ὡς ἐξεφράσθη καί ὑπό ἐπισήμων τοῦ Π.Σ.Ε.: Νά ἐγκρίνωνται κείμενα παραδεκτά ὑπό τῆς πλειοψηφίας καί ἀνεκτά ὑπό τῆς μειοψηφίας (ἐν προκειμένῳ τῶν Ὁρθοδόξων).

Ἡ περί «ἀνεκτῶν» ἢ minimum δογματικῆς παραδοχῆς θεωρία δικαιούται Ὁρθοδόξως καί Πατερικῶς;

Εἰς τήν περίπτωσιν τῆς Χάρτας τό τελικόν κείμενον δέν εἶναι ἀπό Ὁρθοδόξου ἀπόψεως οὔτε ἀνεκτόν, ἐκτός ἐάν κάποιος ἀπολέσῃ κάθε δογματικήν εὐαισθησίαν [...].

Δυστυχῶς ἡ ὑπό τῶν εἰδικῶν (specialists) τοῦ Οἰκουμενισμοῦ διαδικασία προωθήσεως κειμένων καί ἀποφάσεών των ἐρήμην τοῦ συνόλου τῶν Ἐπισκόπων καί τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἡ πρώτη φορά πού ἀκολουθεῖται. Σχεδόν εἰς ὅλους τούς διαλόγους, ὡς εἰς τόν διάλογον Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν καί Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων, ἡ ἰδία τακτική ἀκολουθεῖται.

(Ἐπιστολή πρὸς τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος Χριστόδουλον, 17/30-1-2002).

* * *

Ὁφείλουμε νά παραδεχθοῦμε, ὅτι στούς διαλόγους πού ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθῆ στά πλαίσια τῆς Οἰκουμενικῆς λεγομένης Κινήσεως, οἱ ἀποφάσεις πού συνυπογράφοντο καί ἀπό Ὁρθοδόξους δυστυχῶς θεολόγους δέν ἦσαν πάντοτε σύμφωνες μέ τήν

Πίστι τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναμφίλεκτο παράδειγμα οἱ ἀποφάσεις τῆς συνελύσεως τοῦ Balamand καί τῶν Κοινῶν Δηλώσεων μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους, γεγονός πού σημαίνει ὅτι οἱ θεολόγοι πού μᾶς ἐκπροσωποῦν στούς διαλόγους δέν εἶναι πάντοτε ἐκφρασταί τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς μας αὐτοσυνειδησίας.

Ἔχουμε τήν γνώμη ὅτι τέτοια ἐνδεχόμενα θά ἀποφεύγονται, ὅταν τά θέματα συζητῶνται πρῶτα θεολογικῶς, ἐγκρίνονται κατόπιν συνοδικῶς, ἐνημερώνεται ἐπαρκῶς ὁ ἱερός κλήρος καί ὁ εὐσεβής λαός, καί ἡ συμφωνία τελικῶς ὅλης τῆς Ἐκκλησίας ἐκφέρεται ὡς ὁ λόγος τῆς Ὁρθοδοξίας στίς τυχόν διαχριστιανικές συνομιλίες. Τά προβλήματα δημιουργοῦνται ὡςάκις τά θέματα συζητῶνται μόνον ἀπό ὠρισμένους “εἰδικούς” θεολόγους ἐρήμην τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καί οἱ ἀπόψεις των προβάλλονται στά διαχριστιανικά συνέδρια ὡς λόγος τῆς Ἐκκλησίας.

Μελετώντας κανεῖς τήν Οἰκουμενική Χάρτα διαπιστώνει ὅτι οἱ συντάκται τῆς δέν ἔχουν θεολογικά κριτήρια ἀλλά κοινωνιολογικά. Ἐξυπηρετοῦν ἕνα ἐγκόσμιο ὄραμα: τήν παγκοσμιοποίησι, στά πλαίσια τῆς ὁποίας οἱ Χριστιανοί θά συνυπάρχουν μέν εἰρηνικά, χωρίς ὅμως συναίσθησι τῶν ὀρίων τῆς Ἀληθείας καί τῆς αἰρέσεως. Οἱ Ὁρθόδοξοι, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦμε τήν μόνη Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκ-

κλησία, μπορούμε νά παρακάμψουμε τήν αὐτοσυνειδησία μας καί νά δεχθοῦμε ἕνα τέτοιο ὄραμα; Τό θεολογικό πρόβλημα δέν εἶναι ἡ συνυπαρξις, διότι πάντοτε συνυπάρχουμε μέ ἀλλοδόξους καί ἀλλοθρήσκους καί εὐχόμεθα ὑπέρ τῆς ειρήνης τοῦ συμπαντος κόσμου. Τό πρόβλημα εἶναι ἡ ἀμβλυνσις τῆς δογματικῆς συνειδήσεως, ὥστε νά θεωροῦμε ὅτι ἐπί τῆς οὐσίας “ὅλοι εἴμαστε τό ἴδιο” καί νά οἰκοδομοῦμε τήν κοινωνική μας ζωή μέ βάσι τόν κανόνα αὐτόν. Ὅμως, τό φρόνημα αὐτό δέν εἶναι τοῦ Εὐαγγελίου, δέν εἶναι τῶν Πατέρων, δέν εἶναι τῶν Ἱερῶν Κανόνων. Δέν εἶναι τό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας.

(«Ἡ Οἰκουμενική Χάρτα ὀρθοδόξως κρινομένη καί κατακρινομένη», ἄρθρο τῆς 15-1-2002).

* * *

Ὁ οἰκουμενισμός, δηλαδή ἡ κίνησις διά τήν ἔνωσιν τῶν «ἐκκλησιῶν», ὅπως διεξάγεται σήμερον, φαίνεται ὅτι ἔχει οὐμανιστικόν-ἀνθρωποκεντρικόν χαρακτῆρα καί ὄχι θεολογικόν καί πνευματικόν. Παραμερίζει τήν Πίστιν (δόγμα) καί τήν Παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καί ἀποβλέπει περισσότερον εἰς πρακτικούς σκοπούς. Βλέπει τήν Ἐκκλησίαν κυρίως ὡς ἀνθρώπινον ἴδρυμα, τό ὁποῖον ἠνωμένον θά δυνηθῆ νά ἀντιμετωπίσῃ καλλίτερον τοὺς ἐχθρούς του. Δι' αὐτό δέν λαμβάνονται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν αἱ βασικαί διαφοραί περί τήν πίστιν καί τό πνεῦμα τῶν «ἐκ-

κλησιῶν», οὔτε ἡ ἱστορία καί ἡ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας...

Ἡ ἐκκλησιολογία, ἡ ὁποία ὑπόκειται ὡς βάσις εἰς τόν οἰκουμενισμόν, εἶναι ἐπίσης λανθασμένη. Δέν ἀναγνωρίζει τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς τήν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὡς τμῆμα ἢ κλάδον τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Δι' αὐτό καί πολλοί Ὁρθόδοξοι βλέπουν εἰς τόν οἰκουμενισμόν μίαν ἐκκλησιολογικὴν αἵρεσιν, χωρὶς νά σημαίνει ὅτι ἀναπαύονται εἰς τόν ζηλωτισμόν, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ἐπίσης ἐκκλησιολογικὴν παρέκκλισιν. Οἰκουμενισμός καί ζηλωτισμός δέν ἐκφράζουν τήν Ὁρθοδοξίαν.

(Ὁρθοδοξία καί οὐμανισμός - Ὁρθοδοξία καί Παπισμός, ἔκδ. Ἰ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος 1998, σελ. 83-84).

* * *

ε. Οἰκουμενιστικὴ μεθοδολογία.

Εἶναι χαρακτηριστικόν ὅτι, ἐνῶ οἱ Πατέρες καί αἱ Σύνοδοι μίαν εἶχον ἀγωνίαν, νά ὁμιλοῦν συμφώνως πρὸς τήν ἀποστολικὴν καί πατερικὴν πίστιν διὰ νά μὴ παρεκκλίνουν αὐτῆς οὔτε κατὰ ἓν ἰῶτα, οἱ σύγχρονοι θεολόγοι ἐνδιαφερόμεθα περισσότερο διὰ τήν προσαρμογὴν καί συμφωνίαν τῶν λεγομένων πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, διὰ νά γίνωμεν ἀρεστοί εἰς τούς ἀνθρώπους ἢ διὰ νά σώσωμεν δῆθεν

τόν κόσμον. Τό ἀποτέλεσμα εἶναι τραγικόν. Ἄντί νά μεταμορφωθῇ ὁ κόσμος εἰς Ἐκκλησίαν διὰ νά σωθῇ, μεταμορφούμεθα ἡμεῖς εἰς κόσμον.

Ἡ τακτική πού ἀκολουθοῦν ὑπεύθυνοι ἐκπρόσωποι τῆς Ὁρθοδοξίας δίδει τήν ἐντύπωσιν ὅτι τό ὅλον θέμα δέν ἀντιμετωπίζεται «συνοδικῶς» ἀλλά κατά τρόπον ὀλοκληρωτικόν καί συγκεντρωτικόν. Ὑπάρχουν πολλά ἐνδείξεις ὅτι δέν ἐπιζητεῖται ἡ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι συνοδική διάσκεψις διὰ τήν χάραξιν τῆς ἐνδεδειγμένης ἔναντι τῶν ἑτεροδόξων γραμμῆς, ἀλλά καταβάλλεται προσπάθεια νά “ρουμουλκηθῇ” ἡ Ἐκκλησία εἰς προκαθωρισμένας θέσεις.

Εἶναι χαρακτηριστικά τά ὅσα γράφει ὁ Καθηγητής Ἰω. Καρμίρης διὰ τόν τρόπον καθ’ ὃν ἐλαμβάνοντο αἱ ἀποφάσεις εἰς τήν Πανορθόδοξον διάσκεψιν τῆς Γενεύης τοῦ 1968: «Ἄλλ’ ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ἐπειγόμενος ἵνα ἐπιτύχῃ ὅπωςδήποτε τήν ταχεῖαν ἐπιψήφισιν τῶν σχεδίων ἀποφάσεων ἀμεταβλήτων, διέκοψεν ἀντικανονικῶς τήν ἀρξαμένην συζήτησιν... Δυστυχῶς ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ ὁ Σεβ. Πρόεδρος, κατά τρόπον ὅλως ἀνεπίτρεπτον, διέκοψεν ὀμιλοῦντα Καθηγητήν, ἵνα μή δῆθεν ἡ παρέμβασίς του ὑπερβῇ πεντάλεπτον χρονικήν διάρκειαν, τό ἥμισυ περίπου τῆς ὁποίας εἶχε διατεθῇ διὰ τήν μετάφρασιν, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἀπῆντα ἀπεριορίστως καί ἐν μονολόγῳ σχεδόν πρός ἕκαστον ὀμιλητήν κεχωρισμένως, ἀποφεύγων ἐκ συστήματος

πᾶσαν προτεινομένην μεταβολήν καί βελτίωσιν τῶν κειμένων»¹⁵.

Καί δέν εἶναι μόνον αὐτό. Οἱ μὴ συμφωνοῦντες πρὸς τήν γραμμὴν αὐτὴν δέν καλοῦνται νά συμμετάσχουν εἰς τήν διαμόρφωσιν τῆς οἰκουμενικῆς πολιτικῆς τῆς Ὁρθοδοξίας καί αἱ ἀπόψεις των δέν ἐμφανίζονται εἰς ἐπίσημα ἐκκλησιαστικά περιοδικά.

Βοηθεῖ ἄραγε ἡ τακτικὴ αὐτὴ διὰ νά ἐκφράσῃ ἡ Ὁρθοδοξία τό φρόνημά της; Διατί, ἔπειτα, παρατηρεῖται τόση σπουδὴ (ἐνίστε πεισματώδης) πρὸς τήν ἔνωσιν, χωρὶς νά λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ὁ μέγας ἀριθμός τῶν σκανδαλιζομένων Ὁρθοδόξων καί ὁ κίνδυνος τοῦ σχίσματος; Διατί ἐν ὀνόματι τῆς ἐνώσεως μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ὀδηγοῦμεν τοὺς Ὁρθοδόξους εἰς σχίσμα;

Καί εἶναι δυνατόν ὁ Θεός νά εὐλογῆσῃ τήν ἔνωσιν, ἡ ὁποία προετοιμάζεται κατ' αὐτόν τόν τρόπον;

Εἰς τόν ἀντορθόδοξον τρόπον ἐπιβολῆς τῆς γραμμῆς αὐτῆς ἐπὶ τῆς συνόλου Ἐκκλησίας ὑπάρχει μία ἐνστικτώδης ἀντίδρασις ἐκ μέρους ζηλωτῶν Ὁρθοδόξων. Ἡ ἀντίδρασις δέν εἶναι δυστυχῶς πάντοτε θεολογική καί δι' αὐτό πειστική. Αἱ ἀκρότητες τῶν οἰκουμενιστῶν καί ἡ μὴ θεολογική ἀντίδρασις πολλῶν ἀντιφρονούντων δημιουργεῖ ἐπικίνδυνον πόλωσιν, φυγαδεύει τήν ἀγάπην, σχίζει τήν Ἐκκλησίαν καί δέν

15.. Ἰω. Καρμίρη, *Ἡ Ἐ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις*, Ἀθήναι 1968, σελ. 26.

βοηθεῖ εἰς τὴν ψύχραιμον συζήτησιν τοῦ σοβαρωτάτου αὐτοῦ θέματος. Ὅσοι ζῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν κατάστασιν, αἰσθανόμεθα ὅτι δέν ὑπάρχουν περιθώρια περαιτέρω ὀξύνσεως τῆς χωρὶς κίνδυνον μιᾶς φοβερᾶς καταστροφῆς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐκτός τούτου τό δυναμικόν τῆς Ἐκκλησίας ἀπασχολεῖται εἰς ἀντεγκλήσεις καί δέν ἀξιοποιεῖται διὰ τόν εὐαγγελισμόν τοῦ ἐν σκότει καί σκιᾷ θανάτου εὐρισκομένου λαοῦ μας.

(«Εἰσήγησις περί Οἰκουμενισμοῦ». Κείμενον, τό ὁποῖον ἐζητήθη διὰ τὴν Γενικήν Συνέλευσιν τοῦ Συνδέσμου Ὁρθοδόξων Νεολαιῶν εἰς τὴν Βοστώνην (Ἰούλιος 1971), ἀλλά οἱ διοργανωταὶ ἀπεφάσισαν νά μὴ ἀναγνωσθῆ).

* * *

Οἱ Ὁρθόδοξοι οἰκουμενισταὶ ἐπιθυμοῦν σφόδρα τοὺς διαλόγους μετὰ τῶν ἑτεροδόξων ὄχι ὁμῶς καί μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων.

Πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν διαφωνούντων Ὁρθοδόξων πρὸς τὰ οἰκουμενιστικά των ἀνοίγματα, τοὺς χαρακτηρίζουν ὡς φανατικούς ἢ φονταμενταλιστάς, προκειμένου νά τοὺς θέσουν ἐκτός μάχης.

Λησμονοῦν ὁμῶς ὅτι φανατικοὶ δέν εἶναι μόνον οἱ ἀκραῖοι ἀντιοικουμενισταί, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦν τόν ἀντιοικουμενισμόν διὰ νά ἀποκτήσουν ὀπαδούς, ἀλλά καί οἱ ἀκραῖοι οἰκουμενισταί, ἐφ' ὅσον μέ ὀλοκληρωτικόν πνεῦμα προσπαθοῦν νά ἐπιβάλουν τάς

ἀτομικὰς τῶν ἀπόψεως ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀδιαφοροῦντες ἐάν ἔπωνται τοῖς Ἁγίοις Πατράσι καὶ ἐάν ἐκφράζουσι τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας. Τὰ ἀντίθετα ἄκρα ὡς γνωστὸν συναντῶνται καὶ ἀποτελοῦν τὰς δύο ὄψεις τοῦ ἰδίου νομίσματος.

Σπανίως ἢ οὐδέποτε Ὁρθόδοξος θεολόγος διαφωνῶν πρὸς τὸν τρόπον καθ' ὃν διεξάγονται σήμερον οἱ διάλογοι καλεῖται νὰ συμμετάσχη εἰς αὐτούς καὶ ἐάν κατὰ λάθος συμμετάσχη θὰ φροντίσουν διὰ τὴν ἀντικατάστασίν του.

Διοργανοῦνται ἐπίσης οἰκουμενιστικὰ σεμινάρια, εἰς τὰ ὅποια ἐν συνεργασίᾳ μετὰ Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν θεολόγων ἐπιχειρεῖται ὁ ἐπηρεασμὸς τῶν νέων θεολόγων καὶ κληρικῶν καὶ ἡ οἰκουμενιστικὴ τῶν μὀρφωσις.

Ἀπὸ τὰ ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ ἀποκλείονται θεολογικά κείμενα κριτικὰ τοῦ συγκρητιστικοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

(Ἀπὸ τὸ Περιοδικόν «Ο ΟΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ», τεῦχ. 38, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Ἅγιον Ὄρος 2013).

* * *

στ. Ἀγάπη ἢ Θεολογία;

Διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας κηρύσσεται ὑπὸ ἐπισήμων χειλέων¹⁶, καὶ μάλιστα διαδόχου μεγάλων θεολόγων Πατριαρχῶν, ἡ ἄποψις ὅτι ἡ ἀγάπη δέον νά προηγῆται τῆς θεολογίας, διότι ἡ θεολογία διαιρεῖ, ἐνῶ ἡ ἀγάπη ἐνώνει, καὶ συνεπῶς προκειμένου νά ἐπιτύχωμεν τὴν ἔνωσιν, εἶναι ἀνάγκη νά παραμερίσωμεν τὰς ἀγόνους θεολογικάς συζητήσεις τοῦ παρελθόντος, διὰ νά ἐναγκαλισθῶμεν ἀλλήλους ἐν ἀγάπῃ καὶ συνυπάρξει [...].

Ἄλλ' ἡ τάσις αὐτὴ διὰ τὴν ἐπικράτησιν μιᾶς ἀχρώμου δογματικῶς Θεολογίας καὶ τοῦ λεγομένου πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ συνιστᾷ μεγάλην ἀπειλήν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, πολὺ μεγαλυτέραν ἀπὸ οἰονδήποτε ἐξωτερικόν ἐχθρόν. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἀπολέσῃ τὴν προφητικὴν τῆς διάστασιν ὡς κήρυκος τῆς ἀποκαλυφθείσης Ἀληθείας καὶ παύσῃ νά κηρύττῃ τὴν ἀληθῆ περί Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου διδασκαλίαν, ἐκπίπτει εἰς ἓν εἶδος κοινωνικῆς λέσχης ἢ σωματείου μέ κοινωφελεῖς καὶ φιλανθρωπικούς σκοπούς. Αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν, πού ὡς ἄλας ἐμωράνθη, θά ρίψῃ ὁ κόσμος ἔξω καὶ θά καταπατήσῃ¹⁷, διότι δέν θά ἔχῃ πλέον λόγον ὑπάρξεως. Ὁ κόσμος μας ἔχει πολλὰς κοινωνικὰς ὀργανώσεις καὶ ἰδρύματα, ὥστε νά μὴ

---

16. Ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, βλ. ἐν: Ἐφημερίς "Ἀτλαντίς", τῆς 30ῆς Ἀπριλίου 1967.

17. Πρὸ βλ. Ματθ. ε' 13.

τοῦ χρειάζεται ἐν ἐπί πλέον. Ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας δίδει ἀκόμη καί εἰς τοὺς ἀπίστους τὴν δυνατότητα νὰ ζοῦν, ἐφ' ὅσον τοὺς δίδει τὴν ἐλπίδα ὅτι κάτι ὑπάρχει ἐπέκεινα τοῦ φθαρτοῦ καὶ παρερχομένου τούτου κόσμου. Τὴν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας χρειάζονται τόσον οἱ ἄπιστοι ὅσον καὶ οἱ πιστοί. Ἄς μὴ τὴν προδίδωμεν λοιπόν εὐκόλως χάριν τῶν “πρακτικῶν” σκοπῶν [...].

Ἡ αἵρεσις ὡς ἄρνησις τῆς ἀληθείας ἀποκόπτει τὴν γέφυραν πού μᾶς συνδέει μέ τόν Χριστόν, καί ἄρα μέ τὴν σωτηρίαν. Ὅπως μᾶς διδάσκει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, δέν εἶναι κάθε “Εὐαγγέλιον” ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὔτε κάθε κηρυττόμενος “Χριστός” ὁ ἀληθής Χριστός¹⁸. Δι’ αὐτό καί ὁ μακάριος αὐτός Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, ὁ συγγραφῆς τόν τελειότερον διά τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην ὕμνον καί κατ’ ἐξοχὴν βιώσας αὐτήν, ἀνεθεμάτιζε τοὺς αἰρετικούς¹⁹. Τό ἴδιον ἔκαναν καί ὄλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες, οἱ ὅποιοι ἠγάπων τοὺς αἰρετικούς καί σχισματικούς ἀσφαλῶς πολὺ περισσότερο ἀπ’ ὅτι τοὺς ἀγαπῶμεν ἡμεῖς²⁰.

---

18. Βλ. Β' Κορ. ια' 4.

19. Γαλ. α' 8, 9.

20. Εἶναι χαρακτηριστικὰ τὰ ὅσα λέγει σχετικῶς ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής: «Οὐ θέλων δέ τοὺς αἰρετικούς θλίβεσθαι, οὐδέ χαίρων τῇ κακώσει αὐτῶν, γράφω ταῦτα, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ τῇ ἐπιστροφῇ μᾶλλον χαίρων καὶ συναγαλλόμενος. Τί γάρ τοῖς πιστοῖς τερπνότερον, τοῦ θεᾶσθαι τὰ τέχνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα, συναγόμενα εἰς ἓν; Οὔτε ὑμῖν τοῦ φιλανθρώπου τό ἀπηνές παραινῶν προτιθέναί μὴ οὔτω μανείην ἀλλά μετὰ προσεχείας καὶ δοκιμασίας ποιεῖν τε

Πρέπει νά κατανοήσωμεν καλῶς ὅτι ἐπιμένοντες ἐπί τῆς ἀκριβείας τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος-ἀληθείας δέν ἐπιμένομεν εἰς τήν ὑποστήριξιν μιᾶς “θεωρίας” ἢ φιλοσοφικῆς “προτάσεως”, ἀλλά διὰ τήν σωτηρίαν μας. Διότι τό ὀρθόδοξον δόγμα αὐτό κάνει· περιέχει καί ἀποκαλύπτει τήν ἀλήθειαν καί τήν σωτηρίαν, καί προειδοποιεῖ ποῦ εὐρίσκεται ἡ πλάνη καί ἄρα ἡ ἀπώλεια.

Πῶς δύναμαι νά σωθῶ καί νά θεωθῶ, ἐάν ὁ Χριστός δέν ἐνηνθρώπησε πλήρως, ἐάν τό Ἅγιον Πνεῦμα δέν κατήλθε εἰς τήν Ἐκκλησίαν ὡς πηγὴ ἁγιασμοῦ καί κέντρον ἐνότητος αὐτῆς; Κάθε ἀλήθεια λοιπόν περί τῆς Ἁγίας Τριάδος καί τοῦ ἔργου Τῆς ἔχει μίαν ἄμεσον σωτηριολογικὴν συνέπειαν, καί ἄρα κάθε δήλωσις τήν ὁποίαν κάνομεν περί τῶν Τριῶν θείων Προσώπων, εἶναι συγχρόνως μία δήλωσις περί τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς τύχης του εἰς τήν παροῦσαν καί εἰς τήν μέλλουσαν ζωὴν. Πῶς λοιπόν δύναμαι νά ἀδιαφορήσω διὰ τήν δογματικὴν ἀλήθειαν, ἡ ὁποία ἐγγυᾶται περί τῆς σωτηρίας μου καί νά τήν θέσω εἰς δευτέραν μοῖραν;

καί ἐνεργεῖν τά καλά εἰς πάντας ἀνθρώπους, καί πᾶσι πάντα γινόμενους, καθὼς ἕκαστος ἐπιδίδεται ὑμῶν, παρακαλῶν πρὸς μόνον τό καθοτιοῦν αἰρετικοῖς συνάρασθαι εἰς σύστασιν τῆς φρενοβλαβοῦς αὐτῶν δόξης, σκληροῦς παντελῶς εἶναι ὑμᾶς καί ἀμειλίκτους βούλομαί τε καί εὐχομαι. Μισανθρωπίαν γάρ ὀρίζομαι ἔγωγε, καί ἀγάπης θείας χωρισμόν, τό τῇ πλάνῃ πειρᾶσθαι διδόναι ἰσχύν εἰς περισσοτέραν τῶν αὐτῇ προκατειλημμένων φθοράν» (PG 91 465CD).

Ἐάν πράγματι ἀγαπῶμεν τούς ἀδελφούς μας τούς ἑτεροδόξους, δέν δυνάμεθα παρά καί νά ἀληθεύωμεν πρὸς αὐτούς, κατὰ τό ἀποστολικόν· «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ»²¹, καί νά ὁμολογοῦμεν τήν ἀληθῆ εὐαγγελικὴν πίστιν, κατὰ τό· «γίνεσθέ μοι μάρτυρες»²², τήν πίστιν τήν ὁποίαν παρελάβομεν ὄχι διὰ τήν δικαιοσύνην μας, ἀλλά διὰ τήν χάριν καί φιλανθρωπίαν τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καταγγέλλοντες πρὸς αὐτούς ἐν πνεύματι ἀγάπης καί κατανοήσεως τά σημεῖα ἐκεῖνα, εἰς τά ὁποῖα διέστρεψαν τήν γνησίαν ἀποστολικήν παράδοσιν. Ἐάν ἀποφεύγωμεν αὐτό, δύο τινά συμβαίνουν· ἢ ὅτι δέν ἀγαπῶμεν πράγματι τούς ἀδελφούς μας καί ἀδιαφοροῦμεν διὰ τήν πλάνην των, ἢ ὅτι δέν πιστεύομεν ὅτι ἡμεῖς ἔχομεν τό πλήρωμα τῆς ἀληθείας καί ἄρα ψευδόμεθα καί ὑποκρινόμεθα ἐμφανιζόμενοι ὡς Ὁρθόδοξοι, ἤτοι φύλακες καί μάρτυρες τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως.

(«Ἀγάπη ἢ Θεολογία;», Ἀθῆναι 1968, Ἀρχεῖον Ἀρχιμ. Γεωργίου Γρηγοριάτου (Καψάνη), σελ. 3-8).

* * *

ζ. Ἄλλος ὁ Χριστός τοῦ δόγματος καί ἄλλος ὁ Χριστός τῶν μυστηρίων;

ἌΟ σύγχρονος Οἰκουμενισμός ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νά γεφυρώσῃ πάσῃ θυσίᾳ τό χάσμα μεταξύ τῶν Ἐκ-

---

21. Ἐφεσ. δ' 15.

22. Ἦσ. μγ' 10.

κλησιῶν, εἰσηγεῖται καί μίαν ἄλλην ἀπαράδεκτον ἀπό ὀρθοδόξου ἀπόψεως διάκρισιν, τήν διάκρισιν μεταξῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ δόγματος καί τοῦ Χριστοῦ τῶν μυστηρίων. Ρωμαιοκαθολικοί καί Διαμαρτυρόμενοι συμφωνοῦν ὅτι εἶναι δυνατή ὑπό ὠρισμένας συνθήκας ἡ “μυστηριακή ἐπικοινωνία” (Intercommunion), ἔστω καί ἐάν δέν ὑπάρχη συμφωνία ἐπί τοῦ δόγματος. Καί ἐδῶ τό δόγμα θεωρεῖται δευτερεῦον. Οἱ Ὀρθόδοξοι ἀντιθέτως πιστεύομεν ὅτι δέν δυνάμεθα νά μετέχωμεν εἰς τό ἴδιον Ποτήριον, ἐφ’ ὅσον ἡ πίστις μας διαφέρει. Κατά τούς Ὀρθοδόξους ἡ κοινωνία τῶν ἰδίων μυστηρίων δέν εἶναι ὁδός πρὸς τήν ἔνωσιν, ἀλλά τό ἀποτέλεσμα καί ἡ φανέρωσις τῆς ἐνώσεως. Μόνον ὅταν ἔχωμεν ἓνα Κύριον, μίαν πίστιν καί ἓν βάπτισμα, δυνάμεθα νά ἔχωμεν καί ἓν Ποτήριον.

(«Ἀγάπη ἢ Θεολογία;», ἔνθ’ ἄνωτ., σελ. 8).

* * *

Ὁ Χριστός τῆς Θ. Εὐχαριστίας εἶναι καί ὁ Χριστός τῆς ἀληθείας. Μόνον μία σχιζοφρενική εὐχαριστιακή Θεολογία θά ἠδύνατο νά διαιρέσῃ τόν ἐνιαῖον Χριστόν. Αὐτός εἶναι ὁ λόγος, διά τόν ὁποῖον οἱ Ὀρθόδοξοι οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νά παραδεχθῶν τό λεγόμενον “κοινόν ποτήριον” ἢ οἰανδήποτε ἐκκλησιαστικὴν μυστηριακὴν κοινωνίαν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων χωρὶς τελείαν συμφωνίαν εἰς τήν πίστιν. Ἐάν ὁ εὐχαριστιακὸς ἄνθρωπος ἀφεθῆ, ὥστε νά συσχη-

ματισθῆ ἀπό τὰς θρησκευτικὰς ἢ ἄλλας δοξασίας τοῦ κόσμου, πού δέν μετέχουν ὅμως τοῦ πληρώματος τῆς Ἀληθείας, τότε παραιτεῖται τῆς δυνατότητός του νά ὀδηγήσῃ αὐτάς εἰς τήν ὑπέρβασιν τῆς μερικότητός των καί τήν μετοχήν εἰς τήν καθολικὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τήν ὁποίαν μαρτυρεῖ ἡ Εὐχαριστία.

Ἡ Θ. Εὐχαριστία καθιστᾷ ἐκάστην τοπικὴν Ἐκκλησίαν καθολικὴν, ἐφ' ὅσον εἰς τήν Θ. Εὐχαριστίαν εὐρίσκεται ὁλος ὁ Χριστός, καί ἡ εὐχαριστιακὴ Σύναξις, ἡ ὁποία τελεῖ ἐν κοινωνίᾳ μέ τήν Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καί Ἀποστολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καί ποιμαίνεται ἀπό κανονικοῦς ποιμένας, εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἔχουσα τό πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ καί δι' αὐτό τό πλήρωμα τῆς σωτηρίας καί τῆς ἀληθείας.

(«Ἡ Θεία Εὐχαριστία καί τὰ Ἱερά Μυστήρια ὡς κέντρον καί πηγαί τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας», Εἰσηγήσεις κατὰ τό Α' Θεολογικόν Σεμινάριον Εἰσηγητῶν Ἱερατικῶν Συνεδρίων, εἰς Διορθόδοξον Κέντρον Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, 26-27 Ἀπριλίου 1972).

* * *

η. Ἡ σοβαρότης τῶν θεολογικῶν διαφορῶν.

Υπάρχουν σοβαραὶ θεολογικαὶ διαφοραὶ μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων καί τῶν ἑτεροδόξων, πού δέν πρέπει νά παραγνωρίζωνται. Αἱ διαφοραὶ αὐταὶ τοποθετοῦν τοὺς ἑτεροδόξους εἰς τήν περιοχὴν τῆς πλάνης καί τῆς αἰρέσεως.

α) Ἡ ρωμαϊκὴ διδασκαλία περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ (Filioque), τῆς ἀσπίλου συλλήψεως τῆς Θεοτόκου, τοῦ παπικοῦ ἀλαθήτου καὶ πρωτείου ἐξουσίας, τοῦ καθαρτηρίου πυρός, περὶ χάριτος καὶ δικαιώσεως, διὰ τὰ ἀναφέρωμεν τὰς σπουδαιότερας ἐξ αὐτῶν, ἀποτελεῖ δι' ἡμᾶς ἐκτροπὴν ἀπὸ τὴν γνησίαν ἀποστολικὴν παράδοσιν καὶ ἄρα νόθευσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ.

Δέν δυνάμεθα λοιπὸν τὰ ἀποδεχθῶμεν ἓνα νοθευμένον Χριστιανισμόν, ὁ ὁποῖος ἐγέννησεν ἐξ ἀντιδράσεως ἓνα ἄλλον νοθευμένον Χριστιανισμόν, τὴν Διαμαρτύρησιν. Ὁ Κύριος δέν ἔχυσε τὸ ἄσπιλον αἷμα Του, διὰ τὰ ἰδρύσῃ μίαν ἀνθρωποκεντρικὴν ὀργάνωσιν ἐγείρουσαν ἐν τῷ ὀνόματί Του ὀλοκληρωτικὰς ἀξιώσεις²³. Δέν δυνάμεθα τὰ συνυπάρξωμεν οὔτε μὲ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν παραποίησιν τοῦ Εὐαγγελίου, οὔτε μὲ τὴν προτεσταντικὴν ἔκφρασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἢ ὅποια ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὸν ρωμαϊκὸν συγκεντρωτισμὸν καὶ ὀλοκληρωτισμὸν ἀπώλεσε τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν πραγματικότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατήντησε ἓνας ἄκρατος ὑποκειμενισμός²⁴.

---

23. Πρὸβλ. Φέοντορ Ντοστογιέφσκυ, Ὁ Μέγας Ἱεροεξεταστής, ἐν: *Ἀδελφοί Καραμαζώφ*.

24. Τὸ ὅτι ἡ βασικὴ αἵρεσις τῆς Δύσεως εἶναι ἐκκλησιολογικὴ εἶχε κατανοήσει καὶ ὁ ἅγιος Νεκτάριος, ὅπως ἀνεφέρθη ἀνωτέρω (σελ. 12-13).

Ἀντιπαρατηροῦν οἱ ἀδελφοί μας, οἱ ἑτερόδοξοι, ὅτι καί ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἔχομεν τὰς ἁμαρτίας μας, ὅπως τόν ἐθνικισμόν, καισαροπαπισμόν κ.λπ. Καί ἔχουν δίκαιον. Ἄλλ' οὐδέποτε τὰς ἁμαρτίας μας καί τὰς παρεκκλίσεις μας ἀπό τήν γνησίαν ἱεράν Παράδοσιν ἀνυψώσαμεν εἰς δόγμα πίστεως ἀπαραίτητον διά τήν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς. Ἀντιθέτως τό ὑγιές ὀρθόδοξον φρόνημα βιοῖ τὰς παρεκκλίσεις αὐτάς ὡς καρκινώματα εἰς τό σῶμα τῆς Ὀρθοδοξίας. Διακρίνομεν ἐξ ἄλλου ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι τί εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἱερά Παράδοσις καί τί εἶναι ἀνθρώπιναι παραδόσεις. Ἡ ἱερά Παράδοσις ἔχει αἰώνιον καί ἀναλλοίωτον χαρακτήρα, ἐνῶ αἱ ἀνθρώπιναι παραδόσεις καιρικόν καί μεταβλητόν²⁵. Αἱ διαφοραί μας μετά τῶν ἑτεροδόξων δέν ἀφοροῦν ἀνθρωπίνης παραδόσεις, ἀλλά τήν ἱεράν καί ἀποστολικήν Παράδοσιν, τήν ὁποίαν πιστεύομεν ὅτι, παρά τὰς ἁμαρτίας καί τὰς ἀδυναμίας μας, διετηρήσαμεν καθάραν καί ἀναλλοίωτον κατὰ τό ἀποστολικόν: «Ἔχομεν τόν θησαυρόν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν»²⁶. Ἄλλως τε μία πλήρης Ἐκκλησία, κατὰ τόν π. Φλωρόφσκυ, δέν εἶναι καί μία τελεία Ἐκκλησία²⁷.

---

25. Jean Meyendorff, «Παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας καί παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων», ἐν: *Θεολογία καί ἀλήθεια καί ζωή*, ἐκδ. Ζωῆς, Ἀθῆναι 1962.

26. Β' Κορ. δ' 7.

27. «Πλήρης Ἐκκλησία... τελεία Ἐκκλησία». Ἡ Ἐκκλησία εἶναι πλήρης, διότι εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Ἀποστολική καί Καθολική Ἐκκλησία,

Ἀντιτιθέμενοι δέ εἰς τὴν μορφὴν πολιτεύματος τῆς ρωμαιοκαθολικῆς “ἐκκλησίας”, δέν ἀντιτιθέμεθα εἰς ἓν σύστημα διοικήσεως τοῦ εἶναι διαφοροτικόν ἀπὸ τό ἰδικόν μας, ἀλλὰ εἰς τό πνεῦμα τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ, ἔκφρασιν τοῦ ὁποίου ἀποτελεῖ ἡ μορφὴ τοῦ πολιτεύματος. Εἰς τόν παπικόν θεσμόν διακρίνομεν τὴν ἄρνησιν τοῦ δυτικοῦ ἀνθρώπου νὰ δεχθῆ ὅτι εἶναι δυνατόν τό Ἅγιον Πνεῦμα νὰ συγκροτῆ καί κατευθύνῃ τὴν Ἐκκλησίαν ὡς κέντρον καί πηγὴ τῆς ἐνότητος αὐτῆς, χωρὶς νὰ εἶναι ἀναγκαία ἡ μεσολάβησις ἐνός ἀνθρώπου ὡς ἀποφασιστικοῦ κέντρον καί πηγῆς τῆς ἐνότητος.

Δέν διαφωνοῦμεν λοιπόν, διότι τάχα δέν θέλομεν νὰ ὑποκύψωμεν εἰς τόν Πάπαν. Διαφωνοῦμεν δι’ ὅ,τι ἐκφράζει ὁ Παπισμός, διὰ τὴν οὐσίαν τοῦ πράγμα-τος, ἥτοι τὴν κατίσχυσιν τοῦ οὐμανισμοῦ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ καθ’ ἡμᾶς εἶναι ἡ σπουδαιότερα αἴρεσις τοῦ Παπισμοῦ: Ὁ ἀνθρωποκεντρισμός²⁸.

Πόσον ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός εἶναι ποτισμένος ἀπὸ τό πνεῦμα τοῦτο τοῦ ἀνθρωποκεντρισμοῦ, τό ἐκφραζόμενον εἰς τό πρωτεῖον καί τό ἀλάθητον, ἐφάνη

ἔχουσα τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας καί τῆς Χάριτος, τόν ὅλον Χριστόν. Ἐν τούτοις ἐμεῖς ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας δέν εἴμεθα τέλειοι, λόγῳ τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν καί ἁμαρτιῶν μας (σ.σ.).

28. Πρβλ. Κων/νου Μουρατίδου, *Διαφοροποιήσις, ἐκκοσμίκευσις καί νεώτεροι ἐξελίξεις ἐν τῷ δικαίῳ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας*, Ἀθῆναι 1960.

εις τήν Β΄ Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Εἰς τήν Διάταξιν περί θείας ἀποκαλύψεως ἐπί παραδείγματι ἀναγινώσκομεν ὅτι: «Ἡ ἱερά Παράδοσις, ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ ἀνωτάτη ἀρχή τῆς Ἐκκλησίας... εἶναι τόσον συνδεδεμένοι μεταξύ των, ὥστε ἐκάστη ἐξ αὐτῶν νά μή δύναται νά ὑπάρξῃ ἀνεξαρτήτως τῶν ἄλλων»²⁹. Ἡ τοιαύτη ὑπό τῆς Διατάξεως ὑπενθύμισις παραπλευρῶς πρὸς τήν Γραφήν καί τήν Παράδοσιν ὡς τρίτης αὐθεντίας τῆς «ἀνωτάτης θεσμοθετοῦσης ἀρχῆς τῆς Ἐκκλησίας», κατὰ τόν καθηγητὴν Νησιώτην, διαφεύδει τὰς ἐλπίδας τῶν μὴ Ρωμαιοκαθολικῶν³⁰. Ὁ ἴδιος καθηγητὴς εἰς τήν συνέχειαν τῆς μελέτης του αὐτῆς θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀνάγκη ὑπάρξεως τῆς γ΄ αὐθεντίας, τῆς Ἀνωτάτης Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, ἀπορρέει ἐκ τῆς ὑποτιμήσεως εἰς τήν δυτικὴν Θεολογίαν καί τήν ὑπ' ὄψιν Διάταξιν τοῦ ρόλου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τό ὁποῖον «μᾶς συναθροίζει, μᾶς συγκρατεῖ καί μᾶς προάγει εἰς τήν ἀλήθειαν ὡς μέλη μιᾶς μόνης οἰκογενείας»³¹.

Τήν ἰδίαν ἐντύπωσιν τῆς ὑποτιμήσεως τοῦ ἔργου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶχομεν καί ἡμεῖς μελετῶντες τό κείμενον τῆς Διατάξεως περί Ἐκκλησίας. Ἀναγινώσκομεν ἐπί παραδείγματι εἰς τό κείμενον: «Ἐπί

---

29. Ν. Νησιώτη, «Ἡ Θεολογία τῆς Ἀποκαλύψεως κατὰ τήν Β΄ Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ», ἐν: Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β΄ Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἐπιμέλεια Μαρίας Δ. Σπυροπούλου, Ἀθήναι 1967, σελ. 116.

30. Ἐνθ' ἄνωτ.

31. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 119.

τῷ σκοπῷ ὅπως τό ἴδιον ἐπισκοπᾶτον παραμείνη ἔν καί ἀδιαίρετον, Οὗτος (δηλ. ὁ Κύριος) ἐτοποθέτησε τόν εὐλογημένον Ἀπόστολον Πέτρον ἐπί τῶν ἄλλων Ἀποστόλων καί ἵδρυσεν ἐν αὐτῷ μίαν διαρκῆ καί ὄρατὴν πηγὴν καί θεμέλιον ἐνότητος, πίστεως καί κοινωνίας. Καί ὅλη ἡ διδασκαλία αὕτη περί τοῦ θεσμοῦ, τῆς διαρκείας, τῆς δυνάμεως καί τοῦ λόγου διὰ τό ἱερόν πρωτεῖον τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος καί τῆς ἐξουσίας του τοῦ ἀλαθήτως διδάσκειν, αὕτη ἡ ἱερά Σύνοδος πάλιν προτείνει νά πιστεῦεται σταθερῶς ὑπό τῶν πιστῶν»³². «Διότι ἔνεκα τοῦ ἀξιωματός του, τοῦτέστιν ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ Χριστοῦ καί ποιμένος ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Ρωμαῖος Ποντίφηξ ἔχει πλήρη, ὑψίστην καί παγκόσμιον δύναμιν ἐπί τῆς Ἐκκλησίας. Καί δύναται πάντοτε νά τήν ἀσκή ἐλευθέρως»³³. «Μία σύνοδος οὐδέποτε εἶναι οἰκουμενική, παρά ἐάν ἐπικυρωθῆ ἢ τοῦλάχιστον γίνῃ ἀποδεκτὴ ὡς τοιαύτη ὑπό τοῦ διαδόχου τοῦ Πέτρου»³⁴. «Ὁ Ρωμαῖος Ποντίφηξ, ὡς διάδοχος τοῦ Πέτρου, εἶναι ἡ διαρκῆ καί ὄρατὴ πηγὴ καί θεμέλιον τῆς ἐνότητος τῶν ἐπισκόπων καί τοῦ πλήθους τῶν πιστῶν»³⁵.

---

32. Ἡ Ἐκκλησία, 18. Καθ' ἡμετέραν μετάφρασιν ἐκ τοῦ THE DOCUMENTS OF VATICAN II, ἐκδότης WALTER ABBOT, S. J. NEW YORK: AMERICAN PRESS, 1966, σελ. 38.

33. Ἡ Ἐκκλησία, 22. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 43.

34. Ἡ Ἐκκλησία, 22. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 44.

35. Ἡ Ἐκκλησία, 23. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 44.

«Αὐτή ἡ θρησκευτικὴ ὑποταγὴ τῆς θελήσεως καὶ τῆς διανοίας πρέπει νὰ δεικνύεται κατὰ ἓνα εἰδικὸν τρόπον εἰς τὴν αὐθεντικὴν ἐξουσίαν διδασκαλίας τοῦ Ρωμαίου Ποντίφηκος, ἀκόμη καὶ ὅταν δέν ὀμιλῇ *ex cathedra*»³⁶.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἐκφράσεων, αἱ ὁποῖαι ὄχι ἀπλῶς ξενίζουσιν, ἀλλὰ καὶ ἠχοῦν ὡς βλασφημίαι κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰ ὦτα τῶν Ὀρθοδόξων, κλίνει τις νὰ δεχθῇ τὴν ἄποψιν ὅτι *Filioque* καὶ πρωτεῖον εὐρίσκονται εἰς σχέσιν ἀναλογίας καὶ ἀλληλεξαρτήσεως³⁷.

---

36. Ἡ Ἐκκλησία, 24. Ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 48.

37. Ὁρθότατα ὁ Ἀθανάσιος Πάριος εἶχε παρατηρήσει: «Τό Λατίνων ἀγέρωχον γένος, τὴν τῶν θεῶν Διδασκάλων εὐλάβειαν, παρά φαῦλον ἠγούμενοι, πρῶτον μὲν διὰ στόματος λέγειν, ὅτι καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ τό Πνεῦμα τό Ἅγιον ἐκπορεύεται, ἐτόλμησαν, ὃ δὴ πηγὴν εἶναι φρικτῶν ἀτοπημάτων καὶ βλασφημῶν συμπερασμάτων, πολλοὶ τῶν ἡμετέρων Διδασκάλων σαφέστατα ἀπέδειξαν. Εἶτα καὶ προσθεῖναι αὐτὴν ταύτην τὴν τῆς πίστεως καινοτομίαν... τῷ ἀγίῳ Συμβόλῳ ἀπεθρασύνθησαν, νεῖκος μέγα καὶ ἄφατον εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἐγείραντες, ὥστε διὰ ταύτην καὶ διαιρεθῆναι τὴν μίαν, εἰς δύο ἀντιπάλους, φεῦ, καὶ πολεμίας πρὸς ἀλλήλας μέχρι τῆς σήμερον... Ἡ κακίστη αὕτη αἵρεσις ζῶσα καθ' ἡμᾶς ἐστι, καὶ οὐδέ παύεται λυποῦσα καὶ ταράττουσα τὴν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν Ἐκκλησίαν, εἰ καὶ νῦν μετριώτερον ἢ ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις, διὰ τὴν νῦν ὑπὸ τῶν ἀθέων ἐπεισχωμάσασαν ἀδιαφορίαν» (Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, Ἐπιτομὴ εἰς τὴν συλλογὴν τῶν θεῶν τῆς πίστεως δογμάτων, ἐν Λειψίᾳ Σαξωνίας 1806, σελ. 163-164, 172-176).

Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ ἀδιαφορία διὰ τό δόγμα εἶχεν ἀρχίσει ἡδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, δηλαδὴ ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἕως τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, καὶ ὅτι ἔνεκα τῆς ἀδιαφορίας αὐτῆς δέν ἐδίδετο μεγάλη σημασία εἰς τὴν περὶ *Filioque*

Διά τοῦ Filioque τό Ἅγιον Πνεῦμα ὑποτιμᾶται ἔναντι τοῦ Υἱοῦ, διά νά περιορισθῇ ἐν συνεχείᾳ ὁ ρόλος του ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ³⁸. Τό κενόν τῆς ἀποφασιστικῆς συμβολῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τήν ζωήν τῆς Ἐκκλησίας ἔρχεται νά καταλάβῃ εἷς ἄνθρωπος, ὁ Πάπας.

Ἄς μή παραγνωρίζωμεν λοιπόν τάς διαφοράς μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, καί μάλιστα ἐν ὀνόματι τῆς προοδευτικότητος καί τοῦ ἀνοιγματος τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου. Οὔτε τό ἀνοιγμα τοῦτο εἶναι τόσον εὐρύ, ὥστε νά ἐπιτρέψῃ εἰς τόν Ρωμαιοκαθολικισμόν μίαν πραγματικὴν ἀποτοξίνωσιν του ἀπό τήν αἵρεσιν τοῦ ἀνθρωποκεντρισμοῦ, οὔτε αἱ οὐνιτικαί παραφυάδες ἔπαυσαν νά ἀπομυζοῦν τό σῶμα τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ ὁποία μάλιστα οὔτε κἄν ἀναφέρεται εἰς τό Διάταγμα τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ὡς Ἀνατολική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλά ὑποτιμᾶται διά τῆς συμπεριλήψεώς της μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν³⁹.

δυτικὴν κακοδοξίαν. Εἶναι ἀκόμη ἀξιοπρόσεκτος ἡ παρατήρησις τοῦ μεγάλου τούτου διδασκάλου τοῦ Γένους καί τῆς Ὁρθοδοξίας ὅτι ἡ αἵρεσις αὐτὴ εἶναι διά τόν δυτικόν χριστιανισμόν «*πηγὴ φρικτῶν ἀτοπημάτων καί βλασφημῶν συμπερασμάτων*».

38. Κατὰ τόν μακαρίτην Vladimir Lossky, ἡ διάφορος περὶ Ἁγίου Πνεύματος διδασκαλία τῶν Δυτικῶν, θά ὀδηγήσῃ αὐτούς καί εἰς μίαν ἄλλην μορφήν πνευματικότητος (Πρβλ. Vladimir Lossky, *Ἡ Μυστικὴ Θεολογία τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας*, Θεσ/νίκη 1964, σελ. 20).

39. Ἰ. Καλογήρου, «Ἡ Β' ἐν Βατικανῶ, γενικὴ ρωμαιοκαθολικὴ σύνοδος καί ἡ οἰκουμενικὴ ἀνανεωτικὴ προσπάθεια αὐτῆς κατ' Ὁρθόδο-

Γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καί φωναί καλοῦσαι εἰς ἐπάνοδον εἰς τήν ἀρχαίαν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' αἱ τάσεις αὗται δέν κατώρθωσαν εἰσέτι νά μεταβάλλουν τό πνεῦμα τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ⁴⁰.

ξον θεώρησιν», ἐν: Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72.

40. Κατά τόν Καθηγητήν Ἰ. Καρμίρην ἡ Σύνοδος αὕτη ἐπέτυχε «νά ἐκθέσῃ τήν αὐθεντικήν ρωμαιοκαθολικήν διδασκαλίαν διά νέων τρόπων καί διατυπώσεων καί ἐκφορῶν» καί ὄχι τήν μεταβολήν «τῆς παραδεδομένης δογματικῆς διδασκαλίας καί τοῦ περιεχομένου τῆς παραδόσεως ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς» (Ἰ. Καρμίρη, Ὁρθοδοξία καί Ρωμαιοκαθολικισμός, Ἀθήναι 1966, τόμος 3ος, σελ. 127 καί 129). Ἐκ παραλλήλου καί ὁ Καθηγητής Κ. Μουρατίδης παρατηρεῖ ὅτι: «Ἐν ὅσῳ τό Βατικανόν, ὁ Πάπας δηλονότι καί ἡ ρωμαϊκή Κουρία, ἔκρινεν ὅτι τά ὑπό συζήτησιν θέματα καί αἱ ὑποστηριζόμενα ἀπόψεις δέν ἔτιγον ἢ καθ' οἷονδῆποτε τρόπον προσέβαλλον τοὺς παράγοντας ἐκείνους, ἐφ' ὧν κυρίως θεμελιοῦται ἡ ἐν γένει διοργάνωσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας καί δῆ καί τόν παπικόν θεσμόν, οὐ μόνον ἐτήρει στάσιν ἀνοχῆς ἔναντι τῆς προοδευτικῆς παρατάξεως τῆς Συνόδου, ἀλλά καί διά λόγους σκοπιμότητος συνετάσσετο κυρίως ὁ Πάπας, διότι ἡ ρωμαϊκή Κουρία ἐκπροσωπεῖ ἐκ παραδόσεως καί μετὰ φανατισμοῦ ἀκραίας πάντοτε συντηρητικῆς ἀπόψεις, μετ' αὐτῆς, οὕτω δέ ἐπετυγχάνετο οὐ μόνον ἡ συγκράτησις αὐτῆς ἐντός τῶν κόλπων τῆς Ρ. Ε. ἀλλά καί ἡ κατάκτησις τῆς πρὸς τόν Πάπαν ἀφοσιώσεώς της. Οὕτως ἐξηγοῦνται αἱ ἐγκριθεῖσαι ὑπό τοῦ Πάπα μεταρρυθμίσεις τῆς Συνόδου ὡς πρὸς τήν γλῶσσαν τῆς θείας Λειτουργίας, τήν ὑπό λαϊκῶν καί ὑπό ὠρισμένης προϋποθέσεως κοινωνίαν ὑπ' ἀμφοτέρα τά εἶδη τῆς θείας Εὐχαριστίας... Ὅτε ὁμως τίθενται, ὡς εἶπομεν, ὑπό συζήτησιν προβλήματα ἀφορῶντα εἰς τήν ἐν γένει διοργάνωσιν τῆς Ρ. Ε. καί δῆ καί εἰς τόν παπικόν θεσμόν... τότε τό Βατικανόν ἀποδεικνύεται ἐχόμενον μετ' ἴσου, ἢ καί μεγαλυτέρου ἀφ' ὅσον κατά τό παρελθόν, φανατισμοῦ τῆς παπικῆς ἀπολυταρχίας καί τοῦ παπικοῦ ἀλαθήτου, ὡς πασιφανῶς ἀπεδείχθη καί κατά τήν συζήτησιν καί τελικήν διατύπωσιν τοῦ σχήμα-

Πρός τούς ἀδελφούς λοιπόν αὐτούς πού πάσχουν ὑπό τό πέλημα τοῦ Παπισμοῦ, ἀλλά καί δέν τολμοῦν νά τόν ἀπαρνηθοῦν, διά νά μή προκαλέσουν ἕν περαιτέρω σχίσμα ἐλπίζοντες ἄλλως τε καί προσευχόμενοι διά τήν ἀπολύτρωσιν, ἔχομεν καθήκον νά παραινώμεν εἰς τάς ἐπάλξεις τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι ἐμμένοντες εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν ἀποτελοῦμεν τήν μόνην ἐλπίδα διά τούς καλοπροαιρέτους αὐτούς ἀδελφούς. Ἐάν καί ἡμεῖς ὑποκύψωμεν καί δεχθῶμεν ἄνευ ὄρων τήν παπικήν αὐθαιρεσίαν, τότε οὐδεμία πλέον φωνή θά ἀκούεται κατά τοῦ Παπισμοῦ, οὐδεμία ἀνάσχεσις εἰς τόν κατήφορον τῆς Ρώμης, οὐδεμία σωτηριώδης ὑπενθύμισις τῆς ἀποστολικῆς Παραδόσεως καί τάξεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔχομεν δέ καί παραδείγματα τινῶν ἐξ αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι κεκοπιακότες ἀπό τό δυσβάστακτον βᾶρος τοῦ Παπισμοῦ εὐρίσκουν τό θάρρος νά ἀρνηθοῦν τήν θρησκείαν τῶν πατέρων τους καί νά προσέλθουν, οὐχί ἄνευ βασάνου καί δακρύων, εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν, ὅπου ἡ καθαρὰ ἀποστολική πίστις. Τί θά εἴπωμεν πράγματι πρὸς ὅλας αὐτάς τάς πονεμένας ψυχάς πού εὐρῆκαν χαράν εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν; Θά εἴπωμεν ὅτι κακῶς ἔκαμον καί ἐστράφησαν πρὸς τήν

τος περί Ἐκκλησίας ὡς καί κατά τήν συζήτησιν τοῦ ὑπ' ἀριθμόν 13 σχήματος περί τῶν σχέσεων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τόν σύγχρονον κόσμον» (Κων/νου Μουρατίδου, *Σχέσις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας*, Ἀθήναι 1965, σελ. 163-164).

Ὁρθοδοξίαν, διότι καί ἐδῶ καί ἐκεῖ ὁ ἴδιος Χριστός εἶναι καί δέν ὑπάρχουν διαφοραί; [...].

β) Ἐχομεν ἐπίσης τὰς ἐπιφυλάξεις μας, ὅσον ἀφορᾷ τό Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν «ἐκκλησιῶν». Ὁ ὀργανισμός οὗτος, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς μελέτης τῶν κειμένων του, εἶναι εἰς τόν μέγαν ὄγκον του Προτεσταντικός. Ἡ μεγάλη πλειονότης τῶν χαρασσόντων τήν πορείαν, τήν πολιτικήν, τήν Θεολογίαν του, εἶναι Προτεστάνται καί συνεπῶς ὅλα αὐτά ἔχουν σαφῶς προτεσταντικόν χαρακτήρα. Οἱ ὀλίγοι Ὁρθόδοξοι πού ἐργάζονται εἰς αὐτό δέν ἐπαρκοῦν διά νά ἐπηρεάσουν οὐσιωδῶς τήν γραμμήν του. Τό Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν κινεῖται περί ὠρισμένα προτεσταντικά θεολογικά μοτίβα, τά ὁποῖα λόγω τῆς ἀνεπίξεως τῆς προτεσταντικῆς Θεολογίας πρὸς τόν ὀρθολογισμόν καί τήν ἀπιστίαν⁴¹ γίνονται καθημερινῶς καί πλέον φιλελεύθερα.

Πολλάκις ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι αἰσθανόμεθα μέγαν ψυχικόν πόνον παρακαθήμενοι εἰς “οἰκουμενικάς συναντήσεις”, εἰς τὰς ὁποίας συναντῶμεν Προτεστάντας μή πιστεύοντας εἰς τήν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου ἢ τήν ἐκ Παρθένου Γέννησιν ἢ καί αὐτήν τήν Θεότητα τοῦ Λυτρωτοῦ, δηλαδή εἰς τήν Ἁγίαν Τριάδα. Οἱ ἴδιοι οἱ Προτεστάνται μάλιστα ἔχουν παρεξηγήσει τήν συμμετοχήν μας εἰς τό Π.Σ.Ε. καί συνηθίζουσι νά ὀμιλοῦν περί τοῦ Π.Σ.Ε. ὡς συμπεριλαμβάνοντος τὰς

---

41. Θεολογία R. Bultmann, Θεολογία περί τοῦ θανάτου τοῦ Θεοῦ.

Προτεσταντικός και Ὁρθοδόξους Ὁμολογίας (Denomination). Οὕτω δίδεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἔχομεν ἤδη παραδεχθῆ τὸν ἑαυτὸν μας ὡς Ἐκκλησίαν ἰσότιμον μὲ τὰς προτεσταντικὰς κοινότητας. Καὶ ἀκόμη ὅτι ἡ χαρασσομένη ὑπὸ τοῦ Π.Σ.Ε. γραμμὴ εἶναι γραμμὴ τῆς Ὁρθοδόξου Θεολογίας, ἐνῶ ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία οὔτε ἔχει οὔτε δύναται νὰ ἔχη σοβαρὰν ἐπίδρασιν εἰς τὴν χάραξιν αὐτῆς. Ἡ θέσις μας λοιπὸν ἔναντι τοῦ Π.Σ.Ε. δέον νὰ ἐπανεξετασθῆ καὶ μάλιστα μετὰ τὰς νέας κατευθύνσεις τῆς προτεσταντικῆς Θεολογίας⁴².

(«Ἀγάπη ἢ Θεολογία;», ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 15-20).

* * *

θ. Οἱ ἑτερόδοξοι δὲν ἔχουν τὴν πληρότητα τῆς ἀποστολικῆς πίστεως, δὲν εἶναι Ἐκκλησία.

Ὁ Προτεσταντισμὸς ὡς γνωστὸν ἔχει κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον τὴν θεωρίαν τῶν κλάδων (Branches Theory), διὰ τῆς ὁποίας βλέπει τὸν Χριστιανισμὸν ὡς ἓν δένδρον μὲ τρεῖς κλάδους. Ἐκαστος κλάδος-ἐκκλησία ἀποτελοῦν μέρη τοῦ ὅλου. Δὲν ἀναγνωρίζει

---

42. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ὁ γράφων φρονεῖ ὅτι: «Ὅ,τι ἐπέιγει διὰ τὴν Ἐκκλησίαν μας δὲν εἶναι ἡ συμμετοχὴ μας εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν, εἰς τὴν ὁποίαν μετέχομεν ἀνέτοιμοι, ἀλλὰ ἡ περαιτέρω παρ' ἡμῖν ἀνάπτυξις τῆς Θεολογίας καὶ ἀπόκτησις ὑγιοῦς ὀρθοδόξου θεολογικοῦ φρονήματος, ὥστε μετέχοντες ἐν καιρῷ εἰς Διαλόγους –πάντοτε μὲ σκοπὸν τὴν κήρυξιν τῆς Ὁρθοδοξίας– νὰ ἔχωμεν κάτι νὰ προσφέρωμεν εἰς τοὺς ἀδελφούς. Ἄλλως “οὐκ ἂν λάβοις παρὰ τοῦ μὴ ἔχοντος”».

λοιπόν ο Προτεσταντισμός ούτε εις τόν ἑαυτόν του ούτε εις τόν Ρωμαιοκαθολικισμόν καί τήν Ὁρθοδοξίαν τό δικαίωμα ὅτι κατέχουν τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας. Ἡ διάκρισις ἄλλως τε μεταξύ ὁρατῆς καί ἀοράτου ἐκκλησίας τόν βοηθεῖ νά τοποθετήσῃ τήν πλήρη ἐκκλησίαν εις τήν ἀόρατον τοιαύτην, ἐνῶ ὅλαι αἱ ὁραταί ἐκκλησίαι κατέχουν τμήματα μόνον τῆς Ἀληθείας.

Ὁ Ρωμαιοκαθολικισμός πάλιν πιστεύων ὅτι κατέχει τό πλήρωμα τῆς Ἀληθείας δέχεται ὅτι καί οἱ ἐκτός αὐτοῦ Χριστιανοί ἔχουν ψήγματα τῆς Ἀληθείας. Ὅ,τι καλόν ὅμως ὑπάρχει παρ' αὐτοῖς ἀνήκει εις τήν Ρωμαιοκαθολικήν ἐκκλησίαν καί συνεπῶς ἡ Ρωμαιοκαθολική ἐκκλησία ἔχει δικαιώματα ἐπ' αὐτῶν. Ἐπιστρέφοντες εις τήν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ἐπιστρέφουν εις αὐτό πού ἀνήκουν ἤδη καί ἀπό τό ὅποιον εἶχον ἀποσχισθῆ. Περισσότερα δικαιώματα βεβαίως ἀναγνωρίζει ἡ Ρώμη εις τάς Ἀνατολικάς ἐκκλησίας ἢ τάς Προτεσταντικάς.

Δι' ἡμᾶς ὅμως τούς Ὁρθοδόξους, οἱ ὅποιοι πιστεύομεν ὅτι δέν εἶναι δυνατόν παρά νά ὑπάρχη εἰς μόνον Χριστός, μία μόνη Ἀλήθεια, ὑπάρχει καί μία μόνη Ἀληθής Ἐκκλησία διαθέτουσα τό πλήρωμα τοῦ Χριστοῦ ἐν τε τῇ διδασκαλίᾳ καί τοῖς μυστηρίοις. Καί ἡ Ἐκκλησία αὕτη εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Πᾶσα ἄλλη «ἐκκλησία», ἡ ὅποια δέν πιστεύει ὀρθοδόξως ἢ δέν ἔχει κανονικούς ἐπισκόπους, ἀποτελεῖ

αἵρεσιν ἢ σχίσμα. Βεβαίως αὐτό δέν σημαίνει ὅτι αἱ ἑτερόδοξοι ὁμολογίαι δέν ἔχουν διατηρήσει καί τινες ἀπό τάς ἀποστολικάς διδασκαλίας. Ἀλήθεια ὅμως καί πλάνη συνυπάρχει εἰς αὐτάς, οὕτως ὥστε ἡ ἀποστολική διδασκαλία νά νοθεύεται καί ἡ ὅλη ζωή καί τό πνεῦμα τῶν «ἐκκλησιῶν» αὐτῶν νά χρωματίζεται καί ἐπισκιαίζεται ἀπό τήν πλάνην.

(«Ἀγάπη ἢ Θεολογία;», ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 18-19).

* * *

Ἡ Μία, λοιπόν, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, εἶναι ἡ καθ' ἡμᾶς Ὁρθοδοξία, διότι μόνη αὐτή διατηρεῖ ἀναλλοίωτη τήν πίστι τῶν Ἀποστόλων... Ἐκτός αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας ἡμπορεῖ νά ὑπάρχουν κοινότητες καί σχήματα ἐκκλησιαστικοφανῆ, ἀλλ' ὄχι «ἡ Μία Ἁγία Ἐκκλησία», μέ τό πλήρωμα τῆς Χάριτος καί τῆς Ἀληθείας.

Ἡ θεωρία τῶν κλάδων, ἐμμέσως ἢ ἀμέσως διατυπωμένη καί ἀπό ὀρθοδόξους, δέν ἔχει ἔρεισμα στό ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως καί στήν Πατροπαράδοτο εὐσέβεια τῆς Ἐκκλησίας καί ἀποτελεῖ ἕνα ἐκκλησιολογικό συγκρητισμό...

Πονᾶμε γιά τήν διαίρεσι. Προσευχόμεθα γιά τήν ἔνωσι ὅλων στόν Χριστό. Θέλουμε τήν ἔνωσι. Ἐνωσι ὄχι «συσκευασμένη»⁴³ κατά τόν ἱερό Γεννάδιο τόν

---

43. «Πῶς γάρ ἤκουσέ τις πίστιν καί ἔνωσιν ἐκκλησιαστικήν προσδωρισμένην; Εἰ γάρ καλή ἢ τοιαύτη ἔνωσις, διά τί μή αἰεὶ ἔσται, ἀλλά ὑπό διωρῆ; καί εἰ κακή, διά τί καί μίαν ὅλως ἡμέραν;», Billet

Σχολάριο, αλλά γνησία καί ἀληθινή στήν Μία Πίστι τῆς Ἐκκλησίας.

(Ὁρθοδοξία καί οὐμανισμός - Ὁρθοδοξία καί Παπισμός, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 54-55).

* * *

ι. Ἡ Ὁρθόδοξος Πίστις ὁ πολυτιμώτερος θησαυρός μας.

Ἄν ἡ πίστις δέν ἦταν τό κινδυνευόμενο, δέν θά ἐνομιμοποιούμεθα ὡς μοναχοί νά ὀμιλοῦμε γι' αὐτά τά θέματα. Οὔτε θά ἀφήναμε τήν φίλη ἡσυχία.

Τό ἴδιο δέν ἔκαναν καί οἱ πρό ἡμῶν ἅγιοι καί θεοφόροι Πατέρες, καί μάλιστα ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς;

Ὁ καρδιογνώστης Θεός γνωρίζει ὅτι ἐνεργοῦμε μέ πόνο καί ἀγάπη ὄχι μόνο πρός τούς παραπαίοντες ὀρθοδόξους ἀδελφούς μας, ἀλλά καί πρός τούς ἐτεροδόξους χριστιανούς. Διότι καί γι' αὐτούς ὄχι μία νοθευμένη Ὁρθοδοξία, ἀλλά ἡ ἀκραιφνής Ὁρθοδοξία εἶναι ἡ ἐσχάτη ἐλπίδα, ἡ μόνη διέξοδος ἀπό τό ἀδιέξοδο πού εὐρίσκονται καί ἡ μόνη σωτηρία.

---

adressé aux ecclésiastiques adversaires de l' union (15 novembre 1452), 15, «Τοῦτο ἐστάλη τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς, τῷ μεγάλῳ ἐκκλησιάρχῃ τῷ Σιλβέστρω καί τῷ μεγάλῳ χαρτοφύλακι τῷ Ἀγαλλιανῶ... καί ἦν αὕτη ἡ πρώτη φορά μετά τό συσκευασθῆναι πάντα ἰδίως διά τοῦ καρδινάλιου καί τῶν τριῶν ἀρχιερέων τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου», Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου, Ἄπαντα τά εὐρισκόμενα, ἐκδ. Maison de la Bonne Presse, Paris 1930, τόμ. III, σελ. 166-170.

(Ὁρθοδοξία καί οὐμανισμός - Ὁρθοδοξία καί Παπισμός, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 10).

* * *

Ἔχοντες δέ συνείδησιν ὅτι τό πολυτιμώτερον ἀγαθόν, τό ὁποῖον ἔχομεν κληρονομήσει ἀπό τούς μακαριστούς πατέρας μας ἡμεῖς οἱ ὀρθόδοξοι, εἶναι ἡ Ὁρθόδοξος πίστις μας, «ἡ ἀπαξ παραδοθεῖσα τοῖς ἁγίοις πίστις»⁴⁴, μετά φόβου καί τρόμου ἅς κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας καί ἅς ἀγωνιῶμεν, διά νά τήν παραδώσωμεν εἰς τούς ἐπιγιγνομένους καθαράν καί ἀμόλυντον ἀπό πάσης νοθείας καί πλάνης. Δέν εἴμεθα ἡμεῖς πού θά σώσωμεν τόν κόσμον. Ὁ Θεός σώζει τόν κόσμον καί τήν Ἐκκλησίαν Του.

Ἡμεῖς ὅμως ἔχομεν κληθῆ εἰς τόν κόσμον αὐτόν νά δώσωμεν τήν ὁμολογίαν τῆς πίστεώς μας, κατά τό «ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοί ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γώ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς»⁴⁵. Αὐτήν τήν ὁμολογίαν ἅς καταθέσωμεν καί ἡμεῖς πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις, μή παρασυρόμενοι ἀπό τὰς γοητευτικὰς ἐξωτερικῶς ἀλλά καταστρεπτικὰς ἑτεροδιδασκαλίας περὶ παραμερισμοῦ τῆς Θεολογίας χάριν τῆς ἀγάπης καί περὶ ἀμέσου ἀνάγκης ἐνώσεως τῶν Χριστιανῶν, διά νά σώσουν τάχα τόν κόσμον. Ἄς ἀπορρίψωμεν «τούς δύο “πειρασμούς”, τοῦ δογματικοῦ “ἐλαχίστου” ἀφ’

---

44. Πρὸβλ. Ἰούδα 3.

45. Ματθ. ι' 32.

ένός και τῆς ἐξωτερικῆς ὀργανωτικῆς ἐνότητος, χωρίς ἀληθῆ συμφωνίαν ἐπὶ τοῦ δόγματος, ἀφ' ἑτέρου»⁴⁶, διότι κάθε ἔνωσις πού δέν στηρίζεται ἐπὶ μιᾶς πλήρους καὶ τελείας συμφωνίας ἐπὶ τῆς πίστεως δέν εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ, τῆς πηγῆς τῆς Ἀληθείας, καὶ θά ἀποτύχη καὶ συντριβῆ ὡς χάρτινος πύργος, ὡς συνέβη μέ τήν ψευδοσύνοδον τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας.

Ὁ Κύριός μας προσηυχῆθη εἰς τόν Πατέρα Του διά τούς Μαθητάς του «ἵνα ὣσιν ἐν καθώς ἡμεῖς»⁴⁷, ἤτοι νά εἶναι ἐνωμένοι, καθώς καὶ Αὐτός εἶναι ἐνωμένος τελείαν ἔνωσιν μέ τόν Πατέρα. Ἡ συχνή ἀναφορά μας εἰς τό πρῶτον μέρος τοῦ χωρίου τούτου χωρίς τό δεύτερον («καθώς ἡμεῖς») δίδει τήν ἐντύπωσιν ὅτι τοῦ Κυρίου ἐπιθυμία εἶναι μία ὁποιαδήποτε ἔνωσις, καὶ ὄχι ἔνωσις ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ. Ὅμως ἡ τελεία αὕτη ἔνωσις ὑπάρχει ἤδη εἰς τήν Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Ἄς εἴπωμεν πρὸς τούς ἀδελφούς μας: «Γεύσασθε καὶ ἴδετε»⁴⁸. Καὶ αὐτοὶ ἄς κάνουν ὅ,τι ὁ Θεός τούς φωτίση.

(«Ἀγάπη ἢ Θεολογία;», ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 20-21).

* * *

---

46. Alexander Schmemmann, «Δυνατόν καὶ ἀδύνατον», ἐν: Ὁρθόδοξος θεώρησις τῆς Β' Συνόδου τοῦ Βατικανοῦ, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 22.

47. Ἰωάν. ιζ' 11.

48. Ψαλμ. λγ' 9.

Ὡς ἔσχατος ἀγιορείτης, ταπεινῶς παρακαλῶ μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου τοὺς ἀγίους πατέρας καὶ ἀδελφούς μας νά μὴ παρίδουν τὴν φωνὴν τῶν ταπεινῶν ἀγιορειτῶν μοναχῶν, οὔτε νά προχωροῦν εἰς καινοτομίας περὶ τὴν πίστιν καὶ τὰς σχέσεις μέ τοὺς ἑτεροδόξους, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ὁρθοδοξίας παραθεωροῦντες τὴν «συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας».

Ἄλλως, ὅλαι αἱ προσπάθειαι καὶ οἱ ἀγῶνες των θά ἔχουν τὴν τύχην τῶν προηγουμένων παρομοίων προσπαθειῶν τύπου Φερράρας-Φλωρεντίας καὶ θά προκαλέσουν περισσοτέρους διχασμούς παρά ἔνωσιν, διότι δέν θά ἐκφράζουν τὴν Ὁρθόδοξον συνείδησιν.

(Ὁρθοδοξία καὶ οὐμανισμός - Ὁρθοδοξία καὶ Παπισμός, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 127).

«ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΜΑΙ ΥΜΙΝ
ΧΑΡΑΝ ΜΕΓΑΛΗΝ»^(*)

Εὐχαριστοῦμε τὸν Ἅγιο Θεό πού μᾶς ἀξίωσε καί ἑφέτος νά ἐορτάσουμε τά ἅγια Χριστούγεννα ἔτσι, μέ πολλή χαρά καί μέ εἰρήνη, ὅσο ἦταν δυνατόν σέ μᾶς. Τόν εὐχαριστοῦμε καί γιά τά χιόνια, τά ὁποῖα μᾶς ἔφερε, διότι εἴχαμε πολύ καιρό νά δοῦμε βροχή καί ἡ γῆ διψοῦσε. Καί εἶναι μεγάλη εὐλογία καί τό νερό στήν ζωή μας, πού εἶναι ἀπαραίτητο συστατικό γιά νά ζήσουμε ὅλοι μας.

(*) Ὁμιλία τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἄρχιμ. Χριστοφόρου, κατά τήν ἐόρτιον Σύναξιν τῆς Ἀδελφότητός μας ἐπί τῇ ἐορτῇ τῶν Χριστουγέννων, 25-12-2016.

Αυτή ή σύναξι σήμερα εἶναι ἑορταστική· γι' αὐτό καί θά πῶ λίγα λόγια γιά τά Χριστούγεννα.

Ἄνεφερα καί νωρίτερα σέ μερικούς ἀδελφούς αὐτό πού ὁ ἄγγελος Κυρίου εἶπε στους ποιμένες· «ἰδοῦ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαράν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντί τῷ λαῷ», δηλ. φέρνω εἶδησι σέ ὄλο τόν λαό, «ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστός Κύριος»¹. Αὐτή ή μεγάλη χαρά πού ἀνήγγειλε ὁ ἄγγελος στους ποιμένες ἦταν ὅτι ἐτέχθη ὁ Σωτήρας καί Λυτρωτής μας.

Αὐτήν τήν μεγάλη χαρά, τήν βλέπουμε καί στους μάγους. Ὡς γνωστόν, ὅταν οἱ μάγοι ἔφθασαν στά Ἱεροσόλυμα –ἐκεῖ ὅπου τούς ὠδηγοῦσε τό ἄστρο– τό ἀστέρι δέν φαινόταν πλέον, γι' αὐτό καί πῆγαν στόν Ἡρώδη. Φεύγοντας ἀπό τόν Ἡρώδη, ἐμφανίστηκε καί πάλι τό ἀστέρι. Τότε καί αὐτοί «ἐχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα»². Οἱ μάγοι εἶχαν αὐτήν τήν χαρά, διότι θά ἐπλησίαζαν νά προσκυνήσουν τόν ἀναμενόμενο Βασιλέα, τόν ὁποῖο εἶχε προφητεύσει δέκα ἕξι-δέκα ἐπτά αἰῶνες πρίν ὁ μάντις Βαλαάμ³. Γι' αὐτό καί αὐτοί ἀνέμεναν τόν Λυτρωτή, καί ὅταν τόν βρῆκαν εἶχαν αὐτή τήν μεγάλη χαρά.

---

1. Λουκ. β' 10-11.

2. Ματθ. β' 10.

3. Ἀριθμ. κδ' 3-9, 15-18.

Ὅμως αὐτή πού περισσότερο ἀπό ὅλους ἐπλήσθη χαρᾶς κατά τήν γέννησι τοῦ Κυρίου μας ἦταν ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος.

Ἐνθυμοῦμαι ὅτι ὁ μακαριστός Γέροντας εἶχε εὐχρηθῆ σέ κάποιον ἀδελφό κάποτε· «σοῦ εὐχομαι νά ἔχῃς τήν χαρά τῆς Παναγίας καί τήν χαρά τῶν τριῶν μάγων». Ὅμως αὐτή τήν χαρά πού ἔχουμε ὅλοι μας σήμερα, θά τήν ἀποκτήσουμε μόνιμα, ἂν ἀγωνιστοῦμε.

Ἡ αἰτία ὅλης αὐτῆς τῆς χαρᾶς, τῆς σαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἦταν ἡ Παναγία μας. Αὐτό πού ἔκανε τόν ἄσαρκο Λόγο νά σαρκωθῆ ἦταν ἡ ταπεινώσις, ἡ καθαρότης καί ἡ ἀγιότης τῆς Παναγίας μας. Αὐτή ἦταν «τό πλήρωμα τοῦ χρόνου», ὅπως λέγει καί ὁ Ἀπόστολος, ὅτι «ὅτε δέ ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεός τόν Υἱόν Αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπό νόμον, ἵνα τούς ὑπό νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τήν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν»⁴. Γιά νά γίνουμε καί ἡμεῖς υἱοί Θεοῦ, ἡ αἰτία ἦταν ἡ Παναγία μας. Ἡ Παναγία μας εἶναι ἡ αἰτία ὅλων τῶν καλῶν, ὅπως μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης καί ὅπως μᾶς λένε οἱ ἅγιοι Πατέρες⁵.

---

4. Γαλ. δ' 4-6.

5. Βλ. τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης, «Λόγος εἰς τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου», εἰς μετὰφρασιν ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἐν: *περιοδ. Ἅγιος Νεκτάριος*, Θεσ/νίκη 1981, σελ. 148-150.

Ἡ ζωὴ τῆς Παναγίας πρέπει νὰ γίνη καὶ γιὰ μᾶς παράδειγμα, διότι ἡ Παναγία μας ἐκεῖ στήν ἀφάνεια πού ἦταν μέσα στόν Ναό τοῦ Θεοῦ, μυστικά στήν καρδιά της ζοῦσε τό μυστήριο τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτοίμαζε τήν καρδιά της γιὰ νά ἔλθῃ ὁ Χριστός μέσα της. Καί ὄντως ὁ Χριστός ἦλθε μέσα της, καὶ αὐτό ἦταν γιὰ τήν Παναγία μας μεγάλη εὐλογία, ἀλλά συγχρόνως ἦταν εὐλογία καὶ γιὰ ὅλο τόν κόσμον. Ἡ ἀγιότης τῆς Παναγίας μας ὑπερενίκησε ὅλες τίς ἁμαρτίες τοῦ κόσμου. Καί ἔτσι εἴλκυσε τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ τόν Σωτῆρα τοῦ κόσμου γιὰ ὅλο τόν κόσμον.

Ἔτσι πρέπει νὰ γίνη καὶ ἡ δική μας ζωὴ. Ἐπειδή τό θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἀγιασμός μας⁶, ὅταν ἐμεῖς ἀγιαζόμεσθε, καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ὠφελούμαστε ἀλλά ὠφελούμε καὶ ὅλο τόν κόσμον. Ἡ καλύτερη προσφορά μας στόν κόσμον εἶναι ὁ ἀγιασμός ἐνός ἐκάστου ξεχωριστά. Ὅπως λέει καὶ ὁ ἅγιος Παῖσιος ἡ μεγαλύτερη προσφορά μας στόν κόσμον εἶναι ἡ δική μας προσωπική πνευματική πρόοδος⁷. Καί γι' αὐτό, πατέρες, καὶ ἐμεῖς ἄς ἀγωνιστοῦμε μυστικά ὁ καθένας.

Βλέπετε, ἡ Παναγία μας οὔτε κηρύγματα ἔκανε οὔτε βιβλία ἔγραφε, καὶ ὅμως ἦταν ἡ μεγαλύτερη ἀγία σέ ὅλη τήν οἰκουμένη, πού δέν θά ὑπάρξῃ ἄλλη

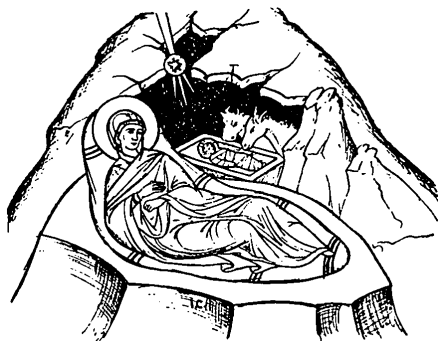
6. Α' Θεσ. δ' 3.

7. Βλ. Γέροντος Παΐσιου Ἀγιορείτου, Λόγοι, «Πνευματικὴ ἀφύπνιση», τόμ. Β', ἐκδ. Ἰ. Ἦσυχ. «Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτὴ Θεσ/νίκης 1999, σελ. 47-50.

άγια τόσο μεγάλη, και έγινε αιτία της σωτηρίας όλων των ανθρώπων. Τώρα οι άνθρωποι έχουν την δυνατότητα να γίνουν υιοί Θεού και έχουν την δυνατότητα να γίνουν τέκνα της Βασιλείας των Ουρανών. Ξεαρτᾶται τώρα από μᾶς αυτό. Τόν δρόμο όμως τόν άνοιξε ἡ Παναγία μας.

Έτσι ὁ Θεός μέσω της Παναγίας μας ἐκπλήρωσε τό κατ' εὐδοκίαν θέλημά Του, δηλαδή τό να γίνη ἄνθρωπος, να λάβη σάρκα ὁ ἄσαρκος Λόγος, να λάβη σάρκα τό δεύτερο πρόσωπο της Ἁγίας Τριάδος, να γίνη ἄνθρωπος για τήν δική μας σωτηρία, για μᾶς τούς ἰδίους.

Αὐτά τά λίγα ἤθελα να πῶ ἐπ' εὐκαιρία της σημερινῆς ἑορτῆς των Χριστουγέννων. Καί εὐχομαι ὅλοι μας να ἔχουμε αὐτή τήν μεγάλη χαρά πού εἶχε ἡ Παναγία μας, πού εἶχαν οἱ τρεῖς μάγοι, τήν χαρά πού ἀνήγγειλε ὁ ἄγγελος στους ποιμένες.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΣ^(*)

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς ἀξίωσε καί ἐφέτος νά ἐορτάσουμε καί νά τιμήσουμε πανηγυρικῶς τοὺς ἁγίους τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχας καί Οἰκουμενικούς Διδασκάλους, Βασίλειον τόν Μέγαν, Γρηγόριον τόν Θεολόγον καί Ἰωάννην τόν Χρυσόστομον.

Στήν εὐαγγελική περικοπή πού ἀκούσαμε σήμε-
ρα, ὁ Χριστός μας ἀπευθυνόμενος στοὺς μαθητάς
Του τοὺς λέγει, ὅτι εἶναι τό φῶς τοῦ κόσμου: «Ὑμεῖς
ἐστε τό φῶς τοῦ κόσμου»¹. Ὁ Κύριος ἀποκαλεῖ
τούς μαθητάς Του «φῶς τοῦ κόσμου», διότι μέσα
στίς καρδιές τους εἶχαν αὐτόν τόν Κύριον Ἰησοῦν
Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶχε πει γιά τόν ἑαυτό Του, ὅτι
«ἐγώ εἶμι τό φῶς τοῦ κόσμου»². Αὐτός εἶναι τό αὐ-
τόφωτο Φῶς, ἡ πηγὴ τοῦ ἀκτίστου φωτός, καί οἱ μα-
θηταί του γίνονται δεύτερα φῶτα, πού ἀντλοῦν ἀπό
αὐτήν τήν πηγὴ τοῦ φωτός, δηλαδή ἀπό τόν Χριστό,
καί ἀντανακλοῦν αὐτό τό θεϊκό φῶς γύρω τους.

(*) Ὁμιλία τοῦ σεβαστοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου, εἰς τήν Ἀθωνιάδα Ἐκκλησιαστικὴν Ἀκαδημίαν κατὰ τήν ἐορτήν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, 30-1-2017.

1. Ματθ. ε' 14.

2. Ἰωάν. η' 12.

Όπου είναι ο Χριστός, εκεί είναι και το αληθινό Φως του κόσμου, και όποιος έχει αυτό το φως του Χριστού μέσα του μπορεί να «φαινη πασι», να φωτίζει όλους και όλα. Συνέχεια των αγίων Άποστόλων, που έφώτισαν με το ευαγγελικό κήρυγμά τους και τά θαυμαστά έργα τους την Οικουμένη, είναι οι Άγιοι Τρεις Ίεράρχαι, Βασίλειος ο Μέγας, Γρηγόριος ο Θεολόγος και Ίωάννης ο Χρυσόστομος, οι «τρεις φωστῆρες τῆς τρισηλίου Θεότητος»³.

Ἡ θεάρεστη ζωή τους εἴλκυσε τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ· ἔγιναν θεοὶ κατὰ Χάριν· ἔγιναν καὶ αὐτοὶ τὸ «φῶς τοῦ κόσμου».

Στὴν συνέχεια τῆς ευαγγελικῆς περικοπῆς ἀκούσαμε τὸν Κύριο νὰ λέγῃ: «Οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς»⁴.

Οἱ ἅγιοι Τρεῖς Ίεράρχαι φανέρωσαν τὸν Χριστό στον κόσμο, διότι μέσα στίς καρδιές τους ζοῦσε ὁ Χριστός. Ἔτσι τὰ λόγια τους ἦσαν λόγια τοῦ Χριστοῦ, οἱ πράξεις τους ἦσαν Χριστοειδεῖς καὶ οἱ λογισμοὶ τους ἦσαν πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου. Ἀντανάκλωσαν οἱ Ἅγιοί μας τὸ Φῶς τοῦ Χριστοῦ πού ἔφεραν μέσα στίς καρδιές τους. Καὶ ὁ κόσμος, πού ἔβλεπε τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ στὴν ζωή τῶν Ἁγίων, δο-

---

3. Πρὸβλ. Ἀπολυτίκιον ἀγίων Τριῶν Ίεραρχῶν.

4. Ματθ. ε' 16.

ξολογοῦσε τόν Θεό Πατέρα τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καί ἡ δοξολογία πού ὁ κόσμος ἀπηύθυνε στόν Θεό ἐγίνετο καί μέ τό στόμα, μέ λόγια καί ὑμνωδίες, ἀλλά κυρίως μέ ἔργα, διότι αὐτό πού ὄντως δοξάζει τόν Θεό εἶναι ἡ ἐνάρετη ζωή τῶν ἀνθρώπων, ἡ μετανοιό τους καί τά θεάρεστα ἔργα τους.

Ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ τήν μνήμη ἐνός ἐκάστου ξεχωριστά, ἀλλά συνορτάζει καί τούς τρεῖς μαζί στίς 30 Ἰανουαρίου. Ἡ ἐορτή αὐτή καθιερώθηκε ἀπό τά μέσα τοῦ 11ου αἰῶνος, γιά νά φανερώση τούς Τρεῖς Ἱεράρχας ὡς τούς κατ' ἐξοχήν ὑπερμάχους τοῦ Τριαδικοῦ δόγματος τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπί πλέον ἀπό τά μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος (1843-1844) καθιερώθηκε ἡ ἡμέρα τῆς μνήμης τους καί ὡς ἐορτή τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, διότι αὐτά, κυρίως μέσω τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν, χρησιμοποιήθηκαν ἀπό τήν Ἐκκλησία, γιά νά πολεμηθοῦν οἱ αἱρέσεις καί νά ἐκφραστοῦν οἱ θεῖες ἀλήθειές της.

Οἱ ἅγιοι τρεῖς Ἱεράρχαι μᾶς παρέδωσαν μία παιδεία ἡ ὁποία ἔχει ἄμεση σχέση μέ τήν πίστι στόν Χριστό καί τήν σωτηρία μας. Χρησιμοποιώντας καλῶς τήν ἐλληνική σκέψι καί φιλοσοφία, μᾶς παρέδωσαν ἀκαινοτόμητο τόν Χριστό τοῦ Εὐαγγελίου, κατὰ τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, «Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τούς αἰῶνας»⁵. Στήν θεολογία τῶν Ἁγίων ὁ Χριστός δέν ἀλλάζει, ἀλλά

---

5. Ἐβρ. ιγ' 8.

παραμένει ὁ αὐτός εἰς τοὺς αἰῶνας, παρατεινόμενος ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Οἱ Ἅγιοι δὲν χρησιμοποίησαν τὴν πίστι ὡς ὑπηρετρία τῆς ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, ὅπως ἀργότερα θά συμβῆ κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸ μεσαιῶνα, ἀλλὰ ἔθεσαν τὴν φιλοσοφία ὡς ὑπηρετρία τῆς πίστεως. Ὅντες ἄνδρες Θεοφόροι καὶ πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου, μπόρεσαν νὰ κάνουν αὐτὴν τὴν σύζευξι τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέ τὴν Ὁρθόδοξο πίστι.

Οἱ ἅγιοι τρεῖς Ἱεράρχαι εἶδαν τὴν ἑλληνικὴ παιδεία ὡς χρησιμώτατο ἐργαλεῖο γιὰ τὴν διάδοσι τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, καὶ ἔτσι τὴν χρησιμοποίησαν. Ἐγραψαν θαυμασιωτάτους λόγους, πού ὑπερβαίνουν πολλακίς σέ κάλλος καὶ δύναμι καὶ τοὺς λόγους τῶν μεγάλων συγγραφέων τῆς ἀρχαιότητος, ποιητῶν καὶ ρητόρων, γιὰ νὰ ὑμνήσουν τὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ νὰ καλέσουν πάντα τὰ Ἔθνη στὴν ἀληθῆ Θεογνωσία. Γι' αὐτὸ ἀένανος εἶναι ἡ εὐχαριστία μας στὸν Θεὸ γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ δῶρο Του, τοὺς ἁγίους τρεῖς Ἱεράρχας, καὶ ἀκατάπαυστος ἡ εὐγνωμοσύνη μας σ' αὐτούς, διότι μέ τὰ Θεοφόρα συγγράμματά τους μᾶς ὁδηγοῦν ἀπλανῶς στὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας.

Βέβαια ὁ κόσμος πού «ἐν τῷ πονηρῷ κείται»⁶ περιφρονεῖ τὴν Χριστοκεντρικὴ διαχρονικὴ μαρτυρία τῶν ἁγίων Τριῶν Ἱεραρχῶν, κατὰ τὸν λόγο τοῦ Κυρίου μας: «τό φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τό σκότος ἢ τό φῶς·

---

6. Α' Ἰωάν. ε' 19.

ἦν γάρ πονηρά αὐτῶν τά ἔργα»⁷. Γι' αὐτό καί σέ πολλά σχολεῖα ἐφέτος ὑποβαθμίστηκε ἡ ἐορτή τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐνῶ ἄλλα μηνύματα ξένα πρὸς τόν Χριστό καί τό Εὐαγγέλιό Του προωθοῦνται σέ αὐτά. Ἐπειδή οἱ Ἅγιοι δείχνουν μέ τήν ζωή καί τό κήρυγμά τους τόν Χριστό, τό ἀληθινό Φῶς, οἱ ἐχθροί τοῦ Φωτός παραγκωνίζονται καί τόν Χριστό καί τούς Ἅγίους.

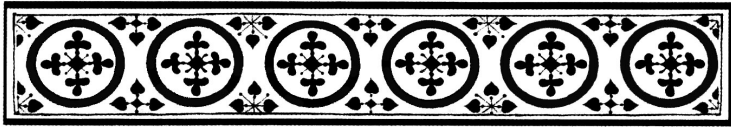
Ἀλλά οἱ τρεῖς μέγιστοι Χριστοφόροι φωστῆρες τῆς Ἐκκλησίας, παρά τόν πόλεμο τῶν ἐχθρῶν τοῦ Φωτός, δέν παύουν νά φωτίζουν τό νοητό στερέωμά της καί ὅλους μας, καί νά μᾶς ὑπενθυμίζουν κατὰ τήν ἔνδοξο μνήμη τους, ὅτι ἀληθινή παιδεία καί μόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ κατὰ Χριστόν μόρφωσις καί παιδεία, ἡ κάθαρσις ἀπό τά ψυχοφθόρα πάθη καί ἡ ἔνωσις μας μέ τόν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, χωρίς τόν ὁποῖον «οὐ δυνάμεθα ποιεῖν οὐδέν»⁸.

Τούς παρακαλοῦμε, ὡς πολλήν παρρησίαν ἔχοντας στόν Ἅγιο Τριαδικό Θεό, νά μεσιτεύουν γιά μᾶς καί τόν ἄκοσμο κόσμο μας, ὥστε καί ἐμεῖς νά φωτισθοῦμε ἀπό τό θεῖον Φῶς πού τούς κατέλαμπε πάντοτε καί νά ὀδηγηθοῦμε καί ἐμεῖς εἰς τήν ὁδόν τῆς σωτηρίας καί τοῦ ἀγιασμοῦ καί τῆς θεώσεως, πού πρῖν ἀπό ἐμᾶς ἐβάδισαν ἐκεῖνοι.

---

7. Ἰωάν. γ' 19.

8. Πρβλ. Ἰωάν. ιε' 5.

«ΔΙ' ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΤΡΕΧΩΜΕΝ
ΤΟΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΝ ΗΜΙΝ ΑΓΩΝΑ»^(*)

Εὐχαριστοῦμε τόν Κύριο πού μᾶς ἀξίωσε καί ἀπόψε –ὄλοι μαζί– νά ἐορτάσουμε τήν Κυριακή τῆς Τυρινῆς καί νά μετέχουμε στήν Τράπεζα τῆς Συγχωρήσεως, κατά τήν ὁποία ὁ Καθηγούμενος, σύμφωνα μέ τήν τάξι τῆς Μονῆς μας, ἀπευθύνει ὀλίγους λόγους πνευματικούς στήν ἀδελφότητα, προτρέποντας τούς ἀδελφούς εἰς πνευματικούς ἀγῶνας, εἰς εἰλικρινῆ μετάνοιαν, εἰς ταπεινώσιν, εἰς τήν μεταξύ μας συγχώρησιν, εἰς ἐνότητα καί ἀγάπην, διά τήν ἐρχομένην Ἁγίαν Τεσσαρακοστήν.

Ὁ Θεός ἔπλασε τόν ἄνθρωπο «ἐκ τοῦ μὴ ὄντος» «χαοῦν λαβῶν ἀπό τῆς γῆς»¹. Τόν ἐποίησε κατ' εἰκόνα δική Του, «ἄρχοντα ὀρατῶν ἀπάντων καί Ἁγγέλους ὁμοδίαιτον»², τόν ἐτίμησε μέ διάφορα χαρίσματα, τό λογικό, τό αὐτεξούσιο, τήν ἐλευθερία, καί τοῦ ὑποσχέθηκε τήν ἀθανασία καί τήν αἰωνία μακαριότητα, ἐάν θά τηροῦσε τίς ἐντολές Του.

(*) Παραινέσεις τοῦ ἁγίου Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου, κατά τήν ἑναρξιν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, 13/26-2-2017.

1. Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

2. Α' στιχηρόν ἐσπερίων Κυριακῆς Τυρινῆς.

Οί πρωτόπλαστοι μέσα στον Παράδεισο είχαν την Χάρι του Θεού και ή ζωή τους ήταν μία συνεχής κίνησης προς τον Θεό. Μετείχαν των άκτιστων ενεργειών του Θεού και είχαν μία πορεία άνοδική προς τον Θεό, προς την θέωσι, πού ήταν και είναι ο σκοπός της ζωής μας.

«Παρακούσαντα», όμως, τον άνθρωπον «του άληθινού Θεού, του κτίσαντος αυτόν... έξώρισεν αυτόν... εκ του Παραδείσου εις τον κόσμον τουτον»³.

Η παρακοή των πρωτοπλάστων είχε ως συνέπεια την έξορία τους από τον Παράδεισο. Στερήθηκαν την Χάρι του Θεού, διεσπάσθη ή ένότητά τους με τον Θεό· και ή άνοδική πορεία τους προς τον Θεό, προς την πηγή της Ζωής, προς την αιωνία μακαριότητα έγινε πορεία προς την γή, προς τά πρόσκαιρα, τά φθαρτά και άμαρτωλά. Έτσι διά της ύπερηφανείας και της παρακοής στερήθηκαν της κοινωνίας της άγάπης του Θεού και χωρίστηκαν από τό Φως και την Ζωή πού είναι ο Θεός.

Η διάσπασις της ένότητος πού είχε ο άνθρωπος με τον Θεό είχε ως συνέπεια την διάσπασι της ένότητος μεταξύ των ανθρώπων, την έσωτερική διάσπασι του ανθρώπου και την διάσπασι μεταξύ των ανθρώπων και της δημιουργίας.

Η άπουσία του Θεού από την ζωή μας κάνει τον άνθρωπο έγωϊστή, φίλαυτο και άδικο. Τότε ή ένότης

---

3. Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

καί ἡ ἀγάπη μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἀπουσιάζει καί ἐπικρατεῖ τό μῖσος, ἡ ἀδικία καί τό ψεῦδος. Οἱ ἐσωτερικές πνευματικές δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου διασπῶνται· ἄλλα σκέπτεται ὁ νοῦς του, ἄλλα ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά του καί ἄλλα πράττει ἡ βούλησίς του. Ὁ ἄνθρωπος γίνεται μία διχασμένη προσωπικότης.

Ἡ ὑπερηφάνεια καί ἡ παρακοή ἐπέφερε στήν ζωή τοῦ ἀνθρώπου τήν φθορά, τόν πόνο, τήν θλίψη, τόν θάνατο, καί στερήθηκε ὁ ἄνθρωπος τῆς χαρᾶς τοῦ Παραδείσου καί τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεός ὅμως δέν ἀπεστράφη τό πλάσμα Του οὔτε ἐγκατέλειψε τό δημιουργημά Του οὔτε ἀπέφυγε νά κἀνῃ τά πάντα γιά τήν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐδωσε τόν νόμο, ἀπέστειλε τούς προφήτας, ὠμίλησε διά τῶν Ἀγίων Του σέ κάθε γενεά καί, «ὅτε ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξεπέστειλεν... τόν Υἱόν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπό νόμον, ἵνα τούς ὑπό νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τήν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν»⁴. Μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπό τόν νόμο καί μᾶς χάρισε τήν υἰοθεσία.

Οἰκονομῶν τήν σωτηρία μας ὁ Κύριος ἔπαθε, ἐσταυρώθη, ἐτάφη, ἀνέστη καί ἀνελήφθη εἰς οὐρανούς, ἀνεβάζοντας τήν ἀνθρωπίνη φύσι στά δεξιὰ τοῦ Θεοῦ καί Πατρός καί χαρίζοντας στούς ἀθρώπους τήν αἰωνία μακαριότητα.

---

4. Γαλ. δ' 4-5.

Μέ τήν ἔνσαρκο Οἰκονομία Του ὁ Κύριος μᾶς ἐδί-
δαξε ἐμπράκτως καί μᾶς ἐχάραξε τόν δρόμο γιά τήν
Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπό
τόν δρόμο τῆς ταπεινώσεως καί τῆς τελείας ὑπακο-
ῆς στό θέλημα τοῦ Θεοῦ διά τῆς εἰλικρινοῦς μετα-
νοίας.

Ἡ ὑπερηφάνεια καί ἡ ἀνυπακοή μᾶς χωρίζουν καί
μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπό τόν Θεό. Ἡ ταπείνωσις καί
ἡ ὑπακοή μᾶς ὀδηγοῦν πρὸς τόν Θεό καί μᾶς ἐνώ-
νουν μέ Αὐτόν. Ὁ ἀγώνας τῆς ζωῆς μας εἶναι νά ἐνώ-
θοῦμε μέ τόν Θεό. Ἡ ἐνωσίς μας μέ τόν Θεό ἔχει ὡς
συνέπεια καί τήν ἐνότητα μεταξύ μας. Τότε καί οἱ
ἐσωτερικές πνευματικές δυνάμεις εἶναι συγκροτη-
μένες καί ἐνωμένες καί ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου μέ
τήν φύσι εἶναι φιλική.

Ἡ Ἐκκλησία μας τήν Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρα-
κοστή μᾶς καλεῖ σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα τῆς ἐπιστροφῆς
πρὸς τόν Θεό. Σ' αὐτό πού ἔκανε ὁ ἄσωτος υἱός, ὁ ὀ-
ποῖος «εἰς ἑαυτόν ἐλθὼν εἶπε... ἀναστάς πορεύσο-
μαι πρὸς τόν πατέρα μου καί ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἡ-
μαρτον εἰς τόν οὐρανόν καί ἐνώπιόν σου... ποιήσόν
με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου»⁵.

Ἀγώνας, λοιπόν, ἐπιστροφῆς πρὸς τόν Πατέρα
μας, πρὸς τόν Σωτῆρα μας, πρὸς τόν Λυτρωτή μας,
ὁ ὀποῖος μᾶς ἀγαπᾷ καί μᾶς περιμένει μέ ἀνοιχτές
τίς ἀγκάλες, ἔχοντας καί τήν βεβαία ἐλπίδα ὅτι μᾶς

---

5. Λουκ. ιε' 17-19.

συγχωρεῖ καί μᾶς δέχεται ὡς υἱοῦς Του, χαριζόμενος ἡμῖν καί τήν Βασιλείαν Του. Ὁ Κύριός μας λέγει: «τόν ἐρχόμενον πρός με οὐ μή ἐκβάλω ἔξω»⁶, «θέλει γάρ τήν σωτηρίαν πάντων ἀνθρώπων· ἄφεςιν παρέχει πᾶσι μετανοοῦσι δι' ἡμᾶς γάρ ἐσαρκώθη, Θεός ὑπάρχων Πατρί συνάναρχος»⁷.

Ὁ κύριος ἀγώνας τοῦ μοναχοῦ, ἀλλά καί ὄλων τῶν πιστῶν, εἶναι ἡ ἐπιστροφή πρός τόν Πατέρα μας. Ἡ ζωή μας πρέπει νά εἶναι μία συνεχῆς ἐπιστροφή πρός τόν Θεόν, μία ἀνοδική πορεία πρός τόν Θεόν διά τῆς ταπεινώσεως καί τῆς ἐλπίδος μας εἰς τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ: «Ὁ ταπεινῶν ἑαυτόν ὑψωθήσεται»⁸.

Ἐμπόδιο σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα, σ' αὐτήν τήν πορεία, εἶναι τά πάθη μας, καί κυρίως ὁ ἐγωϊσμός, ἡ φιλαυτία μας καί τό θέλημα. Οἱ ἅγιοι Πατέρες καθιέρωσαν κατ' αὐτήν τήν περίοδο ἐντονώτερο πνευματικό ἀγῶνα γιά τήν πρόοδό μας στίς ἀρετές, προβάλλοντας γιά τήν ἀντιμετώπισι κάθε πάθους καί τήν ἀντίστοιχη ἀρετή.

Ὅλες οἱ ἀρετές γιά νά καρποφορήσουν χρειάζονται ὑπομονή. Οἱ ἀγωνιζόμενοι «καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ»⁹.

Χρειάζεται ὑπομονή καί καρτερία στίς θλίψεις καί τούς πειρασμούς καί σέ ὅλα τά προσκόμματα πού

---

6. Ἰωάν. στ' 37.

7. Κοντάκιον Κυριακῆς Τελώνου καί Φαρισαίου.

8. Λουκ. ιδ' 11.

9. Λουκ. η' 15.

συναντούμε κατά τήν άσκησι τής πνευματικῆς ζωῆς. Καί ὁ Κύριος μᾶς λέγει: «έν τῇ ύπομονῇ ύμῶν κτήσασθε τάς ψυχάς ύμῶν»¹⁰. Καί: «ὁ ύπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται»¹¹. Μέ τήν ύπομονή θά κερδίσομε τήν σωτηρία μας, τήν ύπομονή πού παραμένει μέχρι τέλους.

Ὁ Μ. Βασίλειος μᾶς λέγει ὅτι «ὁ άνθρωπος ἔχει ανάγκη πρό πάντων ἀπό ύπομονή, ὅπως ἡ γῆ ἀπό τήν βροχή»¹². Ὁ ἄββᾶς Κασσιανός μᾶς λέγει: «Ἀληθινά τέλειος εἶναι ἐκεῖνος πού ξέρει νά ύπομένει μέ τήν ἴδια δύναμη ψυχῆς καί τή φρίκη τής μοναξιᾶς μέσα στήν ἔρημο, ἀλλά καί τίς ἀδυναμίες τῶν ἀδελφῶν μέσα στό Κοινόβιο»¹³.

Ὁ ἅγιος Παΐσιος ὁ νέος μᾶς λέγει ὅτι «ἡ ύπομονή εἶναι τό ἰσχυρότερο φάρμακο πού θεραπεύει τίς μεγάλες καί μακροχρόνιες δοκιμασίες»¹⁴. Ὁ Θεός εὐαρεστεῖται, ὅταν ὁ άνθρωπος περνᾷ δοκιμασίες

---

10. Λουκ. κα' 19.

11. Ματθ. ι' 22.

12. Βλ. Ὁσίου Πέτρου Δαμασκηνοῦ, «Περί οἰκοδομῆς τής ψυχῆς δι' ἀρετῶν», ἐν: Φιλοκαλία, τόμ. Γ', ἔκδ. «Ἀστήρ», Α. & Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθῆναι 1976, σελ. 90, 1.

13. Ἄββᾶ Κασσιανοῦ, τόμ. Β', ἔκδ. «Ἐτοιμασία», Ἱ. Μονῆς Τιμ. Προδρόμου, Καρέας 2006, σελ. 157.

14. Γέροντος Παΐσιου Ἁγιορείτου, Λόγοι, «Πάθη καί Ἄρετές», τόμ. Ε', ἔκδ. Ἱ. Ἡσυχ. «Εὐαγγελιστής Ἰωάννης ὁ Θεολόγος», Σουρωτή Θεσιφάνειας 2006, κεφ. 3, σελ. 287.

καί ὑπομένη ἀγόγγυστα δοξάζοντας τό ἅγιο ὄνομά Του: «*Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν*»¹⁵.

Ἡ ὑπομονή ἔχει βάσι τήν ἀγάπη «*ἡ ἀγάπη πάντα ὑπομένει*»¹⁶.

Ὁ Χριστός τήν σωτηρία τῶν ἀνθρώπων τήν κρέμασε στήν ὑπομονή.

Ἄς ἀγωνιστοῦμε, ἀδελφοί, νά κάνουμε ὑπομονή. Ὑπομονή στήν προσευχή, ὑπομονή στήν νηστεία, ὑπομονή στίς ἀκολουθίες, ὑπομονή στό διακόνημα, ὑπομονή στίς ἀδυναμίες τῶν ἀδελφῶν, ὑπομονή στίς ἀρρώστιες, ὑπομονή στήν διακονία τῶν ἀσθενῶν καί γερόντων, ὑπομονή στήν περιφρόνησι καί τίς ὕβρεις, ὑπομονή στίς δοκιμασίες, ὑπομονή στούς πειρασμούς. Ὑπομονή μέχρι τέλους, ἀγόγγυστα καί μέ δοξολογία: «*Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τόν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ἀφορῶντες εἰς τόν τῆς πίστεως ἀρχηγόν καί τελειωτήν Ἰησοῦν*»¹⁷.

Εὐχομαί ὁ Ἅγιος Θεός νά χαρίσῃ σέ ὅλους μας ἀγάπη καί ὑπομονή, καθ' ὅλο τόν χρόνο τῆς ζωῆς μας, καί νά ἀξιωθοῦμε ὅλοι μας νά ἐπιστρέψουμε στόν Κύριό μας καί νά ἐνωθοῦμε μαζί Του, ἀπολαμβάνοντες τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

* * *

---

15. Ἰακ. α' 12.

16. Α' Κορ. ιγ' 7.

17. Ἐβρ. ιβ' 1-2.

Αισθανόμενος τό βάρος τῆς εὐθύνης τῆς διαποι-
μάνσεως τῶν ἀθανάτων ψυχῶν σας, δι' ἃς Χριστός
ἀπέθανε, αισθανόμενος καί τήν ἀδυναμία μου νά
ἀνταποκριθῶ ὅπως ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ θέλει σ' αὐτό
τό θεάρεστο ἔργο, θαρρῶν ὁμως στήν εὐσπλαγχνία
τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας μας, τῶν ἁγίων Προστατῶν
τῆς Μονῆς μας, ἁγίου Νικολάου, ὁσίου Γρηγορίου
καί ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, στίς εὐχές τοῦ
Γέροντος καί στήν δική σας ἀγάπη, καταφεύγω
στόν Κύριό μας καί τόν παρακαλῶ νά γίνη ἴλεως
ὑπέρ ἡμῶν, νά κατευθύνη τά διαβήματά μας εἰς τήν
ὁδόν τῶν ἐντολῶν Του τοῦ ποιεῖν τό θέλημά Του τό
ἅγιον, «τό ἀγαθόν καί εὐάρεστον καί τέλειον»¹⁸
πάσας τάς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας, καί νά χαρίζη εἰς
ἡμᾶς τήν ἀγάπη, τήν εἰρήνη καί τήν ἐνότητα.

Σᾶς εὐχαριστῶ ὅλους γιά τήν ἀγάπη σας, σᾶς
συγχωρῶ ὅλους μέσα ἀπό τά βάρη τῆς καρδιάς μου
καί ζητῶ καί ἀπό σᾶς νά μέ συγχωρήσετε, ὥστε
ὅλοι μαζί ἀγαπημένοι καί ἐνωμένοι μέ ὑπομονή καί
ὑπακοή νά συνεχίσουμε τήν πορεία ἐπιστροφῆς μας
εἰς τόν Ἅγιον Θεόν καί νά ἀξιωθοῦμε τῆς χαρᾶς τῶν
ἐκλεκτῶν εἰς τήν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν.

---

18. Ρωμ. ιβ' 2.

ΘΕΜΕΛΙΩΔΗ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΥ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ^(*)

Γερομονάχου Λουκά Γρηγοριάτου

Ο λόγος μας σήμερα απευθύνεται σέ αδελφούς πού ενδιαφέρονται, προσεύχονται καί κοπιάζουν γιά τήν πολύπλευρη καί πολύμοχθη Ίεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς πρέπει νά διευκρινίσουμε ὅτι οἱ ἔννοιες τῆς Ἐξωτερικῆς Ίεραποστολῆς καί τῆς Ἐσωτερικῆς Ίεραποστολῆς δέν διαχωρίζονται μέ ἀπόλυτη διαχωριστική γραμμή. Διακρίνονται βεβαίως κατά τά ἐξωτερικά τους χαρακτηριστικά, τούς στόχους καί τίς μεθόδους, ταυτίζονται ὅμως κατά τήν οὐσία τους, αὐτό πού εἶναι καί λέγεται «ἔργο ἀποστολικό». Ὑπό μία εὐρυτάτη ἔννοια ὅλοι μας, οἱ ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανοί καί οἱ μοναχοί καί οἱ ἀσκηταί τῆς βαθυτάτης ἐρήμου, ἐπιτελοῦμε ἔργο ἀποστολικό. Διότι, ὅταν ἀληθινά ἀγαποῦμε, ἀληθινά ἀσκούμεθα, ἀληθινά μετανοοῦμε, ἀληθινά προσευχόμεσθε, τότε

(*) Ὁμιλία πού ἐγινε στήν Ἀράχωβα στίς 20-8-2017.

βαδίζουμε στην όδο της σωτηρίας και δείχνουμε στους άλλους, ακόμη και χωρίς να θέλουμε, την όδο της σωτηρίας.

Τήν εμπροσθοφυλακή αποτελούν οι ιεραπόστολοι στην Άφρική και στην Άσία, οι ποιμένες μας στίς έπισκοπές, τίς ένορίες και τά μοναστήρια μας σέ κάθε γωνιά του πλανήτη, εκεί πού ή Έκκλησία δίνει τήν Όρθόδοξη μαρτυρία της. Στούς ιεραποστόλους και στούς ποιμένες της Έκκλησίας ανατέθηκε τό αποστολικό έργο. Έμεις από τά μετόπισθεν καλούμεθα νά τούς συμπαρασταθοῦμε μέ τήν φιλόθεη ζωή μας, μέ τήν προσευχή μας, μέ τό ενδιαφέρον μας και μέ τόν πόνο μας, μέ τήν ταπείνωσί μας, μέ τήν ύπακοή μας, μέ τό όρθόδοξο φρόνημά μας, και μέ τήν σεμνή παρρησία μας όταν χρειάζεται.

Θά μιλήσουμε στην συνέχεια για δύο θεμελιώδη χαρακτηριστικά του Όρθοδόξου ιεραποστολικού φρονήματος, διότι χωρίς αυτά τό ιεραποστολικό φρόνημα δέν είναι αυθεντικό.

1. Η ήσυχαστική έμπειρία και άσκησις.

Θά έρωτήση κανείς: Τί νόημα έχει νά μιλάμε για ήσυχαστική έμπειρία μέσα στον κόσμο, ό όποιος είναι πεδίο δράσεως και κοινωνικής προσφοράς; Τό φυσικό είναι οι μοναχοί νά ασκούνται ήσυχαστικά. Οι χριστιανοί όμως στον κόσμο δέν μπορούν νά αποφύγουν τήν διάσπασι. Πολύ περισσότερο οι ποιμένες

μας, και κυρίως οι ιεραπόστολοι που είναι υποχρεωμένοι να ζουν σε συνεχή έξωστρέφεια. Άλλωστε δεν ήσαν όλοι οι άγιοι Πατέρες ήσυχασταί. Υπήρξαν και άλλοι που ανέπτυξαν ποιμαντική, κοινωνική ή ιεραποστολική δράσι.

Όμως τό θέμα δέν έχει έτσι ακριβώς. Ἡ διάκρισις τῶν ἁγίων Πατέρων μας σέ ήσυχαστές και σέ κοινωνικούς δέν ανταποκρίνεται στήν ἁγιοπνευματική ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας. Ἄν και ὁ τρόπος βιοτῆς τους εἶναι διαφορετικός, τό περιεχόμενο τῆς πνευματικῆς τους ἐμπειρίας εἶναι τό ἴδιο. Ἡ ἀποστολική ἐμπειρία «ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὁ ἔθεασάμεθα και αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν»¹ εἶναι ἡ ἐμπειρία ὅλων τῶν Ἁγίων. Ὅλος ὁ Χριστός, ὅλο τό φῶς τοῦ Χριστοῦ, ἦταν τό περιεχόμενο τῆς ἐμπειρίας τους. «Ἐπόπται τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος»² ἦσαν και οἱ ἀπόστολοι, και οἱ προφῆται, και οἱ ἱεράρχαι, και οἱ μάρτυρες, και οἱ ὁμολογηταί, και οἱ ἀσκηταί.

Ὅλοι αὐτοί οἱ Ἁγιοι μαρτυροῦν ἀπό τήν ήσυχαστική τους ἐμπειρία γιά τήν βαθειά μετάνοια, τήν ἀσκησι, τήν καθαρότητα και τόν ἁγιασμό, τήν θέα τοῦ Φωτός, τήν αἴσθησι τῆς Χάριτος, τήν δύναμι τῆς Ἀναστάσεως, τήν ἀνάστασι τῆς ψυχῆς ἀπό τήν ἀγνωσία και τήν ἁμαρτία.

---

1. Α' Ἰωάν. α' 1.

2. Β' Πέτρ. α' 16.

Ἡ οὐσία τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς δέν βρίσκεται στήν ἐρημία τοῦ τόπου ἢ στήν ἀπομόνωση τῆς ἐγκλείστρας, ἀλλά στήν κάθαρση ἀπό τά πάθη καί στήν μετοχή τῆς θεοποιῦ Χάριτος.

Ἡσυχαστική ἐρημία καί ἡσυχαστική ἱεραποστολή δέν εἶναι σέ ἀντιπαράθεσι. Ὁ Μέγας Ἀντώνιος τῆς αἰγυπτιακῆς ἐρήμου ἦταν ἡσυχαστής. Δέν ἦταν ὅμως λιγότερο ἡσυχαστής ὁ Μέγας Ἀθανάσιος. Ἡσυχαστής ἦταν ὁ ἅγιος Σιλουανός ὁ Ἀθωνίτης. Τό φανερόνουν τά λιγοστά γραπτά του. Δέν ἦταν ὅμως λιγότερο ἡσυχαστής ὁ νεολαμπῆς ἅγιος Λουκάς τῆς Κριμαίας. Τό ἀποδεικνύουν οἱ ἀγιοπνευματικές σκέψεις καί πράξεις του. Ἡ «*ἱερά ἡσυχία*»³ δέν εἶναι ἔλλειψις θορύβων, ἀλλά μέθεξις Χάριτος. Ἡ ἔλλειψις θορύβων εἶναι ἓνα σημαντικό βοήθημα γιά τήν ἱερά ἡσυχία ἀλλά ὄχι ἡ οὐσία της.

Οἱ Γέροντες τῆς ἐρήμου, ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, δέν ἦσαν λιγότερο κοινωνικοί ἢ ἱεραποστολικοί ἀπό τούς μεγάλους διδασκάλους καί ἀπό τούς μεγάλους ὀρφανοτρόφους ἀγίους τῶν συναξαρίων. Ὁ ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἀγιορείτης εἶναι ἐξίσου ἱεραπόστολος μέ τούς πρωτοπόρους ἱεραποστόλους τῆς Ἀφρικῆς καί τῆς Ἀσίας, τόσο γιά τούς κόπους του ὅσο καί γιά τό πλῆθος τῶν δι' αὐτοῦ σωζομένων. Καί κάποιοι ἅγιοι,

---

3. Βλ. Ἀγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζόντων, Λόγος 2,2, ΕΠΕ, Θεσ/νίκη 1982, τόμ. 2, σελ. 372, στ. 24.

πού δέν πῆγαν ποτέ σέ ιεραποστολικές περιοδεῖες, ὀνομάσθηκαν ἰσαπόστολοι.

Ἡ ἀληθινή κοινωνικότης δέν εἶναι κοσμική διάχυσις. Στό Γεροντικό διαβάζουμε διηγήσεις γιά Γέροντες μέ ἐκπληκτική κοινωνική εὐαισθησία. Ἀλλά καί ἡ ἀληθινή ιεραποστολή δέν εἶναι ἕνας οὐμανιστικός ἀλτρουισμός. Ὁ θαυμάσιος γερμανός γιατρός καί ἰεραπόστολος Ἄλμπερτ Σβάιτσερ δέν μπαίνει στήν ἴδια μοῖρα μαζί μέ τόν ἅγιο Λουκά τῆς Κριμαίας. Τούς διαφοροποιεῖ ἡ θεοποιός δύναμις τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καί ἡ μετοχή στήν ζωή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐάν δέν λάβουμε στά σοβαρά αὐτήν τήν ἡσυχαστική βάσι, ἡ Ἱεραποστολή ἐκπίπτει σέ ἕναν κοινωνικό ἢ καί θρησκευτικό ἀκτιβισμό, καί ἡ Ποιμαντική μετατρέπεται σέ ψυχοθεραπευτική συμβουλευτική. Ὅσο καί ἂν ὁ ἰεραποστολικός ἀκτιβισμός δίνει κοινωνικούς καρπούς πού συγκινοῦν τά μετόπισθεν, ὅμως δέν συντελεῖ στό νά γεμίση ἡ ἀποθήκη τοῦ Οὐρανίου Γεωργοῦ μέ «στάχυας ἀειζωΐας»⁴.

Τά στοιχεῖα πού ἀπαρτίζουν καί φανερώνουν τήν ἡσυχαστική ζωή τῶν ιεραποστόλων μας καί τῶν ἐνταῦθα ποιμένων μας εἶναι πολλά. Τά γνωρίζουν ἐκείνοι πού στάθηκαν κοντά τους καί ἐγνώρισαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τά χαρίσματά τους. Μνημονεύω τά πιό

---

4. Πρβλ. Ἀναβαθμοί γ' ἤχου, β' τροπ. α' ἀντιφώνου, *Παρακλητική*, Ὁρθρος Κυριακῆς.

σημαντικά χαρακτηριστικά τῆς ἡσυχαστικῆς τους καρδίας: Τὴν ἀκράδαντη Ὁρθόδοξο Πίστι. Τὴν φλογερὴ ἀγάπη τους στὸν Χριστό. Τὴν ταπεινοφροσύνη τους. Τὴν καθαρότητα τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, τοῦ νοός καὶ τῆς καρδίας, τῶν κινήτρων καὶ τῶν στόχων. Τὴν βαθειὰ μετάνοια καὶ τὸ μακάριο πένθος. Τὴν καρδιακὴ προσευχὴ καὶ τὴν διάκρισι. Τὸ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα. Τὴν ἀπουσία ἐκκοσμικευμένης νοοτροπίας καὶ διαγωγῆς. Τὴν ἀνιδιοτελεῆ ἀγάπη. Τὴν ἀκενόδοξη θυσία. Τὴν αἴσθησι τῆς Χάριτος. Τὴν ἐλπίδα τῆς μελλούσης ζωῆς καὶ βασιλείας.

Τέτοιοι εἶναι οἱ ἡρωϊκοὶ ἱεραπόστολοι καὶ οἱ ἀγιοασμένοι ποιμένες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας. «*Αὕτη ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας, οὗτος ὁ πλοῦτος τῆς Βασιλείας*»⁵!

Ἀναφερθήκαμε στὴν ἡσυχαστικὴ ἐμπειρία καὶ στὴν ἡσυχαστικὴ ἄσκησι τῶν ἱεραποστόλων τῆς πρώτης γραμμῆς, ἀλλὰ δὲν εἶναι μικρότερη ἢ εὐθύνη ὅσων ζοῦμε στὰ μετόπισθεν. Ὁ σύγχρονος κόσμος περιμένει νὰ ἰδῆ ἡσυχαστικούς ἀνθρώπους, καθαιρομένους, φωτιζομένους, «*λάμποντας, ἀστράπτοντας, ἡλλοιωμένους ὀθνεῖαν ἀλλοίωσιν εὐπρεπεστάτην*»⁶. Καὶ ἐπειδὴ δὲν μᾶς εὐρίσκει τέτοιους, ἀναζητεῖ λύσεις τῶν πνευματικῶν του ἀναζητήσεων στίς σύγχρονες

5. Γ' στιχηρόν Ἐσπερίων βαρέος ἤχου, *Παρακλητικὴ*, Μ. Ἐσπερινός Σαββάτου.

6. Πρβλ. β' τροπ. β' Κανόνος θ' ὠδῆς Κυριακῆς Πεντηκοστῆς, *Πεντηκοστάριον*.

ύλιστικές καί πνευματιστικές πλάνες. Μέ αγάπη, ταπεινώσι καί θυσία θέλησε ό Χριστός νά ἔλθῃ στίς ἐσχατιές τῆς δικῆς μας τραγωδίας, νά ἀναλάβῃ τήν ταλαίπωρη φύσι μας, γιά νά τήν ἀνεβάσῃ στήν δόξα τῆς θείας μεγαλωσύνης. Μέ αὐτά τά χαρακτηριστικά μποροῦμε καί ἐμεῖς νά πραγματώνουμε τό ἀποστολικό ἔργο πού μᾶς ἀναλογεῖ: «*Τοῦτο φρονείσθω ἐν ἡμῖν ὁ καί ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*»⁷.

Ἡ ἡσυχαστική ἀσκησις προσπορίζει τήν ἀναγκαία πνευματική ὠριμότητα, ὥστε ὁ ἀποστελλόμενος στό ἔργο τῆς Ἱεραποστολῆς ἢ τῆς Ποιμαντικῆς νά μή βλαφθῇ ὁ ἴδιος καί νά μή βλάβῃ τήν Ἐκκλησία. «*Ὡφελέειν, ἢ μή βλάπτειν*»⁸, συμβούλευε ὁ ἀρχαῖος Ἱπποκράτης τούς ἰατρούς.

Ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἱεραποστόλου καί τοῦ ποιμένου δέν ἐξαντλεῖται μόνο στό νά μή βλάβῃ, ἀλλά ἐκτείνεται στό νά ὀδηγῇ στήν πνευματική τελειότητα. Ὡς Ἱεραπόστολος εὐαγγελίζεται τά «ἔθνη», κατηχεῖ, βαπτίζει, διδάσκει, τελεῖ τά θεία Μυστήρια, ἀλλά καί ὑπομένει καί περιμένει νά ὠριμάσουν τά νεόφυτα τέκνα τῆς Ἐκκλησίας. Καί ὡς Ποιμήν τῶν λογικῶν προβάτων διδάσκει, ἐξομολογεῖ, συμπονᾷ, ἐπαναλαμβάνει τόν ἀποστολικό λόγο: «*Τίς ἀσθενεῖ,*

---

7. Πρβλ. Φιλ. β' 5.

8. «*...ἀσκέειν, περί τά νοσήματα, δύο, ὠφελέειν, ἢ μή βλάπτειν*». Ἱπποκράτους, *Περί ἐπιδημιῶν*, Βιβλ. Α', κεφ. 2, παράγρ. 5.

καί οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καί οὐκ ἐγώ πυροῦμαι;»⁹.

Δέν τολμοῦμε νά ἐπαναλάβουμε τούς συγκλονιστικούς λόγους τοῦ ἀποστόλου! Ἴαν καί ὁ ἱεραπόστολος καί ὁ ποιμὴν εἶναι ἄνθρωποι, σάρκα φοροῦντες καί ὑποκείμενοι στοὺς περιορισμούς τῆς ψυχοσωματικῆς ἀσθενείας μας, ὅμως τό ἀποστολικό ἔργο ἀπαιτεῖ φρόνημα ὄριμο. Δέν ἀπαιτεῖ τήν τελειότητα –οὐδεὶς τέλειος– ἀλλά ζητεῖ τήν ταπεινοφροσύνη, τήν ἀγάπη, τήν διάκρισι, τήν θυσία, τήν «καῦσιν τῆς καρδίας ὑπέρ πάσης τῆς κτίσεως»¹⁰. Ἀπαιτεῖ νά ἀναζητοῦμε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, νά προσευχόμεσθε γι' αὐτό. Ἀπαιτεῖ νά μὴ ἐπαναπαυόμεσθε στήν προχειρότητα, στήν ἀμέλεια, στόν ἐφησυχασμό, ἀλλά νά φέρνουμε στόν νοῦ μας τήν προτροπή τοῦ ἀποστόλου Παύλου: «μὴ συσχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλά μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τό δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, τό ἀγαθόν καί εὐάρεστον καί τέλειον»¹¹.

Ἴαν στόχος γιά ὅλους τούς Χριστιανούς εἶναι νά φθάσουν στήν καθαρότητα τῆς καρδίας, γιά τούς ἱεραποστόλους καί τούς ποιμένες εἶναι προϋπόθεσις γιά νά ἐπιτελέσουν τό ἔργο τους. Ὁδηγητικός εἶναι ὁ λόγος τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «Καθαρ-

9. Β' Κορ. ια' 29.

10. Πρβλ. Ἰσαάκ Σύρου, Ἀσκητικά, Λόγος πα', ἔκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1997, σελ. 306.

11. Πρβλ. Ρωμ. ιβ' 2.

θῆναι δεῖ πρῶτον, εἶτα καθᾶραι σοφισθῆναι, καὶ οὕτω σοφίσαι γενέσθαι φῶς, καὶ φωτίσαι ἐγγίσαι Θεῷ, καὶ προσαγαγεῖν ἄλλους· ἁγιασθῆναι, καὶ ἀγιάσαι»¹². Ἡ μεταμόρφωσις, ἡ «ἀνακαίνωσις τοῦ νοός», δηλαδή τό νά ἀποκτοῦμε πάλι καὶ πάλι τήν καθαρότητα τοῦ νοός, εἶναι ὁ ἀγώνας μας.

2. Ἡ ἐκκλησιαστική βάση τῆς ιεραποστολῆς.

Ὁ ιεραπόστολος καὶ ὁ ποιμὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐνεργοῦν ἀληθινὴν ιεραποστολή, ἐπειδὴ ἀποστέλλονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Ἡ Ἐκκλησία ἀποστέλλει ποιμένες καὶ διδασκάλους, γιὰ νά «συναγάγουν εἰς ἓν» τὰ διεσκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ¹³, τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγύς. Στὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ «μακρὰν» ἦσαν οἱ ἐθνικοὶ καὶ «ἐγγύς» ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι. Σήμερα «μακρὰν» εἶναι οἱ ἑτερόθρησκοι καὶ οἱ ἑτερόδοξοι, ὅσοι δηλαδή λόγῳ ἀγνωσίας τοῦ Χριστοῦ ἢ λόγῳ κάποιας αἰρέσεως εἶναι ἐκτός Ἐκκλησίας, «ἐγγύς» δέ εἴμαστε ἐμεῖς οἱ Ὀρθοδόξως βεβαπτισμένοι, οἱ ὁποῖοι γιὰ ποικίλους λόγους κακίας δέν βρισκόμαστε στὴν πνευματικὴ ὠριμότητα τῆς θεώσεως, ὅπως παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητῆς¹⁴.

---

12. Ἀπολογητικός β', PG 35, 480B.

13. Πρὸβλ. Ἰωάν. ια' 52.

14. Ἁγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, «Κεφάλαια περὶ ἀγάπης», Ἑκατοντάς Δ', ιζ', Φιλοκαλία, ἔκδ. «Ἀστήρ», Α. & Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθήναι 1975, σελ. 42.

Τό «ἐν» λοιπόν, στό ὅποιο συναγόμεθα, εἶναι νά γίνουμε «θείας κοινωνοί φύσεως»¹⁵, μέτοχοι τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στόχος τῆς Ἱεραποστολῆς καί τῆς Ποιμαντικῆς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νά ὀδηγοῦνται οἱ ἄνθρωποι στήν κατά Χάριν θέωσι, ὄχι ἀπλῶς νά αὐξάνεται ὁ ἀριθμός τῶν προσηλύτων στόν οἰονδήποτε Χριστιανισμό. Δέν χρειάζονται διθύραμβοι γιά τά ἠύξημένα ποσοστά τοῦ Χριστιανισμοῦ στόν παγκόσμιο ἄτλαντα τῶν θρησκείων. Ἐνας Χριστιανισμός πού δέν εἶναι Ἐκκλησία, πού δέν σώζει οὔτε μέ τό δόγμα του οὔτε μέ τό ἦθος του, ἀφήνει τούς ἀνθρώπους «λειψούς» σάν τό ἀγίνωτο φωμί. Ἀλλά ἐπίσης δέν ἀρκεῖ νά εἶμαστε κατ' ὄνομα Ὀρθόδοξοι γιά ἐθνικούς ἢ πολιτιστικούς λόγους. Γιά νά σωθοῦμε πρέπει νά ὠριμάζουμε πνευματικά στούς βαθμούς τῆς θεώσεως. Καί ἐπιπλέον ἡ ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά βοηθῇ ἐκείνους πού δέν εἶναι «τῆς αὐλῆς ταύτης»¹⁶, τούς ἑτεροδόξους καί τούς ἑτεροθρήσκους, νά γίνουν «φυτεία τοῦ Πατρός»¹⁷, κατά τόν θεοφόρο Ἰγνάτιο, ὥστε νά βγάξουν σιτάρι γιά τήν οὐράνια ἀποθήκη. Ἡ Ἐκκλησία ζῆ ἀνάμεσα σέ ἑτεροδόξους Χριστιανούς καί ἑτεροθρήσκους ἀνθρώπους γιά νά τούς συγκαλῆ

---

15. Β' Πέτρ. α' 4.

16. Ἰωάν. ι' 16.

17. Βλ. ἐν: Βασ. Μουστάκη, *Οἱ Ἀποστολικοί Πατέρες*, ἔκδ. «Ἀστήρ», Α. & Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθήναι 1986, «Τραλλιανοῖς Ἰγνάτιος», κεφ. XI, σελ. 188, καί «Φιλαδελφείσιν Ἰγνάτιος», κεφ. III, σελ. 200.

«μετά ύψηλοῦ κηρύγματος ἐπί κρατῆρα λέγουσα ὅς ἐστιν ἄφρων, ἐκκλινάτω πρὸς με ... φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων καὶ πίετε οἶνον, ὃν ἐκέρασα ὑμῖν»¹⁸. Πάντας «προσκαλεῖται ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας» στοῦ Δεῖπνο τῆς Βασιλείας Του. Αὐτό εἶναι ἡ Ἱεραποστολή.

Ὁ μακαριστός Γέροντας καὶ Καθηγούμενος τῆς Μονῆς μας, ὁ π. Γεώργιος Καψάνης, γράφει: «Ἡ ἐπιστροφή τῶν αἰρετικῶν καὶ τῶν σχισματικῶν ὑπῆρξε κύριον μέλημα τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ ὁποῖος ἔβλεπεν εἰς τὴν αἵρεσιν τὴν ματαίωσιν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου... Ὁ Χρυσόστομος, ὅπως ὅλοι οἱ Πατέρες, ἐδέχετο τὴν ὀρθόδοξον καθολικὴν ἐκκλησιολογίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν μόνον ἐντὸς τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας εἶναι βεβαία καὶ ἀσφαλής ἡ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Μία μόνον ὁδὸς σωτηρίας ὑπάρχει διὰ τοὺς αἰρετικούς, ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν Ἀλήθειαν πού διατηρεῖ ἀνόθευτον ἡ Καθολικὴ Ἐκκλησία. Ὁ θρησκευτικὸς συγκρητισμὸς δὲν παρεπλάνησε τὸν Χρυσόστομον νὰ ἀλλοιώσῃ τὴν ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ἀκολουθουμένην παράδοσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ αἱρέσεις καὶ τὰ σχίσματα δὲν συνιστοῦν τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦ Ἀληθοῦς Χριστοῦ ὑπάρχοντος μόνον εἰς τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν... Δι' αὐτὸ καὶ αἱ προσπάθειά του διὰ τὴν ἐπιστροφήν τῶν αἰρετικῶν ἦσαν συνεχεῖς καὶ ἄοκνοι.

---

18. Παροιμ. θ' 3-5.

Ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ παραδείγματι ἔκαμε τό πᾶν διὰ τήν ἐπιστροφήν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καί Μικρᾷ Ἀσίᾳ Γόθων, οἱ ὅποιοι ἀπετέλουν τά τελευταῖα λείψανα τοῦ Ἀρειανισμοῦ... Αἱ προσπάθειαι τοῦ αὐταῖ ἀναδεικνύουν τόν Χρυσόστομον ὡς ἱεραπόστολον ὄχι μόνον τῆς ἐκκοσμιευμένης χριστιανικῆς κοινωνίας, ἀλλά καί ὡς ἱεραπόστολον τῶν αἵρετικῶν, δίδοντα καί εἰς ἡμᾶς παραδείγματα πρὸς μίμησιν καί ὑπενθυμίζοντα ὅτι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καί Ἀποστολικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει μεγίστην εὐθύνην διὰ τήν διάδοσιν τοῦ φωτός τῆς ὀρθοδόξου πίστεως μεταξύ τῶν συγχρόνων ἑτεροδόξων, οἱ ὅποιοι ἐμπλακέντες εἰς τά δίκτυα τοῦ θρησκευτικοῦ οὐμανισμοῦ –ἀνθρωποκεντρισμοῦ– δέν δύνανται διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν δυνάμεων νά ἐξέλθουν τοῦ ἀδιεξόδου, παρά τὰς καλὰς προθέσεις των»¹⁹.

Σήμερα, ἐπειδὴ τό ζήτημα τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων ἔχει τεθῆ σέ νέα βάσι, δημιουργεῖται ἓνα πρόβλημα. Ἀπό τήν πλευρά τοῦ Οἰκουμενισμοῦ προβάλλεται ὡς ἱεραποστολικό ἰδανικό ἢ συνύπαρξις, ἢ συμπόρευσις, ἢ συνεργασία τῶν «ἐκκλησιῶν», καθὼς ὁ «ὀμολογιακός ἀνταγωνισμός» παραχωρεῖ τήν θέσιν τοῦ στήν «ἀλληλοαναγνώρισιν» τῶν Χριστιανῶν ὡς

---

19. Ἀρχιμ. Γεωργίου (Καψάνη), Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ὡς ἱεραπόστολος, στόν τόμο *Θέματα Ἐκκλησιολογίας καί Ποιμαντικῆς*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου, Ἁγιον Ὅρος 1999, σελ. 103-105.

«ἐκκλησιῶν». Στό πλαίσιο αὐτό ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καλεῖται νά μείνη ἀνεπηρέαστη. Μία ἀκμαία Ὁρθόδοξος αὐτοσυνειδησία θά κρατήσῃ τήν Ἱεραποστολή καί τήν Ποιμαντική μας στήν προοπτική τῆς Ὁρθοδόξου μαρτυρίας, τῆς μετανοίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς θεώσεως. Ὑπάρχουν προτάσεις τῶν λεγομένων οἰκουμενικῶν ὀργανισμῶν γιά κοινή ἱεραποστολική μαρτυρία, ἐπειδή κάθε «ἐκκλησία» ἔχει νά προσφέρῃ κάτι τό ἰδιαίτερο: «*Διαφορετικά σημεῖα ἔμφρασης ἐμπεριέχονται σήμερα στή ζωή καί τή μαρτυρία διαφορετικῶν ἐκκλησιῶν: γιά παράδειγμα, ἡ παράδοση τῆς ἀγιότητας στους Μεθοδιστές, τό δόγμα τῆς δικαίωσης μόνο ἀπό τήν πίστη μέσω τῆς χάριτος στους Λουθηρανούς, ἡ ζωή ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀπό τούς Πεντηκοστιανούς, τό λειτουργήμα τοῦ πρωτείου στήν ὑπηρεσία τῆς ἐνότητος στή Ρωμαιοκαθολική Ἐκκλησία, ἡ ἀξία τῆς περιεκτικότητος στήν ἀγγλικανική κοινωνία, τό δόγμα τῆς θέωσης πού συνδέεται μέ αὐτό “τῆς συνεργίας” στους Ὁρθοδόξους, κ.λπ.*». Καί ἐρωτᾶται στήν συνέχεια μέ νόημα: «*Κατά πόσο τά διαφορετικά σημεῖα ἔμφρασης εἶναι συγκρουόμενες θέσεις ἢ μιᾶ ἔκφραση τῆς θεμιτῆς ποικιλομορφίας;*»²⁰.

---

20. «Ἡ φύση καί ὁ σκοπός τῆς Ἐκκλησίας» (Κείμενο ἐργασίας τοῦ Τμήματος “Πίστη καί Τάξη” τοῦ Π.Σ.Ε.), στόν τόμο Ὁρθόδοξη Θεολογία καί Οἰκουμενικός Διάλογος, ἔκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 2005, σελ. 295-296.

Τό πνεῦμα αὐτό ἀποτελεῖ πρόκλησι γιά τήν ἐκκλησιολογική συνείδησι καί τό ἱεραποστολικό φρόνημα τῶν Ὁρθοδόξων. Ἐμεῖς ἐδῶ στήν Ἑλλάδα δέν ἀντιλαμβανόμαστε τήν κρισιμότητα τοῦ θέματος. Ἡ Εὐρώπη ὁμως καί ὁ Νέος Κόσμος κινδυνεύουν. Ἡ Ἱεραποστολή δέν μπορεῖ νά εἶναι καρπός «σύγκλισης», «συνύπαρξης», «συμβιβασμοῦ». Ἱεραποστολή εἶναι νά δίνουμε τό παράγγελμα τῆς «παγκοσμίου ἐπιστροφῆς στήν Ὁρθοδοξία», ὅπως εἶπε ὁ π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, μέ τήν ὠριμη Ὁρθόδοξη ζωή μας (προσωπική καί ἐκκλησιαστική) καί μέ τήν ἀκαινοτόμητη Ὁρθόδοξο Πίστι μας. Ἐκτός τῶν κανονικῶν ὁρίων τῆς Ἐκκλησίας δέν ἐνεργεῖται ἀληθινή ἱεραποστολή, ἐπειδή κηρύττεται «ἕτερον εὐαγγέλιον»²¹. «Τίς δέ κοινωνία φωτί πρός σκότος;»²².

Ἡ ἐκκλησιαστική βάση τῆς ἱεραποστολῆς ἔχει καί τήν ἐξῆς παράμετρο: Μέ τήν Ἱεραποστολή καταγγέλλεται Χριστός καί μεταδίδεται θεία Ζωή. Διότι, ὅταν ἡ Ἐκκλησία ἀποστέλλη, ἀποστέλλει ὁ ἅγιος Τριαδικός Θεός. Ὑπάρχει μία ἀλληλουχία στήν ἀποστολή. Ἀποστέλλεται ὁ Χριστός κατά τό ἀνθρώπινον ἀπό τόν Πατέρα²³. Αὐτός κατόπιν ἀποστέλ-

---

21. Γαλ. α' 6.

22. Β' Κορ. σ' 14.

23. «Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ Πατήρ» (Ἰω. κ' 21). «Ὡς μέν γάρ ἀνθρώπος ἀποστέλλεται, ὡς δέ Θεός ἐν ἐμοί μένει, καγὼ ἐν αὐτῷ» (ἀγ. Ἰω. Δαμασκηνοῦ, Λόγος εἰς τήν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου, PG 96, 573B).

λει τούς δώδεκα Μαθητάς Του, καί στήν συνέχεια ἡ Ἐκκλησία ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ἀποστέλλει τούς ἀποστόλους της²⁴. Ἡ ἀλληλουχία στήν ἀποστολή σημαίνει ὅτι ὁ ἀποστέλλων Κύριος καί οἱ ἀποστελλόμενοι ὑπό τῆς Ἐκκλησίας δίνουν τήν ἴδια μαρτυρία, ἡ ὁποία συνίσταται στήν γνῶσι καί μέθεξι τῆς θείας Ζωῆς. Αὐτήν τήν θεία Ζωή φανερώνει ὁ Χριστός δι' Ἐαυτοῦ καί ἐν Ἐαυτῷ («Ἐφανερώσά σου τό ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις») ²⁵, καί αὐτήν φανερώνει ἡ Ἐκκλησία δι' Ἐαυτῆς καί ἐν Ἐαυτῇ: διότι αὐτή εἶναι «τό πλήρωμα τοῦ τά πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου»²⁶.

Δέν εἶναι παρονοχίδα νά ὀμιλοῦμε γιά τήν ἐκκλησιολογία τῆς Ἱεραποστολῆς. Ἡ ἔννοια τῆς Ἱεραποστολῆς πρέπει νά εἶναι σαφής, κρυστάλλινη. Δέν μπορεῖ νά συγχέεται ἡ Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας μέ τίς ἑτερόδοξες ἱεραποστολές. Σέ αὐτές, στήν καλλίτερη περίπτωσι, ὑπάρχει ἓνας ἀνθρωποκεντρικισμός, καλυμμένος μέ θρησκευτικό καί χριστιανικό μανδύα. Ὑπάρχουν δομές ἐνίοτε ἐκκλησιοφανεῖς (ἐπίσκοποι, ἱερεῖς, μοναχοί, λατρεία, προσευχή, ναοί, θρησκευτική ζωή), ἀλλά τό περιεχόμενο τῆς λατρείας

---

24. Γράφεται στίς Πράξεις: «Τότε νηστεύσαντες καί προσευξάμενοι καί ἐπιθέντες αὐτοῖς τάς χεῖρας, ἀπέλυσαν» (Πράξ. ιγ' 2-3).

25. Ἰωάν. ιζ' 6. Ὁ ἅγιος Κύριλλος ἔτσι τό ἐρμηνεύει: «νοηθεῖ δ' ἄν ... οὐ φωνῆς ἄνωθεν καταρρόγηγνυμένης, καί βροντῆς τινός δίχην περικτυπούσης τήν οἰκουμένην, ἀλλά θείας δηλονότι φωταγωγίας ἀναλαμπούσης ἐν ἡμῖν» (Σχόλια εἰς τό κατά Ἰωάννην Εὐαγγέλιον, Βιβλ. Δ', κεφ. Α', PG 73, 556D-557A).

26. Ἐφ. α' 23.

καί τοῦ ἡθους εἶναι στερημένο τῆς Χάριτος τῆς θεώσεως. Ἄλλοτε οἱ ἐκκλησιοφανεῖς δομές λείπουν παντελῶς, καί μαζί μέ τήν ἔλλειψί τους ἀπουσιάζει καί ὅλο τό περιεχόμενο τῆς Χάριτος. Ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Μέγας Βασιλείος, ἔξω ἀπό τά κανονικά ὅρια τῆς Ἐκκλησίας κανεῖς δέν μπορεῖ νά μεταδώσῃ τήν Χάρι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐπειδή τήν ἔχει χάσει διά τοῦ σχίσματος²⁷.

Ἡ Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά προστατευθῇ ἀπό τόν νεωτερισμό μιᾶς «κοινῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας»²⁸, κατά τήν ὁποία δῆθεν ὅλοι οἱ Χριστιανοί ἀνεξαρτήτως δογματικῶν διαφορῶν ἀνήκουμε στόν ἴδιο «οἶκο τοῦ Θεοῦ», «ὅπου ὅλοι εἶναι ἀνοιχτοί ὁ ἓνας στόν ἄλλον καί ὅπου ὅλοι μποροῦν νά μοιραστοῦν μιᾶ κοινή ζωή, παρά τήν ἐσωτερική πολυμορφία τους»²⁹. Ἡ Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας δέν πρέπει νά ἐπηρεασθῇ ἀπό τό προτεσταντικό παράδειγμα (μοντέλο) «μιᾶς περισσότερο περιεκτικῆς καί ὀλιστικῆς συμπεριφορᾶς τῆς χριστιανικῆς μαρτυρίας»³⁰. Ἡ Ἱεραποστολή τῆς Ἐκκλησίας δέν πρέπει νά υἱοθετήσῃ τήν ἔννοια τῆς «κένωσης» τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν ἱεραποστόλων μας, ἔννοια ἡ ὁποία

---

27. Α' κανὼν Μ. Βασιλείου, Πηδάλιον, ἔκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1982, σελ. 587.

28. Πέτρου Βασιλειάδη, «Ἡ ἀποστολή τῆς Ἐκκλησίας κατά τήν νεωτερικότητα», περιοδ. Σύναξη, τ. 78/2001, σελ. 84-88.

29. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 86.

30. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 84-87.

δέν θά σημαίνει ταπεινοφροσύνη, άσκητικό φρόνημα, άπουσία κοσμικής δυνάμεως, πενία, θυσία, αυταπάρνησι, αλλά θά σημαίνει άπάρνησι τής μοναδικότητος τής Όρθοδόξου Έκκλησίας³¹. Μία τέτοια κοινή χριστιανική Ίεραποστολή δέν εκφράζει τό λατρευτικό βίωμα τής Έκκλησίας πού εκφράζεται στην Θεία Λειτουργία του Μ. Βασιλείου: «τούς πεπλανημένους επανάγαγε καί σύναψον τή άγία σου καθολική καί άποστολική Έκκλησία». Η έννοια τής μοναδικότητος τής Έκκλησίας είναι άπολύτως άπαραίτητος όρος του γνησίου ιεραποστολικού φρονήματος.

Πώς θά μπορούσε νά είναι κοινή ή Ίεραποστολή των αίρετικων καί τής Έκκλησίας, όταν έξω ακριβώς από τήν μάντρα τής Όρθοδόξου ιεραποστολικής βάσεως πολυπληθείς πεντηκοστιανές ομάδες, αυτοτιλοφορούμενες ως εκκλησίες, επιδίδονται σε γλωσσολαλίες, ψευδοθαυματουργίες καί άλλα παρόμοια; Πώς θά μπορούσε νά ύπάρξη κοινή μαρτυρία, προτου

---

31. Γράφεται σε ένα παλαιότερο κείμενο: «Η Έκκλησία παρά τά σχίσματα είναι μία, ένωμένη με τον Χριστό, ως σώμα του. Τό πώς συμβαίνει αυτό καί με ποιό τρόπο δέ μας τό λέει τό δόγμα. Η δογματική, ως ό ζωντανός θεολογικός στοχασμός μέσα στην Έκκλησία, καλείται νά έμβαθύνει στην αλήθεια του μυστηρίου αυτού με τήν καρδιά καί τό νοϋ» (Ηλ. Βουλγαράκη, Ίεραποστολή, δρόμοι καί δομές, εκδ. Άρμός, Άθήνα 1989, σελ. 248). Γράφεται επίσης: «Η ιεραποστολή καλείται, σύμφωνα με τήν “ένεστώσαν άνάγκην”, νά εκφραστεί ... ως κένωση τής Έκκλησίας προς τίς διάφορες Όμολογίες, οι όποιες ένώνονται μαζί της με τά μυστήρια, αλλά χωρίζονται από αυτή από τή διδασκαλία» (ένθ' άνωτ., σελ. 249).

οί έτερόδοξες ιεραποστολές καθαρθοῦν ἀπό αίρετικά δόγματα καί ἀντιευαγγελικά ἤθη; Εἶναι ἀποκαλυπτικός ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἄγιορείτης ἐρμηνεύων τόν ἀποστολικό στίχο: «εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθεία, Χριστός καταγγέλλεται»³², στόν ὁποῖο στίχο κάποιοι βλέπουν ἀναγνώρισι τῆς έτερόδοξης ιεραποστολῆς. Γράφει: «Ἀλλά μερικοί ἀνόητοι, ἀπό τά λόγια ταῦτα τοῦ Παύλου ἐνόμισαν σφαλερῶς ὅτι ὁ Παῦλος δίδει ἄδειαν εἰς τούς αίρετικούς νά κηρύττουν τάς αίρέσεις των»³³. Ἀποστομώνει ἔτσι ὅσους οἰκουμενιστάς νομίζουν ὅτι ὅλες οἱ χριστιανικές παραφυάδες εἶναι ὁδοί καί κήρυκες σωτηρίας.

Βλέπουμε τόν μεγάλο καί θεοφιλῆ ἀγῶνα τῶν ιεραποστόλων μας πού ἐκτείνεται μέχρι τίς ἐσχατιές τοῦ κόσμου. Στό χάος τῶν θρησκείων καί τῶν χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν κάνουν παροῦσα τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία μας, τήν μοναδική Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, ἁγιαστική, ἁγιοποιό. Διαβάζουμε τίς ἐπιστολές τοῦ μακαριστοῦ παπα-Κοσμᾶ τοῦ Γρηγοριάτου, ιεραποστόλου τοῦ Ζαῖρ, καί μᾶς θυμίζουν πρωτοχριστιανικές ἀποστολικές ἐμπειρίες. Εἶναι σάν νά διαβάζουμε τίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Οἱ Ὁρθόδοξες Ἱεραποστολές μας εἶναι τό «ἄλας τῆς γῆς». Εἶναι ἓνα διαρκές προσκλητήριο

---

32. Φιλιπ. α' 18.

33. *Ερμηνεία εἰς τάς 14 Ἐπιστολάς...*, ἔκδ. Ὁρθόδοξος Κυψέλη, τόμ. Β' 1990, σελ. 532.

«πρός πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως», γιά νά εὔρη τήν ὁδὸ τῆς θεώσεως, τήν μοναδική ὁδὸ, τήν Ἐκκλησία.

Ὅσον ἀφορᾷ τήν Ἱεραποστολή στό ποιμαντικό ἐπίπεδο, οἱ Ὀρθόδοξες ἐνορίες ἀνά τόν κόσμο, πού βρίσκονται ἀνάμεσα σέ πολυπληθέστερες συμπαγεῖς ἑτερόδοξες χριστιανικές κοινότητες, ἔχουν μία διαρκῆ διπλῆ πρόκλησι: Πρῶτον, νά ἀντισταθοῦν στήν ἐκκοσμίκευσι πού παραδέρνει τόν κόσμο καί, δεύτερον, νά προφυλαχθοῦν ἀπό ἀλλοιώσεις στό ἐκκλησιολογικό τους φρόνημα.

Στελέχη τῆς ἐνοριακῆς δράσεως σέ τέτοιες Ὀρθόδοξες νησίδες μαρτυροῦν πόσο δύσκολο εἶναι νά ἀποφύγουν οἱ Ὀρθόδοξοι τήν ἐκκοσμίκευσι. Ἡ πίεσις τοῦ ἑτεροδόξου περιβάλλοντος εἶναι ἀφόρητη. Ἐνας πολύ καλός ἱερεὺς στήν Ἀμερική, μέ πλούσια ἐνοριακή δρᾶσι, μοῦ εἶπε: «Ἀγωνιοῦμε γιά τά παιδιά μας. Στό κατηχητικό τῆς ἐνορίας διδάσκουμε ὅ,τι πιστεύει ἡ Ἐκκλησία. Μόλις πᾶνε στά ἀνώτερα σχολεῖα, παίρνουν ἄλλα ἐρεθίσματα, ἀποκτοῦν ἄλλες ιδέες, ἀμφισβητοῦν, χάνονται». Ὁ κίνδυνος παραμονεύει καί γιά τόν κληρικό. Ἔρχεται στιγμὴ πού ὁ Ὀρθόδοξος παπᾶς νοιώθει πὼς δέν μπορεῖ νά ξεχωρίζη ἀπὸ τόν ἑτερόδοξο κληρικό, ἂν ὄχι στήν πίστι ὅμως ὁπωσδήποτε στήν ποιμαντική, καί ἐνίστε στό ἦθος. «Δέν εἶχαμε τέτοιες συνήθειες στήν πατρίδα»,

ἔλεγε μέ ἀγωνία μία πρεσβυτέρα ἐκεῖ στόν Νέο Κόσμο.

Ἐπάρχουν προτάσεις τῶν οἰκουμενικῶν ὀργανισμῶν γιά συνεργασία καί σύμπραξι σέ κοινωνικά θέματα. Μία ἀπό αὐτές εἶναι ἡ *Οἰκουμενική Χάρτα* τοῦ 2000³⁴. Δέν εἶναι δεσμευτικό ἐκκλησιαστικό κείμενο. Εἶναι περισσότερο «πολιτικό» κείμενο. Ἐλλωστε καί κάποιες κατά τόπους Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες ἐξέφρασαν τίς ἐπιφυλάξεις τους. Δείχνει ὅμως τήν νοοτροπία, τό φρόνημα. Διαβάζω: «Δεσμευόμεθα... ὅπως, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐργαζώμεθα πρός πραγμάτωσιν τῆς ὁρατῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ μιᾷ πίστει τῇ ἐκφραζομένη ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀναγνωρίσει τοῦ βαπτίσματος καί ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ κοινωνίᾳ, ὡς καί ἐν τῇ κοινῇ μαρτυρίᾳ καί διακονίᾳ»³⁵.

Αὐτό εἶναι ἓνα σοβαρό ζήτημα. Ὁ ἀπόηχος τῆς ἐκκοσμικευμένης ποιμαντικῆς ἔχει φθάσει καί στήν δική μας γειτονιά. Ὅμως ἡ ποιμαντική δέν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τό δόγμα. Ἡ «λειτουργία μετά τήν Λειτουργία» δέν εἶναι κοινός τόπος γιά τούς Ὁρθόδοξους καί τούς ἑτεροδόξους Χριστιανούς, δεδομένου ὅτι δέν τελοῦμε τήν ἴδια Θεία Λειτουργία. Ὁ μακαριστός Γέροντας π. Γεώργιος Καψάνης ὀρίζει

34. Βλ. ἐν: *Περιοδ. «Ἀπόστολος Βαρνάβας»* (τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου), περίοδος Γ', τόμ. ΕΓ', Ὀκτώβριος 2001, τεύχ. 10, σελ. 411-422.

35. Ἐνθ' ἀνωτ., παράγρ. 11, σελ. 412.

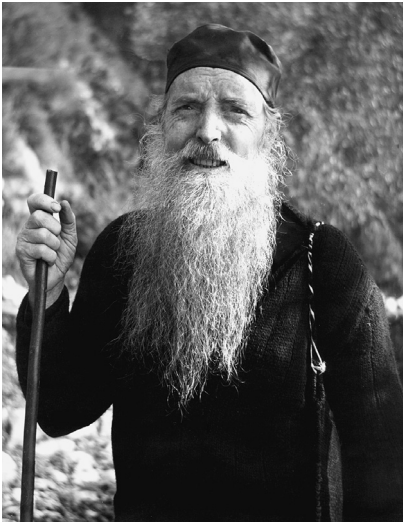
ὡς ἐξῆς τόν στόχο τῆς Ὁρθοδόξου Ποιμαντικῆς: «Τό ὀρθόδοξον ποιμαντικόν ἔργον κατευθύνει τούς πιστούς εἰς καθολικήν συμμετοχήν εἰς τήν Ἐκκλησίαν καί πᾶν ὅ,τι ἀπαρτίζει καί ἀποκαλύπτει τήν Ἐκκλησίαν... ὡς σῶμα τοῦ ζῶντος Χριστοῦ καί ὄρατὴν ἅμα καί ἀόρατον κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»³⁶.

Αὐτή εἶναι ἡ θεμελιώδης ἀρχή πού διαφοροποιεῖ τήν Ἱεραποστολή καί τήν Ποιμαντική τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τά ἑτερόδοξα ἱεραποστολικά καί ποιμαντικά σχήματα. Μέ βάσι αὐτήν τήν ἀρχή ἡ Ἐκκλησία δίνει τήν μαρτυρία της, «ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ»³⁷ καί σωθῇ.

36. Ἡ Ποιμαντική Διακονία κατὰ τούς Ἱεροῦς Κανόνας, ἔκδ. «Ἄθως», Πειραιεύς 1976, σελ. 47.

37. Ἰωάν. ιζ' 21.

† ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΓΑΛΑΚΤΙΩΝ
ΣΙΜΩΝΟΠΕΤΡΙΤΗΣ
(1920-2014)

Ἐμακαριστός γέρων Γαλακτίων εἶχε ιδιαίτερο δεσμό μέ τήν Ἱερά Μονή μας καί ιδίως μέ τόν σεβαστό Γέροντά μας Γεώργιο, τόν ὁποῖο ἀγαποῦσε καί ἐσέβετο πολύ, καθότι ἐχειροτονήθηκε διάκονος καί ἱερεύς στήν Ἱ. Μονή Ἁγίου Γεωργίου Ἀρμᾶ, ὅπου ἠγουμένευε τότε ὁ Γέροντας. Ὅταν ἡ συνοδία ἤλθε καί κοινοβίασε στήν Μονή μας, ὁ π. Γαλακτίων ἐρχόταν πολύ συχνά ἀπό τήν Σιμωνόπετρα, «γιά νά πιῇ ἕνα καφέ» ἀγάπης, καί μέ τήν καρδιακή ἀγάπη του σκόρπιζε χαρά καί εἰρήνη στίς ψυχές μας. Κατά κάποιον τρόπο τόν θεωρούσαμε ὅλοι μας «ἐπίτιμο Γρηγοριάτη» καί πολύ μᾶς λύπησε ὁ κατ' ἀνθρώπον χωρισμός. Ἄς εἶναι ἀναπαυμένος ἐν χερσὶ Κυρίου καί ἄς εὐχεται γιά μᾶς,

πού μέ ιδιαίτερη χαρά δημοσιεύομε στό Περιοδικό μας τό παρακάτω κείμενο πού μᾶς ἔστειλαν, μέ τήν εὐλογία τοῦ ἁγίου Καθηγουμένου ἀρχιμ. Ἐλισαίου, οἱ Πατέρες ἀπό τήν Σιμωνόπετρα.

* * *

Ὁ μακαριστός πατήρ Γαλακτίων, κατά κόσμον Δημήτριος Ἀγγελάκης τοῦ Ἀναστασίου καί τῆς Ἀγορῆς, γεννήθηκε στό Δενδροχώρι Τρικάλων, στίς 24 Ἰουνίου τοῦ 1920. Τήν ἡμέρα ἐκείνη ἡ μητέρα του, ἄν καί ἐτοιμόγεννη, πῆγε νά μαζέψῃ τά κρεμμύδια στό χωράφι, μακριά ἀπό τό χωριό, καί ἐκεῖ κοιλοπονώντας γέννησε μόνη τόν μοναχογιό της.

Ὁ πατέρας του Ἀναστάσιος ἀνῆκε σέ ἐπιφανῆ καί σχετικά εὐκατάστατη οἰκογένεια τοῦ χωριοῦ, πού διακρινόταν γιά τήν ἀγάπη της πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τίς παραδόσεις τῆς Πίστεώς μας. Μία προγιαγιά τοῦ π. Γαλακτίωνος, ἀφοῦ πάντρεψε τόν γιό της, ἀσκήτεψε καί κοιμήθηκε ὀσιακά μέσα στήν κουφάλα μιᾶς τεράστιας βελανιδιάς. Ὁ πατέρας τοῦ π. Γαλακτίωνος ἦταν ἓνας λεβεντόκορμος καί ὁμορφος ἄνδρας, ἀλλά πέθανε πολύ νέος, γυρίζοντας ἄρρωστος ἀπό τήν Μικρασιατική ἐκστρατεία, ἀφήνοντας τήν νεαρή γυναῖκα του Ἀγορή χήρα μέ τόν γιό τους καί τρία μικρά κορίτσια. Ἡ ἐποχὴ δύσκολη!

Ὁ εὐλαβέστατος παππούς τῶν παιδιῶν Γεώργιος ὅμως προστάτευσε τά ὄρφανά καί τά ἀποκατέστησε ἐν καιρῷ, κληροδοτώντας τους τήν πατρογονική εὐ-

σέβεια. Έτσι ἦταν φυσική συνέπεια καί τά τέσσερα ὀρφανά ἀδελφια νά ἀξιωθοῦν καί νά προσφέρουν τό καθένα στήν Ἐκκλησία σεβασμίους ἱερεῖς καί μοναχοῦς.

Ὁ π. Γαλακτίων στήν νεότητά του εἶχε τήν εὐλογία νά συναναστρέφεται μέ τόν λίγο μεγαλύτερο καί ἐξαιρέτου ἡθους καί εὐλαβείας πρῶτο ἐξάδελφό του καί ἐκλεκτό δάσκαλο καί μουσικολογιώτατο ψάλτη Γεώργιο Παπᾶ, πού νεώτατο σκότωσαν οἱ ἀντάρτες στόν ἐμφύλιο, ἀφήνοντας πίσω του τέσσερα ὀρφανά παιδάκια καί πέμπτο στήν κοιλιά τῆς γυναίκας του Ἑλένης.

Ὁ εὐλογημένος αὐτός δάσκαλος συνήρογησε κατά πολύ, ὥστε ἡ παραδοσιακή εὐλάβεια νά γίνῃ βίωμα ὅλων τῶν Δενδροχωριτῶν, ἀφοῦ μέ τό ἠθικό του κῦρος, τήν ὠραία ψαλμωδία καί τά κηρύγματα πού ἔκανε συνετέλεσε στήν γενική ἀναβάθμισι τῆς πνευματικῆς ζωῆς τοῦ χωριοῦ, πού μέχρι σήμερα ἔχει αἰσθητά τά σημάδια αὐτῆς τῆς εὐεργετικῆς ἐπιδράσεώς του.

Ὁ π. Γαλακτίων τό 1946 εἶχε τήν εὐλογία νά συζευχθῇ τήν εὐλαβεστάτη ὁμοχώριο σύζυγό του Ζωή Γκατζιοῦ, πού καταγόταν ἀπό τήν ἐπισημότερη οἰκογένεια τοῦ χωριοῦ καί φάνηκε ὁμόψυχη συμπαραστάτης στόν εὐλογημένο οικογενειακό βίο τους. Μαζί της ἀξιώθηκε νά γεννήσῃ πέντε παιδιά, τέσσερα κορίτσια καί ἓνα γιό, πού τά μεγάλωσαν καί μόρφω-

σαν μέ πολλή στοργή, αγάπη και ἐκκλησιαστική ἀγωγή.

Στό σπίτι τῆς οἰκογενείας ἐφιλοξενεῖτο κάθε χρόνο ἡ τιμία κάρα τοῦ θαυματουργοῦ ἱεράρχου Βησσαρίωνος Λαρίσης, τήν ὁποία προσκαλοῦσε τό χωριό ἀπό τήν πλησιόχωρη Ἱερά Μονή τοῦ Δουσίκου γιά εὐλογία ἀνθρώπων καί ζώων. Τό εὐλαβές ζευγος Ἁγγελάκη τήν ἀγρυπνοῦσε στό σπίτι, ἀνάβοντας ἀκοίμητο καντήλι, καί ἔτσι δημιουργήθηκε ἕνας ἀκατάλυτος πνευματικός δεσμός ἰδιαιτέρου σεβασμοῦ καί αγάπης μέ τόν Ἅγιο, τόν ὁποῖο εἶχε ἡ οἰκογένεια ὡς τόν προσωπικό της προστάτη.

Ὁ π. Γαλακτίων ἔχοντας φυσική ἔφεσι πρὸς τά γράμματα δέν κατώρθωσε νά συνεχίση τό Δημοτικό, λόγῳ τῶν οἰκογενειακῶν ὑποχρεώσεων του. Ὅμως, μέ τήν φιλομάθεια καί τήν συνεχῆ ἀνάγνωσι, ἔδειχνε ὅτι εἶχε τύχει ἀνωτέρας μορφώσεως. Τό γεγονός αὐτό ὑποβοηθήθηκε καί ἀπό τήν ἱεροφαλική διακονία του ἀπό παιδικῆς ἡλικίας, ἀφοῦ ἡ τριβή μέ τά ἐκκλησιαστικά κείμενα πλούτιζε τίς γνώσεις καί τό λεξιλόγιό του. Ἐτσι, ἀφοῦ γιά δύο τετραετίες ἐξελέγετο παμψηφεί Πρόεδρος τοῦ χωριοῦ, στήν συνέχεια ὑπηρέτησε τούς συγχωριανούς του καί ὡς Γραμματεὺς τῆς Κοινότητος μέχρι τῆς ἡμέρας πού ἀνεχώρησε γιά τό Μοναστήρι.

Τύπος ἀγαθοῦ, ἐξυπηρετικοῦ καί φιλησύχου, ἀλλά καί γεμάτου αγάπης ἀνθρώπου, ἦταν ἀπό ὅλους τούς

γνωστούς τῆς περιοχῆς ἀποδεκτός καί ἀξιοσέβαστος. Στό σπίτι φιλοξενούνταν πλουσιοπάροχα ὅσοι ξένοι ἐπισκέπτες ἤ περαστικοί τοῦ χωριοῦ εἶχαν ἀνάγκη στέγης καί τροφῆς. Ἀρκετές φορές ἔφερε στό σπίτι καί πτωχοὺς ζητιάνους, ἀκόμη καί τσιγγάνους, στοὺς ὁποίους συμπεριφερόταν πάντοτε μέ θαυμαστή χριστιανική καλωσύνη.

Ἡ ὁμόψυχη καί ἐξαιρετική νοικοκυρά σύζυγός του ἔκανε τὰ δυνατὰ νά εὐχαριστοῦνται ὅσοι ἔμεναν κάτω ἀπό τὴν στέγη τοῦ σπιτιοῦ τους, ἀλλὰ καί φρόντιζε μέ ἐξαιρετική ἐπιμέλεια τὸ νοικοκυριό καί τὰ παιδιά, ἔχοντας τὴν μέριμνα καί τὴν προνοητικότητα νά μὴ λείπη τίποτε ἀπὸ τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ καθημερινότητα.

Παραλείποντας πολλά σπουδαῖα γεγονότα ἀπὸ τὴν οἰκογενειακὴ ζωὴ τοῦ π. Γαλακτίωνος, ἐρχόμαστε στὴν περίοδο πού ἡ οἰκογένειά του σχετίστηκε στενά μέ τὸ πρόσωπο τοῦ σεβαστοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ, ὅταν αὐτός ἤλθε στὴν περιοχὴ τῶν Τρικάλων ὡς ἡγούμενος τοῦ Μεγάλου Μετεώρου. Πρῶτα τὰ παιδιά καί ὕστερα οἱ γονεῖς ἔκαναν πνευματικὸ τους τόν Γ. Αἰμιλιανό, πού τοὺς καθωδήγησε σοφά καί μέ μεγάλη διάκρισι στὴν ἐπιθυμία τους νά ἀφιερωθοῦν οἰκογενειακῶς στὸν Μοναχισμό.

Τό φθινόπωρο τοῦ 1969, ἡ νῦν Γερόντισσα Νικοδήμη τοῦ Ἱεροῦ Κοινοβίου Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Ὁρμουλίας, δίδοντας παραίτησι ἀπὸ τὴν θέσι τῆς

δασκάλας, έπρεπε νά αναχωρήση, μαζί μέ τίς νῦν πρῶτες ἀδελφές τῆς Ὁρμουλίας, στό Μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου τοῦ Μακρυνοῦ στή Μέγαρο, ὅπως εἶχε ὑποδείξει ὁ μακαριστός καί φιλομόναχος Μητροπολίτης Τρίκκης Διονύσιος, γιά νά πάρουν σωστές μοναχικές βάσεις καί νά ἐπιστρέψουν στή Τρίκαλα, ὅπου σχεδιαζόταν νά ἀρχίσῃ τό καινούργιο Μοναστήρι τους.

Ὁ Γ. Αἰμιλιανός συμβούλευσε, πώς θά ἦταν εὐλογημένη πρᾶξις ἕνας ἀπό τούς δύο γονεῖς νά συνοδεύσουν στόν Μακρυνό τήν πρωτότοκη θυγατέρα τους καί νά τήν ἀφιερῶσουν στόν Κύριο. Στό βραδινό τραπέζι τῆς παραμονῆς τῆς ἀναχωρήσεως, ὅπου ἔτρωγαν οἱ γονεῖς καί τά δύο πρῶτα παιδιά, ἔγινε τετράωρη συζήτησι πάνω στό θέμα τοῦ Μοναχισμοῦ. Οἱ γονεῖς, ὅπως ἦταν φυσικό, δυσκολεύθηκαν ἀρκετά, γιάτί ἐκείνη τήν περίοδο παρουσιάστηκαν καί πολλοί μνηστήρες καί ζήτησαν τήν κόρη τους. Ὁμως, τελικῶς ὁ π. Γαλακτίων ἔδωσε τήν λύσι λέγοντας: «Γυναίκα, δύο πράγματα ἔχομε· τόν Χριστό μέ τό Εὐαγγέλιο καί τόν κόσμο. Ἄν ἐμποδίσωμε σάν γονεῖς τό κορίτσι στό δρόμο του, θά μᾶς πῆ ὁ Κύριος στήν Δευτέρα Παρουσία: “Γιά ἔλατε ἐδῶ ἐσεῖς πού κάματε τούς μεγάλους σταυρούς καί θεωρεῖσθε καλοί χριστιανοί. Δέν ἀκούσατε στήν Ἐκκλησία καί δέν διαβάσατε ποτέ στό Εὐαγγέλιο πού λέγω· ὁ φιλῶν πατέρα ὑπέρ ἐμέ οὐκ ἔστι μου ἄξιος; ἄντε

στά ἀριστερά μέ τά κατσίκια”. Θά χάσωμε σάν χριστιανοί. Ἄν πάλι φερθοῦμε σάν χριστιανοί καί χάσωμε σάν γονεῖς, ὁ κόσμος θά μᾶς κατηγορήσῃ. Δέν πειράζει. Ὁ Χριστός θά νικήσῃ! Ἐτοίμασε τά πράγματα καί αὔριο θά πάω τό κορίτσι στό Μοναστήρι». Ἡ εὐλαβέστατη γυναίκα του ἀποκρίθηκε· «Ἐσύ εἶσαι ἀφεντικό, κάμε τό κουμάντο».

Ὁ π. Γαλακτίων φτάνοντας στήν εἴσοδο τῆς Μονῆς τοῦ Μακρυνοῦ συγκινημένος εἶπε στήν πολυαγαπημένη θυγατέρα του· «Εἴσελθε τέκνον εἰς τήν χαράν τοῦ Κυρίου Σου», καί ἔφυγε χωρίς νά μπῆ στό Μοναστήρι. Γυρίζοντας στό χωριό, γιά τρεῖς ἐβδομάδες ὅλοι οἱ καλοθελητές ἔπεσαν ἐπάνω στους εὐλαβεῖς γονεῖς κατηγορώντας τους γιά τό μεγάλο ἔγκλημα πού ἔκαναν...

Τῶν Εἰσοδίων, στήν ἐκκλησία, ἡ μητέρα ἄκουσε ἓνα ἀπό τά τροπάρια πού ἔψαλε ὁ σύζυγός της, πού ἔλεγε ὅτι ἀφιέρωσαν οἱ γέροντες γονεῖς τήν Παναγία μας στόν ναό «ὡς τριετίζουσαν δάμαλιν...». Αὐτός ὁ λόγος δούλεψε βαθιά στήν ψυχή της, τήν εἰρήνευσε καί ἔγινε ἡ ἀπαρχή τῶν ὧσων συνετελέσθησαν στήν συνέχεια...

Τήν νύχτα, ὅπως κοιμόντουσαν στό σπίτι, ἡ σύζυγος αἰσθάνθηκε κάποιος νά τήν κτυπᾷ στήν πλάτη. Ἄνοιγοντας τά μάτια, εἶδε ἓνα ἄνθρωπο μέ ἀγριωπή μορφή, μέ σιδερένιο σταυρό στό χέρι καί μηλωτή νά τήν ἀγριοκοιτάξῃ. Τρομαγμένη ρώτησε· «Ποιός εἶσαι

πού μπήκες τέτοια ώρα στο σπίτι;». Ὁ ἐπισκέπτης αὐστηρά: «Δέν μέ γνωρίζεις;». «Δέν σέ ἔχω ξανα-δεῖ». «Καλά, δίπλα στό Χριστό στό τέμπλο δέν μέ βλέπεις;». «Εἶσαι ὁ Πρόδρομος;». «Ναί, εἶμαι ὁ Πρόδρομος. Γιατί κλαῖς;». «Στενοχωροῦμαι γιά τό κορίτσι πού πῆγε στό Μοναστήρι». «Δέν μοῦ λές, καμμιά γυναίκα τοῦ δρόμου ἔγινε; Ἐγώ τήν ἔχω στό σπίτι μου. Ἀπαιτῶ νά ἔλθης νά δῆς ποῦ βρίσκεται καί πῶς ζῆ...». Καί ἐξαφανίστηκε. Ἡ κυρία Ζωή μόλις πού δέν ἔπαθε συγκοπή! «Ξύπνα», λέγει στόν σύζυγο. «Αὐτό καί αὐτό συνέβη». «Ἄιντε καημένη! Εἶσαι ἄξια νά δῆς τόν Πρόδρομο· ὄνειρο ἦταν καί μέ ξύπνησες»... Μετά ἀπό λίγο ὁ Τίμιος Πρόδρομος ἐμφανίστηκε πάλι, τήν ἔπιασε ἀπό τόν ὦμο καί τα-ρακουνώντας την εἶπε: «Δέν εἶναι ὄνειρο! Αὔριο νά ρθῆς στό Μοναστήρι»...

Πράγματι ἡ κυρία Ζωή γιά τρεῖς μέρες πῆγε καί ἔμεινε στήν Ἱ. Μονή Μακρυνοῦ, ὅπου ἡ θεοσεβής καί πολύσοφη γερόντισσα Μακρίνα καί ἡ ὄλη ἀδελφότης τῆς ἔκαμαν τεράστια ἐντύπωση... Γυρίζοντας στό Δενδροχώρι, τήν ρώτησε ὁ ἄνδρας της πῶς πέρασε. «Ἄν δέν εἶχα ἐσένα καί τά κορίτσια, θά ἔμεινα καί ἐγώ ἐκεῖ». Καί ὁ ἀγαθός κ. Δημήτρης ἀπάντησε: «Καί ἐγώ ἄν δέν εἶχα ἐσένα καί τά κορίτσια, θά πήγαινα στό Μετέωρο μέ τόν γιό μας! Θέλεις;». «Θέλω!»... Ταξί καί στά Μετέωρα. Ὁ Γ. Αἰμιλιανός τά ἔχασε βλέποντάς τους: «Τί συμβαίνει;». Ὁ π. Γαλακτίων

μπήκε άμέσως στό θέμα: «Γέροντα, τά παιδιά μας διάλεξαν νά ζήσουν έν παρθενία και έμεις άποφασίσαμε νά ζήσουμε έν παρθενία. Άπολαύσαμε τήν έγγραμη ζωή για είκοσι τρία χρόνια, κάναμε τά παιδιά μας, ύπηρετήσαμε τόν κόσμο, τώρα είναι ή σειρά του Θεού»... Ό Γέροντας πολύ δυσκολεύθηκε νά συγκατανεύσει: «Είστε νέοι άνθρωποι, άσυνήθιστοι στην μοναχική ζωή... —ό π. Γαλακτίων ήταν 49 έτών και ή κυρία Ζωή 42— ύστερα έχετε και τρία κορίτσια μικρά άνύπαντρα που πρέπει νά άποκαταστήσετε»... «Γέροντα, όλα θά τά τακτοποιήση ό Θεός! Έσύ δώσε μας τήν εύλογία». Έτσι, άφοϋ πήραν άπό τόν Γέροντα τήν εύλογία και τόν άπαιτούμενο κανόνα και τίς συμβουλές μέχρι νά φύγουν στό Μοναστήρι, άρχισαν μυστικά στό Δενδροχώρι τήν προμοναστική προετοιμασία τους, κινώντας θεούς και δαίμονες έναντίον τους...

Όμως ή χάρις του Θεού βοήθησε νά τακτοποιηθούν μέ τόν καλύτερο τρόπο οί τρεις μικρές κόρες, και τήν Κυριακή των Άπόκρεω του 1973, πρό της άπολύσεως της Θείας Λειτουργίας, ό π. Γαλακτίων διάβασε ένα άποχαιρετιστήριο και συγκινητικότατο λόγο στους χωριανούς... Έγινε σεισμός! Κλάματα, φωνές, ύποσχέσεις... Όλοι έπεσαν πάνω του, συγγενείς και μή. «Τρελλαθήκατε; Διαλύσατε τέτοια οικογένεια; Πήραν τό μυαλό σας οί καλόγεροι; Τί σās λείπει;» κ.λπ. Άλλοι έταζαν λίρες, άλλοι χωράφια,

ἄλλοι τρακτέρ, ἀλλά ὁ π. Γαλακτίων ἀκλόνητος!... Γιά πέντε μέρες πρό τῆς ἀναχωρήσεώς του στό Ἅγιον Ὅρος, στό σπίτι ἐπικρατοῦσε, ἀπό τούς ἐπισκέπτες πού ἔρχονταν νά τόν ἀποχαιρετήσουν, κλαυθμός καί παρακλήσεις νά ἀλλάξῃ γνώμη... Ὅμως ὁ φοῦρνος εἶχε ἀνάψει γιά τά καλά, ὅπως εἶπε ὁ Γ. Αἰμιλιανός.

Ἡ κυρία Ζωή, ἀφοῦ τακτοποιήθηκαν τά τῆς περιουσίας, μέ τόν γαμβρό της, τόν μετέπειτα π. Χρῖστο, συνώδευσαν τόν π. Γαλακτίωνα ὡς τήν Οὐρανούπολι. Τόν ἀσπάστηκε καί βάζοντάς τον στό καραβάκι εἶπε· «Μόνο μπροστά καί ποτέ πίσω»... Ἔτσι ὁ ἀγαθός ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἦλθε στήν Σιμωνόπετρα, ὅπου ὁ Γέροντας καί οἱ πατέρες τόν δέχθηκαν μέ ὅλη τους τήν ἀγάπη καί τόν βοήθησαν νά μπῆ στό καλογεरिकό πνεῦμα, πού τό κράτησε ζηλότυπα σάν νεαρό παλληκάρι...

* * *

Τόν Μάιο τοῦ 1974 ὁ Δημήτριος ἐκάρη μικρόσχημος Μᾶρκος καί στήν μεγαλοσχημία μετονομάστηκε Γαλακτίων· ἀμέσως χειροτονήθηκε διάκονος καί ἱερέας. Στήν χειροτονία του συνέβησαν θαυμαστά σημεῖα, πού κατέπληξαν τόν σεβαστό Γέροντά μας καί τόν χειροτονήσαντα μακαριστό Μητροπολίτη Χαλκίδος κυρό Νικόλαο... Εἶχε καί ἄλλες τέτοιες μυστικές ἐμπειρίες, πού φύλαγε στήν καρδιά του κρυφές σάν θησαυρό πνευματικό μέ τήν διακριτική σύστασι τοῦ Γέροντος.

Τόν Ίούλιο τοῦ 1975, ἀφοῦ τακτοποίησε μέ τήν συμπαράστασι τῶν ἐκλεκτῶν γαμβρῶν τους καί τήν ἐναπομείνασα τελευταία κόρη τους, ἡ κυρία Ζωή ἐγκαταβίωσε καί ἐκάρη μοναχή Βησσαρία στήν Ὁρμύλια.

Τόν Σεπτέμβριο τοῦ 1975 οἱ ὀλιγάριθμοι Γέροντες τῆς Ἱ. Μονῆς Κωνσταμονίτου ζήτησαν ἀπό τόν Γ. Αἰμιλιανό ἡγούμενο καί μερικούς νέους πατέρες, γιά νά λειτουργῇ τό πάσχον ἀπό τήν λειψανδρία ἡσυχαστικό Μοναστήρι τους. Μή ὑπάρχοντος ἐτέρου ἡλικιωμένου ἱερομονάχου γιά τήν θέσι τοῦ ἡγουμένου, ἐστάλη ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ π. Γαλακτίων. Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1979, λόγῳ τῆς κοιμήσεως τῶν παλαιῶν Κωνσταμονιτῶν γερόντων, οἱ πατέρες ἐπέστρεψαν στήν Σιμωνόπετρα, καί τό Μοναστήρι τό ἀνέλαβε ἡ μέχρι σήμερα ἐκεῖ ἐνασκουμένη ἀδελφότης ἀπό τήν Ἱ. Μονή Φιλοθέου.

Στήν Σιμωνόπετρα, ὁ Γ. Γαλακτίων, ἔχοντας τήν ἀμέριστη ἀγάπη ἀλλά καί τόν ὑποδειγματικό σεβασμό τοῦ σοφοῦ Γέροντος Αἰμιλιανοῦ καί συμπάσης τῆς ἀδελφότητος, ὑπῆρξε στῦλος ἀκλόνητος καί ὁ γλυκύτατος «Παππούς» ὄλων μας. Στίς ἀκολουθίες, μέχρι πού ἔπαθε τό ἀτύχημα τῆς πτώσεως λίγο καιρό πρὶν κοιμηθῆ, στεκόταν εὐθυτενῆς σάν κυπαρίσσι, μή βγαίνοντας ἀπό τήν ἐκκλησία οὔτε στίς ὀλονύκτιες ἀγρυπνίες. Μέ τήν κατανυκτική καί γλυκειά του φωνή διάβαζε καί ἔψαλλε τά προεστωτικά, καί ἡ συλ-

λειτουργία του μέ τούς άλλους ιερείς στόλιζε τήν ὅλη προσευχητική ἀτμόσφαιρα. Στήν πλατιά του καρδιά περιέκλειε κάθε ἐπισκέπτη, καί ἰδίως τά μικρά παιδιά, στά ὁποῖα χάριζε εἴτε πλεκτά καλαθάκια πού ἔκαμε ὁ ἴδιος, εἴτε στολισμένες βέργες, πού μέχρι σήμερα οἱ τότε μικροί ἐπισκέπτες φέρουν σάν εὐλογία μαζί τους στίς ἐπισκέψεις τους στήν Σιμωνόπετρα.

Ἡ πατριαρχική μορφή τοῦ Παππού, ἡ ἀπλότης τῆς εὐγενικῆς καρδιάς του, τό ἡγεμονικό παράστημα, ἀλλά καί ἡ ἀνεπιτήδευτη καί σοβαρή συμπεριφορά του τόν κατέστησαν λίαν ἀγαπητό καί ἐμβληματικό πρόσωπο τοῦ Ἁγίου Ὅρους. Ὅπου παρουσιαζόταν, σέ κοινές ἐκδηλώσεις ἢ πανηγύρεις, ἐγίνετο κέντρο ἐνδιαφέροντος καί σεβαστικῶν ἐκδηλώσεων ἐκ μέρους τῶν πατέρων ἢ τῶν προσκυνητῶν.

* * *

Ἐνῶ ἡ υἱεία του μέχρι τά ἐνενήντα δύο του χρόνια ἦταν ἀκλόνητη, τόν Ἰανουάριο τοῦ 2012 γλίσטרησε στό χιόνι καί ἔσπασε τόν δεξιό μηρό του. Ἐγιναν στήν Θεσσαλονίκη οἱ ἀπαιτούμενες ἐγχειρήσεις, ἀλλά ἔκτοτε ἐβάδιζε μέ τήν βοήθεια μπαστουινοῦ, χωρίς ὥστόσο νά ἐννοήσῃ νά λείψῃ ἀπό τίς ἀκολουθίες. Μόνο τρεῖς περίπου μῆνες πρό τῆς κοιμήσεώς του παρουσίασε σοβαρό πρόβλημα μέ τόν φάρυγγα, πράγμα πού μετά τήν χειρουργική ἐπέμ-

βασι τόν κατέβαλε σωματικά, χωρίς ωστόσο νά ἀλλάξῃ τόν ἤρεμο καί χαριτωμένο χαρακτήρα του.

Ἀπολαμβάνοντας τήν ἀμέριστη ἀγάπη καί τήν φροντίδα τοῦ Γέροντος Ἐλισαίου, τόν ὁποῖον ὑπεργαποῦσε, τίς περιποιήσεις τῶν ἀφωσιωμένων ἱατρῶν μας καί τόν σεβασμό τῶν πατέρων τῆς Μονῆς, ἤρεμα καί χωρίς πόνους παρέδωσε τήν ἀγαθή ψυχή του στόν Κύριό μας, τοῦ Ὁποίου θέλησε νά ἐκπληρώσῃ, κατά τό δυνατόν, τόν λόγο· «πᾶς ὅς ἀφῆκεν οἰκίας ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγρούς ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται καί ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει» (Ματθ. ιθ' 29).

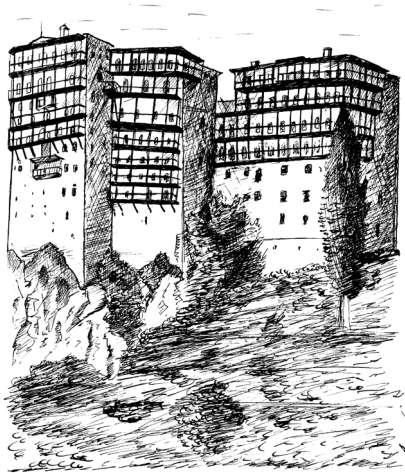
Ὁ ὄσιος Παῖσιος, πού ἰδιαίτερα τιμοῦσε τόν π. Γαλακτίωνα, εἶπε κάποτε· «Τό νά λυπᾶται κανεῖς μέ ὅποιον λυπᾶται καί στενοχωρεῖται, εἶναι φυσικό ἰδίωμα, ἀκόμη καί στά ζῶα. Τό νά συγχαίρῃ ὅμως κάποιος μέ ὄσους χαίρονται, αὐτό δείχνει ἀρχοντιά ψυχῆς. Γι' αὐτόν τόν λόγο ἀγαπῶ τόν π. Γαλακτίωνα».

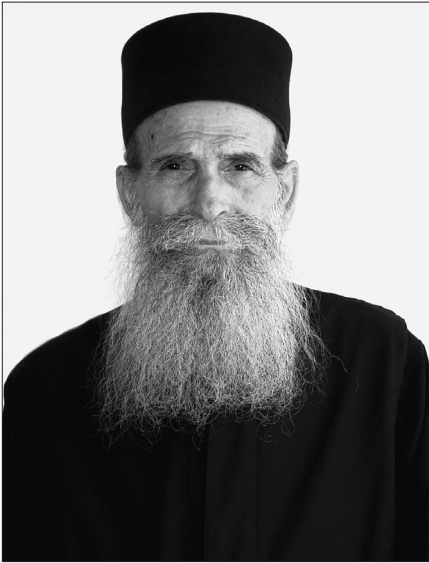
Ἡ κοίμησις τοῦ πολυσεβάστου καί πολυαγαπητοῦ Παππού μας συνέβη ἤρεμα καί ἀνώδυνα στίς 17 Ὀκτωβρίου 2014 καί ἡ ταφή ἔγινε μέσα σέ κλίμα χαρμολύπης τήν ἐπομένη, τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Συμμετεῖχαν καί ἀγιορεῖτες πατέρες, ἀλλά καί ὅσοι μπόρεσαν ἀπό τόν κόσμο γνωστοί του. Ὁ τάφος του, πίσω ἀπό τό ἱερό τοῦ κοιμητηριακοῦ ναοῦ, προσελ-

κύει καθημερινῶς προσκυνητές πού εἶχαν τήν εὐλογία νά τόν γνωρίσουν ἐν ζωῇ, οἱ ὁποῖοι καί διηγοῦνται ἀγαθές ἀναμνήσεις ἀπό τήν συναναστροφή τους μαζί του.

Ἄς ἀναπαύεται ἐν χώρα ζώντων ἡ ψυχούλα του μαζί μέ τούς προστάτες τῆς Μονῆς μας, ὅσιο Σίμωνα καί ἁγία Μαρία Μαγδαληνή, καί ἄς εἶναι ἡ μνήμη του αἰωνία, ἡ δέ πατρική εὐχή του νά στηρίζῃ ὅλους μας, τούς γνωστούς καί ἀγαπητούς του, ἰδιαίτερα ὅσους σηκώνουν τόν ἴδιο μέ αὐτόν γλυκύ σταυρό τῆς ἀποταγῆς διὰ Χριστόν.

ἱ.ἀ.σ.

**ΜΟΝΑΧΟΣ
ΠΑΪΣΙΟΣ
ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΗΣ
(1932-2016)**

*Ἀρχιμ. Πέτρου
Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ἁγίου Διονυσίου*

Οπ. Παΐσιος –κατά κόσμον Παναγιώτης Χρυσοστόμου– γεννήθηκε τήν 1η Νοεμβρίου 1932 στο χωριό Πεντάγια τῆς ἐπαρχίας Μόρφου, στά κατεχόμενα σήμερα τῆς Κύπρου, μεταξύ Κυρηνείας καί Μόρφου. Ἐκεῖ ὑπῆρχε καί μεγάλο μετόχι τῆς Μονῆς τοῦ Κύκκου μέ οἰκονόμο, καί πολλοί ἀπό τούς κατοίκους τοῦ χωριοῦ ἐργάζονταν στά κτήματα τοῦ μετοχίου.

Μετά τήν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν φοίτησε στήν ἰδιωτική Ἐμπορική Σχολή Μιτσῆ, ἐπιπέδου Λυκείου, στό χωριό Λεμύθου, πού βρίσκεται στήν ὄροσειρά τοῦ

Τροόδους, και στην συνέχεια στην Έμπορική Σχολή Λευκωσίας. Ακολούθως έφυγε στην Αγγλία. Ήσως και εκεί να φοίτησε σε κάποια λογιστική σχολή, διότι έκτοτε εργάστηκε με μεγάλη επιτυχία σε διάφορες επιχειρήσεις. Μετέβη για τον ίδιο λόγο, δηλ. για έμπορικές επιχειρήσεις, και στην Γκάνα της Αφρικής, όπου ασχολήθηκε αρκετά χρόνια με το εμπόριο της ξυλείας. Εκεί εύρισκόμενος ασθένησε σοβαρά στο στομάχι και εγχειρίστηκε δύο φορές, αλλά και κινδύνευσε ή ζωή του αρκετές φορές από φθονερούς ανθρώπους. Είδοποιημένος όμως από τους ιθαγενείς, με τους οποίους είχε πολύ καλές σχέσεις, απέφυγε τον κίνδυνο.

Από την Αφρική βρέθηκε στην Αγγλία, όπου μπήκε στην ύπηρεσία του έφοπλιστή Νιάρχου. Έφθασε να εργάζεται εκεί ως υπεύθυνος του λογιστηρίου του. Νυμφεύθηκε σε ηλικία 32 ετών και απέκτησε δύο παιδιά δίδυμα. Δυστυχώς σύντομα έλαβε τέλος ο γάμος του, ενώ τα παιδιά του ήσαν ακόμη τριών ετών. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο άγγλος δικαστής έδωσε την επιμέλεια των παιδιών στον πατέρα, πράγμα πολύ σπάνιο.

Τό μεγάλο κατόρθωμα του π. Παϊσίου ήταν, ότι άφησε τα παιδιά του σε ηλικία μόλις τριών ετών και ήλθε στο Άγιον Όρος. Τά άφησε κάνοντας αδιάκριτη ύπακοή στον π. Σωφρόνιο, ο οποίος του είπε: «Μήν ανησυχής. Τά παιδιά σου θά τά αφήσουμε στην Παν-

αγία». Έβαλε τά παιδιά του σέ ένα Όρφανοτροφείο καί έφυγε. Τά άφησε όλα, καί παιδιά καί περιουσίες καί πολυτέλειες, πραγματοποιώντας μέ ακρίβεια τόν λόγο τοῦ Εὐαγγελίου: «πᾶς ὅς ἀφήκεν οἰκίας ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφάς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγρούς ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήφεται καί ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει»¹. Μόνο στά Συναξάρια τά διαβάζουμε αὐτά.

Τό ἴδρυμα στό ὁποῖο ἄφησε τά παιδιά του ἦταν ἀπό τά καλύτερα. Ἐκεῖ τά πρόσεχαν πολύ. Πήγαιναν καί οἱ συγγενεῖς του, ἕνας ἀδελφός καί δύο ἀδελφές, ἄνθρωποι πολύ προκομμένοι καί ἐνάρετοι, καί τά ἔβλεπαν συχνά. Τά παιδιά βέβαια χωρίς τούς γονεῖς των συνήθως γίνονται προβληματικά. Παρά ταῦτα, ἐδῶ πραγματοποιήθηκε ὁ λόγος τοῦ π. Σωφρονίου, ὅτι «τά παιδιά θά τά ἀναλάβῃ ἡ Παναγία», γι' αὐτό καί αὐτά ὑπό τήν προστασία τῆς Κυρίας Θεοτόκου ἔγιναν ἄνθρωποι προκομμένοι καί πολύ χαριτωμένοι.

Μετά τό θλιβερό γεγονός τῆς διαλύσεως τῆς οἰκογενείας του, ἔστρεψε ὅλο τόν πόθο του στόν Χριστό καί τήν μοναχική πολιτεία.

Εἶχε πάντοτε κλίσι πρὸς τόν μοναχισμό ὁ π. Παῖσιος. Ὅμως μετά τόν χωρισμό του γνώρισε καθαρά τό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

---

1. Ματθ. ιθ' 29.

Στόν ναό πού ἐκκλησιαζόταν στήν Ἀγγλία, ἔρχονταν κάποιοι πλανόδιοι πωλητές καί πουλοῦσαν Βίβλους Ἀγίων σέ πολύ πρόχειρες ἐκδόσεις. Εἶχε τόσο ζήλο, πού τούς ἀγόραζε ὅλους καί ρουφοῦσε μέ πολύ πόθο τό περιεχόμενό τους. Ἔτσι ξεκίνησε τήν πνευματική του πορεία.

Νωρίτερα –σέ περίοδο ἀγνοίας– εἶχε ἀσχοληθῆ μέ τίς ἀνατολικές θρησκείες. Ἐκπλησσόμενος ἀπό τά ὑπερφυσικά κατορθώματα τῶν διαφόρων γκουρού, ἤθελε νά τούς μιμηθῆ καί νά δυναμώσῃ τόν νοῦ του μέ τήν αὐτοσυγκέντρωσι τύπου γιόγκα. Καί ἐπειδή ἦταν ἄνθρωπος τῆς μελέτης, ἀφιέρωνε πολλές ὥρες στήν μελέτη τῶν βιβλίων τους μέ τίς πλανεμένες θεωρίες τους. Αὐτά συνέβαιναν μέχρι τήν στιγμή πού ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, βλέποντας τήν ἀγαθή προαίρεσί του, ὠδήγησε τά βήματά του στόν ἅγιο Γέροντα τῆς Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου τοῦ Ἑσσεξ, τόν π. Σωφρόνιο. Σ' αὐτόν ἐξομολογήθηκε γιά πρώτη φορά. Μεταξύ ἄλλων τοῦ ἀνέφερε καί γιά τίς ἐνασχολήσεις του μέ τούς ἀνατολικούς μυστικισμούς, ὅπως καί γιά τήν ἐκ μέρους του ιδιόχειρη συγγραφή σχετικῶν βιβλίων. Ὅταν τό ἄκουσε αὐτό ὁ π. Σωφρόνιος, τοῦ εἶπε: «Τώρα, αὐτή τήν στιγμή φέρε ἐδῶ ὅλα αὐτά τά βιβλία νά τά βάλουμε στό τζάκι. Καί ποτέ πιά μή ξανασχοληθῆς μ' αὐτά, γιατί θά τρελλαθῆς». Ἀμέσως ἔκαψε ὅλα ἐκεῖνα τά χειρόγραφα, πού μέ πολύ κόπο εἶχε συγγράφει ὑπό τήν καθοδήγησι τοῦ πονη-

ροῦ δαίμονος, καί ἔμεινε στήν ὑπακοή τοῦ π. Σωφρονίου. Σ' αὐτόν προσέτρεχε πολύ συχνά, ὅποτε εὔρισκε τήν εὐκαιρία. Ἀλλά καί μετά τήν ἔλευσί του στήν Μονή μας συνέχισε τήν ἀλληλογραφία μαζί του. Δυστυχῶς τά πολύτιμα αὐτά γράμματα ἔχουν χαθῆ σήμερα, ἄγνωστο πῶς.

Ὁ π. Σωφρόνιος ἦταν γιά τόν π. Παῖσιο τό στήριγμα του τό μεγάλο καί αὐτός τόν βοήθησε κατά τά πρῶτα χρόνια τῆς προσαρμογῆς του στό μοναστήρι. Μετά τόν Θεό εἶχε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στόν πνευματικό του πατέρα, καί αὐτό τό ἔδειξε πολλές φορές στήν ζωή του, ἐμπιστευόμενος ἀνεπιφύλακτα τόν ἑαυτό του στήν ἀρχή στόν π. Σωφρόνιο καί στήν συνέχεια στόν ἐκάστοτε Γέροντά του στό Μοναστήρι.

Ὁ π. Σωφρόνιος ἀκόμη τόν συμβούλευσε: «Ὅταν φθάσης στό Ὅρος, νά μείνης σέ Κοινόβιο, ὄχι σέ Ἰδιόρρυθμο ἤ σέ ζηλωτές».

Ὁ π. Παῖσιος ἦλθε στήν Μονή μας, πού ἦταν πολύ αὐστηρό Κοινόβιο, σέ ἡλικία 35 ἐτῶν, στίς 16 Σεπτεμβρίου τοῦ 1967. Ἐκανε αὐτή τήν μοναχική ἀποταγή μέ τίς εὐχές τοῦ π. Σωφρονίου. Οἱ συνθῆκες ζωῆς τότε στό Μοναστήρι ἦσαν πάρα πολύ δύσκολες. Αὐτός πού ζοῦσε στήν Ἀγγλία μέ ὅλες τίς ἀνέσεις, ἦλθε σέ ἕνα τόπο ἀπαράκλητο, μέ ἔλλειψη ἀκόμη καί τῶν ἀπαραιτήτων, μέ ἀτελείωτες νηστείες καί ἀγρυπνίες, καί σέ περίοδο μέ μεγάλη λειψανδρία.

Ἦταν ἄνθρωπος τῆς σιωπῆς. Ποτέ δέν ἀργολογοῦσε, καί ὅταν ἦταν ὑγιής, καί ὅταν διακονοῦσε στήν Τράπεζα, ἓνα διακόνημα στό ὁποῖο εἶναι εὐκολο νά γίνονται συντυχίες καί ἀργολογίες. Αὐτός πάντοτε μέ τήν πνευματικότητά του διέλυε κάθε ἀργολογία χωρίς παρατηρήσεις, μόνο μέ τήν παρουσία του καί τήν προκοπή του. Διακονοῦσε σιωπηλά καί προσευχόμενος. Πάντοτε ἔκανε τά διακονήματά του τέλεια. Ἀπό αὐτόν ἔμαθα καί ἐγώ πολλά πράγματα γιά τό πῶς γίνεται σωστά ἡ διακονία, ὄχι σάν ἀγγαρεία ἀλλ' ὡς κατενώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἐκτός ἀπό τόν κόπο τῶν διακονημάτων εἶχε καί τόν ἀδυσώπητο δαιμονικό πόλεμο. Μάλιστα κάποια στιγμή στήν ἀρχή, πολύ στενοχωρημένος ἀπό κάποια γεγονότα στήν Μονή, μάζεψε τά πράγματά του καί ξεκίνησε γιά τό ἄγνωστο. Ὅμως –καθώς μοῦ διηγήθηκε– μόλις περπάτησε λίγο, εἶδε ἐν ὁράματι τόν Τίμιο Πρόδρομο, ὁ ὁποῖος τόν μάλωσε λέγοντάς του: «Τί εἶναι αὐτό πού πᾶς νά κάνης; Γύρνα πίσω στό μοναστήρι σου! Βάλε μετάνοια στόν Γέροντά σου καί ζήτα του συγχώρησι!». Αὐτό τό θαυμαστό γεγονός τόν ἔκανε νά ἐπιστρέψῃ ἀμέσως πίσω. Ἐκτοτε δέν ξαναεἶχε παρομοία ἐνόχλησι.

Εἶχε πολλά χαρίσματα, ἀλλά τά ἔκρυβε ἐπιμελῶς, ἐπιδιώκοντας συνεχῶς τήν ἀφάνεια. Ἐγώ δέν εἶδα τό προφητικό χάρισμα ἄπλετο. Δέν μιλοῦσε χωρίς λόγο.

Όταν όμως χρειαζόταν, έδινε πάντοτε τήν πνευματική λύσι, πού έδειχνε ότι τόν έφώτιζε ό Θεός.

Ό Θεός μέ άξίωσε νά έχω Γέροντα τόν μακαριστό π. Χαράλαμπο, ένα άγιο Γέροντα πού τόν χαρακτήριζε ή μακαρία άπλότης, ή ταπείνωσις, ή άκακία, ή έλεημοσύνη, ή πατρική στοργή του για όλους, ή άγάπη στην προσευχή. Πρίν γνωρίσω τόν Γέροντά μου, από λαϊκός συνδεόμουν πολύ στενά μέ τόν άγιο Πορφύριο τόν Καυσοκαλυβίτη μέχρι τήν όσιακή του κοίμησι, και πρίν γίνω ήγούμενος αλλά και μετά. Ό Θεός μάλιστα μέ άξίωσε νά τόν διακονήσω στά τελευταία του. Ήταν κάτι συγκλονιστικό για μένα νά έχω αυτή τήν σχέση μέ τόν Άγιο. Εϋγνωμονώ και δοξάζω τόν Θεό γι' αυτό. Ένω αναπαυόμουν πλήρως στον Γέροντά μου, όταν βρισκόμουν στην Άθήνα για κάποια διακονία, πάντοτε μέ τήν εϋλογία του Γέροντός μου επισκεπτόμουν τόν άγιο Πορφύριο. Ό Άγιος μέ δεχόταν πάντοτε και μέ στήριζε, και μάλιστα κατά τά πρώτα χρόνια τής ήγουμενίας μου. Μετά τήν κοίμησι του άγίου Πορφυρίου, εκτός από τόν μακαριστό Γέροντα Χαράλαμπο, πού μέ τήν εϋχή του και τήν σεπτή παρουσία του ήταν τό μεγάλο στήριγμά μου μέχρι τήν όσιακή κοίμησί του, πολύ μέ έστήριξε και συνέδραμε ανυπολόγιστα ό π. Παΐσιος.

Γιά μένα ή παρουσία του ήταν μία μεγάλη εϋλογία. Μέ παρηγοούσε μέ αυτή τήν σύνεσι και θειική

φώτισι πού εἶχε. Γι' αὐτό καί ἐγώ πάντοτε στίς δυσκολίες τόν συμβουλευόμουν.

Ἐκεῖ πού πρέπει νά ἐστιάσουμε εἶναι ὁ π. Παῖσιος ἐπεδίωκε πάντοτε τήν ἀφάνεια. Αὐτό τό γνώρισα καί στόν π. Πορφύριο. Παρ' ὅτι ἦταν τόσο μέγας Ἅγιος καί δέν μπορούσε νά κρυφτῆ, παρ' ὅλα ταῦτα ὅλη του ἡ ἀναστροφή καί ὅλη του ἡ συμπεριφορά ἦταν πῶς θά ἐξαφανιστῆ, πῶς «νά μὴν ὑπάρχω», ὅπως ἔλεγε. «Δέν εἶμαι καλός· εἶμαι ἁμαρτωλός· δέν εἶμαι ἅγιος», ἔλεγε. Αὐτά τά ἄκουσα ἀπό τό στόμα του. Καί ὁ π. Παῖσιος, πού δέν εἶχε ἴσως αὐτό τό μέγεθος, αὐτήν τήν ἀρχή εἶχε· τό «λάθε βίωσας»². Καί ἔμαθε καί σ' ἐμᾶς αὐτό τό πρᾶγμα, πού ταιριάζει καί μέ τό ὕφος αὐτῆς τῆς Μονῆς, τῆς ὁποίας προστάτης εἶναι ὁ Τίμιος Πρόδρομος.

Προέτρεπα τούς νέους μοναχοὺς νά πηγαίνουν στόν π. Παῖσιο καί νά τόν συμβουλευόνται, γιατί μόνον ὠφέλεια θά μπορούσε νά ἀποκομίση κανεὶς ἀπό αὐτόν.

Διώρθωνε τόν λογισμό τῶν Πατέρων, ὅταν εἶχαν διαφόρους λογισμούς, καί μάλιστα ἐναντίον τοῦ Γέροντα. Γενικά βοήθησε ὅλους στήν πνευματική τους ζωή.

---

2. Πρβλ. «Δημόκριτον τόν Ἀβδηρίτην λόγος ἔχει τά τε ἄλλα γενέσθαι σοφόν καί δὴ καί ἐπιθυμῆσαι λαθεῖν, καί ἐν ἔργῳ θέσθαι σφόδρα πάνυ τοῦτο».

Θυμᾶμαι μία φορά, τότε πού ἤμουν διακονητής πλησίον τοῦ Γέροντος Χαραλάμπους, πού μέ ἄκουσε νά μιλῶ μέ κάποια παρρησία στόν Γέροντα. Μέ παίρνει ἰδιαιτέρως καί μοῦ λέγει: «Δέν μιλᾶνε μέ τέτοια παρρησία στόν Γέροντα. Μπορεῖ ὁ Γέροντας νά μή κατάλαβε, ἀλλά δέν εἶναι σωστό αὐτό τό πρᾶγμα». Ἔτσι ὁμως ἀντιμετώπιζε καί τόν κάθε ἄνθρωπο. Μέ εὐγένεια, σεβασμό καί ἀπέραντη ἐκτίμησι στό πρόσωπό του.

Ὅσοι τόν συμβουλευόνταν, ξεπερνοῦσαν τό πρόβλημά τους. Αὐτό τό ἤξερα πολύ καλά, διότι ἔβλεπα τήν ὠφέλεια πού ἐλάμβαναν αὐτοί πού ἐπηρεασμένοι ἀπό κάποια δαιμονική ἐνέργεια πήγαιναν κοντά του.

Εἶχε πολλά φυσικά προσόντα, ἀλλά ἔστρεψε ὅλη του τήν ψυχή στά πνευματικά. Εἶχε πολύ μεγάλη ἀφοσίωσι στόν Γέροντά του, τόν π. Σωφρόνιο, πού τοῦ εἶχε πεῖ νά ἐμπιστευθῆ τά παιδιά του στήν Παναγία. Γι' αὐτό καί ἔκανε ἄκρα ὑπακοή. Ἐπώδυνη ὑπακοή.

Τήν ἴδια ἐμπιστοσύνη, αὐταπάρνησι καί ὑπακοή ἔδειξε καί στόν Γέροντα Γαβριήλ, πού τόν ἔκανε μοναχό. Πάντοτε ἤθελε νά ἔχη ἄμεση ἀναφορά στόν Γέροντα. Ἐπειδή ἦταν ἄνθρωπος ὑπεύθυνος καί μέ φιλότιμο, τοῦ εἶχαν ἀναθέσει πέντε διακονήματα. Ἄν καί, κατά τήν συνήθεια πού ἐπικρατοῦσε τότε, ὁ π. Γαβριήλ συνήθως δέν ἐξομολογοῦσε τούς μοναχούς

—ἔφεραν πνευματικούς ἀπό τίς σκῆτες, μεταξύ τῶν ὁποίων ἦταν καί ὁ Γέροντας Χαράλαμπος κατά τήν περίοδο τῆς ἐγκαταβιώσεώς του στήν Νέα Σκῆτη— αὐτός συχνά τοῦ ἐξωμολογεῖτο: «Γέροντα, δέν προλαβαίνω νά βάλω πρόγραμμα στήν ζωή μου. Παραμελῶ τά πνευματικά μου καθήκοντα, τόν κανόνα μου καί τήν μελέτη τῶν πνευματικῶν βιβλίων». Καί ὁ π. Γαβριήλ τοῦ ἀπαντοῖσε: «Δέν πειράζει. Ἄφησέ τα ἐπάνω μου. Μή στενοχωρηῆσαι. Ἐσύ δέν ἔχεις εὐθύνη». Ὅμως αὐτός δέν ἀναπαύοταν νά μή ἐκτελῆ τά πνευματικά του καθήκοντα. «Αὐτά πού κάνεις ἐσύ, δέν μποροῦν νά τά κάνουν οἱ ἄλλοι», τοῦ ἔλεγε ὁ π. Γαβριήλ.

Τήν ἴδια σχέσι εἶχε μέ ὄλους τούς Ἰηγουμένους του. Καί ἐγώ, ὅταν ἀνακάλυψα αὐτόν τόν θησαυρό, ἐπέδωκα τήν συνάντησι μαζί του. Συζητούσαμε διάφορα θέματα καί ὠφελόμουν πάρα πολύ. Ἐφευγε ἀπό τήν ἐξομολόγησι καί ἐγώ ἤμουν ἀλλοιωμένος, Δέν μποροῦσα νά τόν συγκρίνω μέ ἄλλους μοναχοῦς. Ἦταν κάτι τό σπάνιο.

Πάντοτε ἤθελε νά ἐξομολογῆται. Ὁ π. Παῖσιος εἶχε πολλά πνευματικά χαρίσματα, ἀλλά ἦταν κρυφά. Κάποια φορά τόν ρώτησα: «γιατί π. Παῖσιε λένε ὅτι ἔχεις χαρίσματα;». Αὐτός τότε ἀπήντησε: «Δέν ἔχω κανένα χάρισμα ἀπό αὐτά πού λένε. Ἐμένα ἕνα χάρισμα μοῦ ἔδωσε ὁ Θεός. Τό ὅτι πέρασα ἀπό τέσσερεις ἡγουμένους, ἀλλά καί τούς τέσσερεις τούς ἔ-

βλεπα σάν Θεό». Αὐτοί ἦταν ὁ Γέροντάς του ὁ π. Γαβριήλ, ὁ π. Ἐφραίμ, ὁ π. Χαράλαμπος καί ἐγώ.

Πραγματικά, αὐτό εἶναι χάρισμα, τό νά ἀγαπᾶ κανεῖς τόν προεστῶτα του. Γιατί ἀπό ἐκεῖ πηγάζουν ὅλα τά καλά. Ἄλλοιῶς ὑπάρχει δυστυχία, ἰδιορρυθμία, θέλημα, καί ζῆ ὁ μοναχός στό μοναστήρι του χωρίς ἀνάπαυσι, κάτι πού φαίνεται καί στό περπάτημά του καί στήν συμπεριφορά του καί στήν ὁμιλία του. Ἐνῶ ὁ ἀληθής μοναχός, ὅπως ἦταν ὁ π. Παῖσιος, μένει στό μοναστήρι του θυσιάζοντας τά θελήματά του καί κάνοντας ὑπακοή, τήν «χαρούμενη ὑπακοή», ὅπως ἔλεγε ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ νέος. Αὐτή ἡ ὑπακοή μέ χαρά σέ ἀνταμείβει, αὐτή σέ κάνει νά ζῆς σέ ἄλλους κόσμους, πνευματικούς.

Ἡ τελευταία του στενοχώρια ἦταν ὅτι δέν μποροῦσε νά κάνη σωστά τά καθήκοντά του. «Τί καθήκοντα νά κάνης μέ τόν ὄρο στό χέρι», τοῦ ἔλεγα, «ἐσύ δέν μπορεῖς νά περπατήσης· μετάνοιες θά κάνης;». Καί πράγματι, τόν κρατούσαμε γιά νά μή πέση. Ἔλεγε: «Καταλαβαίνω ὅτι ὁ Θεός μέ συγχωράει, ἀλλά ἐγώ θέλω νά τά πῶ. Αἰσθάνομαι πιό καλά ὅταν τά λέω».

Ἦταν πολύ βιαστής καί ἀκριβής μοναχός. Ποτέ δέν ἔχασε τήν ἀκολουθία του. Πάντοτε πρῶτος στήν Ἐκκλησία μέχρι τώρα τελευταία στά γεράματα. Καί στεκόταν πολλές ὥρες ὄρθιος στό στασίδι του. Μάλιστα τελευταία δύο-τρεις φορές σωριάστηκε κάτω ἀπό τήν ἐξάντλησι καί τίς ἀσθένειές του, ἀλλά δέν

ἐννοοῦσε νά ἀφήσῃ τήν ἀκολουθία καί τήν βία στόν ἑαυτό του. Ἔτσι παρακινουῦσε καί ἐμᾶς σέ ἀνάλογη φιλοτιμία. Κάποια στιγμή ἀπό τήν πολλή ἐξάντλησι ἐρχόταν νά ζητήσῃ εὐλογία γιά νά φύγῃ ἀπό τήν Ἐκκλησία. Ὅμως δέν ἔπαιρνε τήν πρωτοβουλία νά φύγῃ μόνος του. Ἐπρεπε νά πάρῃ εὐλογία. Μοῦ ἔλεγε: «Δέν μπορῶ». Ἔστελνα ἕνα ἀδελφό μαζί του λέγοντάς του νά τόν συνοδεύσῃ μέχρι τό κελλί του καί νά τόν βάλῃ νά ξαπλώσῃ. Αὐτός ὅμως ἀντί νά ξαπλώσῃ, καθόταν στήν καρέκλα. Δέν ἄφηνε οὔτε ἐκεῖ τήν βία, ἔχοντας τόν νοῦ του στόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται καί βιασταί ἀρπάζουσιν αὐτῆς»³.

Μελετοῦσε πολύ τά πατερικά βιβλία καί τά ἀποδελτίωνε. Μάλιστα εἶχε κάνει καί μία πολύ ὠραία ἐργασία γιά τόν ἀββᾶ Ἰσαάκ τόν Σῦρο. Αὐτός ὁ Ἅγιος ἦταν τό «γλυκύ μελέτημα τῆς καρδίας του».

Υπηρέτησε σέ πολλά καί βαρειά διακονήματα τῆς Μονῆς, στήν Ἐκκλησία, στήν Τράπεζα, στό Ἀρχονταρίκι, στό Ἀντιπροσωπεῖο τῆς Μονῆς στίς Καρυές, στόν Μονοξυλίτη.

Ὁ π. Παΐσιος πρωτοστάτησε στήν ἐπάνδρωσι τῆς Μονῆς μας ἀπό τήν συνοδεία τοῦ π. Χαραλάμπους, πού προηγουμένως βρισκόταν στό Μπουραζέρι, τό Χιλανδαρηνό αὐτό κελλί πού εἶναι στίς Καρυές.

---

3. Ματθ. ια' 12.

Όταν διακονούσε στο Άντιπροσωπείο, συνήθιζε νά πηγαίνει στο Μπουραζέρι, όπου έτελείτο καθημερινά ή Θ. Λειτουργία και γίνονταν συχνά άγρυπνίες. Έτσι συνδέθηκε με τον π. Χαράλαμπο, στον όποιο και έξωμολογείτο.

Κάποτε μου διηγήθηκε τό έξής: «Μιά φορά, έπιστρέφοντας στο Κονάκι από τήν άγρυπνία στο Μπουραζέρι, βρήκα τό φώς τής λάμπας πετρελαίου άναμμένο και τον Γερο-Θεόκλητο⁴ σκυμμένο επάνω στα χαρτιά. Μόλις με αντίληφθηκε, με φώναξε: “Έλα εδώ Παΐσιε. Μέ βλέπεις έμένα ακόμα σκυμμένο πάνω στα χαρτιά. Τί κατάλαβα από αυτό; Ένώ έσύ πήγες στην άγρυπνία και μετέλαβες Σώμα και Αΐμα Χριστού. Συγκρίνεται αυτό που κάνω έγώ, με αυτό που κάνεις έσύ;”».

Όταν διακονούσε στον Μονοξυλίτη, είχε συνδεθί με τον άγιώτατο Προηγούμενο τής Ί. Μονής Αγίου Παύλου, τον π. Άνδρέα, που είχε άξιωθί νά δη και νά συνομιλήση εν έγρηγόρσει με τήν Παναγία. Τότε έξωμολογείτο σε αυτόν.

Είναι άξιο προσοχής τό ότι σε όλη του τήν ζωή έπεδίωκε τήν σύνδεσι με πρόσωπα μεγάλης άρετής και αγιότητας.

Δέκα έτη μετά τήν έγκαταβίωσί του στην Μονή μας, δηλ. τό 1977, επέστρεψε στην Άγγλία, όταν πα-

---

4. Πρόκειται για τον πολύ γνωστό γέροντα Θεόκλητο Διονυσιάτη, που έχρημάτισε Πρωτεπιστάτης και Άντιπρόσωπος τής Μονής.

ρητήθη ὁ Γέροντας Γαβριήλ καί ἀνέλαβε ἡγούμενος ὁ π. Ἐφραίμ. Πῆγε γιά λόγους υἰγείας, ἀλλά καί ἐπειδή ἤθελε πολύ νά δῆ τά παιδιὰ του, πού ἦσαν τότε 13 ἐτῶν. Ὅταν ἔφθασε στό Λονδῖνο –πού δέν ἦταν πρῶγμα εὐκόλο μέ τά μέσα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης– ἐπικοινωνῶνησε μέ τόν π. Σωφρόνιο, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶπε: «Ὅχι, δέν θά δῆς τά παιδιὰ σου. Εἶπαμε· τά ἔχουμε ἐμπιστευθῆ στήν Παναγία. Ἐγώ σοῦ λέω· μή ἀνησυχῆς· τά παιδιὰ σου εἶναι καλά». Καί αὐτός: «Νᾶναι εὐλογημένο». Τελεία ξενιτεία καί ἐμπιστοσύνη στήν Παναγία καί στόν Γέροντά του.

Δεύτερη φορά πῆγε στήν Ἀγγλία τό 1991, ὅταν ἤμουν ἤδη ἡγούμενος. Εἶχε περάσει ἀπό ἐδῶ ὁ π. Ζαχαρίας ἀπό τό Ἔσσεξ, πού ἦταν φίλος μέ τόν π. Παῖσιο, γιά νά τόν δῆ. Μέ εἶδε στενοχωρημένο ἀπό τίς δυσκολίες πού ὡς νέος ἡγούμενος ἀντιμετώπιζα στήν Μονή μας καί μέ ρώτησε: «Γιατί εἶσαι ἔτσι στενοχωρημένος; Νά ἔλθης νά γνωρίσης τόν Γέροντα. Θά σέ παρηγορήσῃ πολύ. Μή φοβᾶσαι τίποτα». Ἐγώ δέν τοῦ ἔδωσα σημασία. Τό λέω μετά στόν π. Παῖσιο. «Νά πᾶς νά δῆς τόν Γέροντα. Θά εὐχαριστηθῆς πολύ. Καί ἅμα πᾶς, πάρε με καί μένα», μοῦ λέει. Τοῦ ἀπαντῶ: «Ἄμα ἔλθης ἐσύ, θά πάω καί ἐγώ». Καί πράγματι, ἀξιωθήκαμε νά πάρουμε τήν εὐχή τοῦ μεγάλου Γέροντος Σωφρονίου, λίγο πρίν κοιμηθῆ. Ὅταν φθάσαμε στό Λονδῖνο, ὁ π. Ζαχαρίας μᾶς λέει: «Φαίνεται ὅτι ἤλθατε νά κηδέψετε τόν Γέροντα, γιατί

καί αὐτός Ἄγιορείτης ἦταν. Εἶναι σέ κῶμα ὁ Γέροντας. Ἐδῶ καί τρεῖς μέρες δέν ἀνοίγει τά μάτια του καί τόν περιμένουμε νά πεθάνῃ. Μή ἔλθετε τώρα. Θά σᾶς εἰδοποιήσουμε». Τοῦ λέω: «Δέν ἔχουμε καιρό. Πρέπει νά γυρίσουμε πίσω. Δέν μποροῦμε νά περιμένουμε». «Καλά, μείνετε καμμία ἡμέρα», μᾶς λέει. Τήν δεύτερη μέρα μᾶς τηλεφωνεῖ: «Ὁ Γέροντας ἀνοιξε τά μάτια του καί σᾶς περιμένει». Τό πρῶτο πού εἶπε μόλις συνήλθε ὁ Γέροντας ἦταν: «Ποῦ εἶναι ὁ π. Παῖσιος;». Τόν περίμενε. Πήγαμε καί εἶδαμε τόν Γέροντα. Τότε διεπίστωσα τό μεγαλεῖο αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου: Ὅτι ἦταν ἕνας θεοφόρος θεολόγος, ἕνας χεῖμαρρος ἀγιοπνευματικός! Δέν μποροῦσες νά συγκρατήσῃς τόν πλοῦτο τῆς θεολογίας του! Φυσικά, μόλις εἶδε τόν π. Παῖσιο, χάρηκε πολύ. Μᾶς κράτησε κοντά του πολλή ὥρα. Βρῆκα καί ἐγώ εὐκαιρία νά τόν ρωτήσω: «Γέροντα, ἔχω πολλά προβλήματα καί θέλω νά τά παρατήσω, γιατί δέν περνᾶω καλά. Σάν ὑποτακτικός ἤμουν καλά. Σάν ἡγούμενος δυσκολεύομαι». Καί αὐτός μοῦ ἀπαντᾷ: «Κοίταξε, ὁ ἐσταυρωμένος δέν κατεβαίνει ἀπό τόν σταυρό του μόνος του ἄλλοι τόν κατεβάζουν». Τί νά πῆς γι' αὐτόν τόν ἀνθρωπο! Ἦταν πλοῦτος! Μείναμε μέ ἀνοιχτό τό στόμα καί παρακολουθοῦσαμε τόν Γέροντα ὅση ὥρα μᾶς μιλοῦσε.

Αὐτήν τήν φορά ὁ π. Παῖσιος συναντήθηκε μέ τά παιδιά του. Ὅμως πρώτη φορά εἶχε συναντηθῆ μαζί

τους λίγο νωρίτερα. Είχαν έλθει στο Άγιον Όρος λίγο καιρό πριν γίνω ήγούμενος. Τότε είχαν κάποια ψυχρότητα προς τον πατέρα τους, γιατί κάποιοι τὰ είχαν δηλητηριάσει με τὰ λόγια τους, ότι τὰ εγκατέλειψε ενώ ήσαν πολύ μικρά. Ήσαν πολύ χαριτωμένα παιδιά, αν και μεγάλωσαν στο Όρφανοτροφείο χωρίς γονείς. Τὰ σκέπαζε ή Χάρις τής Παναγίας με τίσ ευχές του π. Σωφρονίου και του ταπεινού πατέρα τους. Ήλεγε ένας θεϊος τους: «Ήμεεις ήμασταν πάνω από τὰ παιδιά μας και τὰ χάσαμε. Ήνω αυτά, τόσο προκομμένα παιδιά πώς έγιναν;».

Ή Παναγία τὰ κανόνισε και βρέθηκαν τὰ παιδιά του κοντά του, χωρίς νά τό γνωρίζουν, τήν ήμέρα τής κοιμήσεώς του. Θεία ευδοκία βρέθηκαν έδω. Μάλιστα είχαν έλθει με τὰ μαύρα. Ήξεραν βέβαια ότι είχε προβλήματα με τήν υγεία του, αλλά δέν περίμεναν ότι θά πεθάνη, όπως ούτε και ήμεεις. Είχαμε τότε τήν άγρυπνία του άγίου Ίωάννου του Θεολόγου, στις 26 Σεπτεμβρίου τό 2016. Μετά τήν λειτουργία τής έορτής και πριν από τον έσπερινό άφησε τήν τελευταία του πνοή μπροστά στα παιδιά του, πού άξιώθηκαν νά του κλείσουν τὰ μάτια. Ήμειναν τρεις ήμέρες μαζί μας. Κατά τήν νεκρώσιμη άκολουθία ήσαν συγκλονισμένα. Όταν τούς άποχαιρετούσα, τούς είπα: «Ξέρετε ότι ο πατέρας σας ήταν ένας άγιος άνθρωπος; Τό καταλαβαίνετε;». «Ναι, τό καταλάβαμε».

«Ἀργήσατε, ἀλλά δέν πειράζει. Αὐτό εἶναι ἡ κληρονομία σας. Κληρονομήσατε τήν ἀγιότητα τοῦ πατέρα σας. Ἄλλοι ἀφήνουν περιουσία στά παιδιά τους χρήματα καί σπίτια. Ἐσεῖς δέν τά χρειάζεστε αὐτά. Ὁ πατέρας σας σᾶς ἄφησε ἀγιότητα. Κοιτάξτε νά τήν ἀξιοποιήσετε σωστά, γιατί καί αὐτή μπορεῖ νά σκορπίση, ὅπως ὁ ὑλικός πλοῦτος, ἄν δέν κάνετε ἐργασία πνευματική μέσα σας. Αὐτή ὅμως εἶναι πνευματικός πλοῦτος».

Ὁ π. Παῖσιος ἦταν τῦπος καί ὑπογραμμός μοναχοῦ. Σάν αὐτούς πού διαβάζουμε στά συναξάρια καί λέμε· “δέν γίνονται αὐτά σήμερα”. Ὅμως βλέποντας ἀνθρώπους σάν τόν π. Παῖσιο, λέμε ὅτι “γίνονται καί παραγίνονται”. Εἶχε βαθειά ἐσωτερική ζωή πού ἀκτινοβολοῦσε μέ τήν πραότητα του καί τήν ταπεινωσί του.

Πολλοί πατέρες καί προσκυνηταί μοῦ ἀπεκάλυψαν ὅτι πάνω στήν συζήτησι μαζί του τούς εἶχε πει κάποια πράγματα προφητικά. Μπορεῖ νά εἶχε αὐτό τό χάρισμα. Δέν ἄφησε ὅμως αὐτό νά γίνη γνωστό. Δέν ἄφησε ποτέ τόν ἑαυτό του νά φανῆ ὅτι εἶναι προορατικός ἢ διορατικός. Δέν ἦταν ἄνθρωπος πού θά ἔλεγε ὅτι ἔβλεπε ἢ ὅτι κάτι εἶδε.

Ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης ρωτοῦσε συχνά γιά τόν π. Παῖσιο, ἄν καί ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ βρισκόταν στήν Μονή μας καί ἤξερε ὅλα ὅσα συνέβαιναν σ’ αὐτήν. Καί ὁ π. Παῖσιος, ὅταν γιά διάφορες

ὕποθέσεις τῆς Μονῆς εὐρίσκετο στήν Θεσσαλονίκη, ἐπικοινωνοῦσε πάντοτε τηλεφωνικῶς μέ τόν ἄγιο Πορφύριο.

Πάντοτε ποθοῦσε διακαῶς τήν ἡσυχαστική ζωή. Ἀπό νωρίς ζητοῦσε εὐλογία νά φύγη στήν ἡσυχία. Καί ὁ γ. Σωφρόνιος καί ὁ γ. Γαβριήλ τοῦ ἔλεγαν: «δέν εἶναι καιρός τώρα». Ζοῦσε πνευματικές καταστάσεις καί δέν μποροῦσε στό Κοινόβιο. Ἦθελε νά εἶναι μόνος του. Ἦθελε νά εἶναι μακριά ἀπό τούς θορύβους. Κάποτε μάλιστα τόν εἶδα ταραγμένο μετά ἀπό μία συνεδρίασι τῆς Γεροντικῆς Συνάξεως τῆς Μονῆς, τῆς ὁποίας ἦταν μέλος. Τόν ρώτησα: «Τί ἔπαθες π. Παῖσιε; Τί ἔχεις;». «Ἐ, βλέπεις ἔχουμε αὐτά τά προβλήματα τά διοικητικά, πού μᾶς κουράζουν καί μᾶς χαλοῦν τήν κατάστασί μας τήν πνευματική». Τόν συνείχε αὐτό. Ἡ ἐνασχόλησίς του μέ τά διοικητικά τοῦ ἀφαιροῦσε ἀπό τήν πνευματικότητα, ἀλλά ἀπό ἀγάπη πρὸς τόν Γέροντα δέν ἤθελε νά τόν ἀφήση.

Αὐτός διεκπεραίωνε ὅλες τίς διοικητικές ὑποθέσεις τῆς Μονῆς. Ἐγώ σάν ἀρχάριος ἤμουν ὑποτακτικός του στήν Τράπεζα. Καί ἀπό τότε εἶχα διακρίνει τήν ἀρετή του, πού ἦταν τοῖς πᾶσι ἐμφανής. Σιωπηλός πάντοτε καί προσευχόμενος, διακονοῦσε ἀόκνως ὅπου τόν ζητοῦσαν.

Ὁ Γέροντάς μας ὁ π. Χαράλαμπος, ἄν καί δέν ἦταν καλογέρι του ὁ π. Παῖσιος, αὐτόν εἶχε γιά ὅλες τίς διοικητικές ὑποθέσεις τῆς Μονῆς. Κάποιοι πού

ἔβλεπαν αὐτή τήν προτίμησι τόν φθονοῦσαν καί τόν κατηγοροῦσαν στόν Γέροντα: «Ἔ! Αὐτός παντρεμένος ἦταν...». Ὅμως ὁ π. Παῖσιος ποτέ δέν εἶπε κάτι ἐναντίον τους. Κάποια στιγμή ὅμως κατάφεραν νά κλονίσουν τόν Γέροντα, ὁ ὁποῖος τόν κάλεσε καί τοῦ ἔκανε παρατήρησι. Ὁ π. Παῖσιος πολύ λυπημένος, ὅπως μοῦ ἐξομολογήθηκε ἀργότερα, τοῦ ἀπήντησε: «Γέροντα, μέ στενοχώρησες πάρα πολύ, γιατί ἐγώ εἶχα τήν ἐντύπωσι ὅτι τόσα χρόνια πού εἶμαι κοντά σου μέ ἔχεις καταλάβει. Τώρα, ἄν πιστεῦγες ὅλα αὐτά πού σοῦ λένε, λυποῦμαι πολύ». Καί ἔφυγε σκανδαλισμένος. Ὅμως, ὅπως μοῦ ἐκμυστηρεύτηκε, «ὄταν πῆγα στό κελλί μου, δέν μποροῦσα νά ἡσυχάσω ἀπό τούς λογισμούς. Κόντευα νά τρελλαθῶ. Γύρισα ἀμέσως πίσω καί τοῦ λέω: “Συγγνώμη, Γέροντα, πού σοῦ μίλησα ἔτσι ἀπό τήν ἀδυναμία μου, ἀπό τήν ἐμπάθειά μου. Ὅ,τι πεῖς. Ἔχουν δίκαιο αὐτοί πού σοῦ λένε γιά μένα. Ἐγώ εἶμαι φταίχτης. Συγγνώμη! Συγγνώμη! Συγχώρα με, γιατί ἔκανα κακούς λογισμούς ἐναντίον σου”». Μέ τήν ἐξομολόγησι ὅμως εἰρήνευσε ἀμέσως καί συνέχισε μέ αὐταπάρνησι νά βοηθᾷ τόν Γέροντα μέχρι τέλους.

Ὅταν ἀνέλαβα ἡγούμενος, μοῦ λέγει: «Καί ὁ Γέροντας Σωφρόνιος καί ὁ Γέροντας Γαβριήλ καί ὁ Γέροντας Χαράλαμπος μοῦ ἔχουν δώσει εὐλογία νά φύγω στήν ἡσυχία. Ὅμως ἐγώ θά κάνω ὅ,τι μοῦ πεῖς ἐσύ». Ἐν τῷ μεταξύ εἶχε ἀνακαινίσει τό κελλί του

στό κάθισμα τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Στό κελλί αὐτό εἶχαν ζήσει ἅγιοι ἄνθρωποι, ὅπως ὁ ἅγιος Ἰλαρίων ὁ Ἰβηρ καί ὁ π. Σάββας ὁ πνευματικός, γιά τόν ὁποῖο ἔγραψε ἡ Ἰ. Μονή Παρακλήτου. Ἐγώ ἔβλεπα ὅτι λαχταροῦσε νά φύγη. Καί ἐπειδή τόν σεβόμουν πάρα πολύ ἀπό τότε πού ἔκανα ὑποτακτικός του στήν Τράπεζα, γιὰτί ἦταν ἄνθρωπος θυσίας καί ἀγάπης καί προσευχῆς καί βοηθοῦσε ὅλους, δέν μποροῦσα νά τόν ἐμποδίσω. Γι' αὐτό τοῦ ἀπήντησα: «Πάτερ Παῖσιε, ξέρεις ὅτι ἐγώ ἔχω μεγάλη ἀνάγκη νά σέ ἔχω κοντά μου. Ἀλλά ἐφ' ὅσον ἔχεις αὐτές τίς εὐλογίες ἀπό τούς Γεροντάδες, ἐγώ δέν θά σέ ἐμποδίσω. Καί πιστεύω ὅτι ἂν πᾶς ἐκεῖ, πῶς πολύ θά μέ βοηθᾷς ἀπό τό νά εἶσαι δίπλα μου». Τότε παραιτήθηκε καί ἀπό τήν θέσι τοῦ Προϊσταμένου πού κατεῖχε. Μοῦ λέγει: «Σέ εὐχαριστῶ πολύ. Ἐγώ δέν θά σταματήσω νά σέ βοηθάω». Καί ἔφυγε τρέχοντας σάν ἐλάφι. Καί πράγματι, ἔνοιωθα τήν παρουσία του. Καί τά Σαββατοκύριακα πού κατέβαινε στό μοναστήρι, τά λέγαμε πάντοτε.

Οἱ πολλοί δέν μποροῦν μόνοι τους. «Ἡ θεός θά εἶσαι ἢ ἄγριο θηρίο, γιά νά μείνης μόνος σου», λέει ὁ Ἀριστοτέλης⁵. Ὁ π. Παῖσιος ὅμως πυρπολούμενος ἀπό τόν θεῖο ἔρωτα καί ὀπλισμένος μέ τίς εὐχές τῶν

---

5. «ὁ δέ μή δυνάμενος κοινωνεῖν ἢ μηδέν δεόμενος δι' αὐτάρχειαν οὐθέν μέρος πόλεως, ὥστε ἢ θηρίον ἢ θεός», Ἀριστοτέλους, Πολιτικά, Α', 1253a, στ. 30.

Γερόντων του ἔζησε στήν ἡσυχία ἐπί 24 χρόνια. Ἐφυγε τέλη τοῦ 1989 καί παρέμεινε στό ἡσυχαστικό κελλί του μέχρι τό 2014, ὅποτε ἀσθένησε καί δέν μπορούσε πλέον νά ἀνεβαίνει ἐκεῖ.

Καί πῶς ζοῦσε ἐκεῖ; Ἀσκητικώτατα. Ἔμεινε ὅλη τήν ἐβδομάδα ἐκεῖ καί κατέβαινε τίς Κυριακές ἢ ἂν εἶχε Καθολικό ἢ Ἀγρυπνία. Μετά τήν Ἀκολουθία ἔφευγε τρέχοντας. Τό καλοκαίρι εἶχε τόν κήπο του. Μάλιστα μᾶς ἔστειλε καί κηπουρικά στό μοναστήρι. Εἶχε βάλει καί ὀπωροφόρα δένδρα. Ἦταν πολύ προκομμένος καί ἐργατικός ἄνθρωπος, ἰκανώτατος.

Δέν μαγεύει τίποτε ἐκεῖ. Περινοῦσε μέ ξηροφασία. Μόνο τά Σαββατοκύριακα πού κατέβαινε στό μοναστήρι ἔτρωγε μέ ἐγκράτεια λίγο μαγειρεμένο φαῖ. Ἦταν ἀληθής ἀσκητής.

Προσευχόταν ἀδιαλείπτως καί μελετοῦσε πολύ. Ἦταν πολύ τῆς μελέτης. Καί ὅταν μιλοῦσε, χρησιμοποιοῦσε συνέχεια στόν λόγο του ἀποσπάσματα ἀπό τοὺς λόγους τῶν ἁγίων Πατέρων. Ἦταν σοφός ἄνθρωπος. Ὅλη τήν νύχτα προσευχόταν. Ἐγώ πήγαίνα καί ἔκανα τίς λειτουργίες ἐκεῖ. Καί τόν ἔβλεπα. Ὅλη τήν νύχτα ἦταν στό πόδι. Καί ἐπειδή ἤξερα ὅτι δέν κοιμόταν, πολύ νωρίς τελειώναμε τήν Θ. Λειτουργία. Πρὶν ξημερώση, εἶχαμε τελειώσει. Δέν κάναμε Ὅρθρο, μόνον Θ. Λειτουργία. Κάναμε τά πνευματικά μας καθήκοντα μέ κομποσκοῖνι ὁ καθέννας μόνος του στό κελλί του καί μετὰ πηγαίναμε στήν Ἐκκλησία γιά

τήν Θ. Λειτουργία. Ἐνα διάστημα ἐτοίμαζε κάτι πρόχειρο γιά νά φάμε. Καί καθόμασταν καί τρώγαμε. Αὐτός ὅμως δέν ἔτρωγε. Γι' αὐτό, γιά νά μή τόν κουράζουμε, σταματήσαμε τήν συνήθεια αὐτή.

Δέν μπορεῖ κάποιος νά μένη μόνος του καί νά ζῆ ὅπως ἔζησε ὁ π. Παΐσιος, ἄν δέν ἀγωνίζεται. Θά ζῆ καταφρονητικά. Θά θέλῃ νά τρώῃ καί νά κοιμᾶται. Γι' αὐτό καί ὁ π. Σωφρόνιος, γνωρίζοντας τόν πόθο του, τήν ὑπακοή του καί τήν ἀγωνιστικότητά του, τοῦ ἔδωσε τήν εὐλογία του νά πάῃ στήν ἡσυχία, ἄν καί στήν ἀρχή τόν ἐμπόδιζε λέγοντάς του· «Δέν εἶναι καιρός ἀκόμη».

Τά τελευταῖα χρόνια εἶχε σοβαρό ἀναπνευστικό πρόβλημα. Νοσηλεύοταν γιά λίγο στό Στρατιωτικό Νοσοκομεῖο, τό 424, καί λίγο δυνάμωνε. Ἐπέστρεφε ὅμως πάλι στήν Μονή, γιά νά συνεχίση τόν ἀγῶνα του.

Ἡ κοίμησίς του ἦταν ὄντως ὀσιακή. Ἐφυγε ξαφνικά, ἐνῶ δέν περιμέναμε ὅτι θά μᾶς φύγη. Ἄν καί ἡ υἡγεία του ἦταν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἐπισφαλής, λόγω τῆς προχωρημένης ἀναπνευστικῆς ἀνεπαρκειᾶς πού εἶχε καί ἡ ἀναπνοή του ἦταν πολύ δύσκολη, ἐν τούτοις αὐτός ὅσο μπορούσε νά σταθῆ στά πόδια του ἐβίαζε τόν ἑαυτό του καί πρῶτος ἐρχόταν στήν Ἐκκλησία καί τελευταῖος ἔφευγε, μέχρι τελικῆς πτώσεως, μέχρι καταρρεύσεως.

Σήμερα δυστυχώς, μετά τήν ἔξοδο αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων ἀπό τήν ζωή, μείναμε γυμνοί καί τετραχηλισμένοι, χωρίς πνευματικούς ὁδηγούς καί χωρίς στήριγμα. Αὐτοί μέχρι τελευταία στιγμή κοπίαζαν καί ἴδρωναν, γιά νά διασώσουν τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, πού ἦταν πολύ αἰσθητή ἐπάνω τους.

Πάτερ Παῖσιε, μή ξεχνᾶς καί μᾶς τούς «περιλειπομένους», τώρα πού βρίσκεσαι κοντά στόν θρόνο τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, τόν ὁποῖον ἀγάπησες πάνω ἀπό κάθε τι ἄλλο στόν κόσμο αὐτό, καί μεσίτευσε καί γιά μᾶς, ὥστε καί ἐμεῖς νά Τόν ἀγαπήσουμε μέ ὅλη τήν ὑπαρξί μας.

ΤΡΙΑ ΑΔΕΛΦΙΑ ΠΟΥ ΕΥΑΡΕΣΤΗΣΑΝ ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟ

Σήμερα πού «ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία»¹ καί, γιά νά χρησιμοποιήσουμε τά λόγια τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, φαίνεται ὅτι «ὁ Χριστός καθεύδει» καί ὅτι «ὁ πλοῦς» τοῦ σκάφους τῆς κοινωσίας μας γίνεται «ἐν νυκτί»², ἐν τούτοις ὁ Χριστός μας «τό Φῶς τό ἀληθινόν»³ δέν παύει νά βρίσκει θεοφιλεῖς ψυχές, πού ἐλεύθερα προσφέρονται σ' Αὐτόν. Στούς ἀνθρώπους αὐτούς κατοικεῖ ὁ Θεός⁴ καί τούς καθιστᾷ φωτα δεύτερα, πού μέ τήν εὐλογημένη παρουσία τους φωτίζουν τόν ἐσκοτισμένο κόσμο μας. Αὐτό ἔκαναν καί οἱ παρουσιαζόμενοι στήν συνέχεια ἀδελφοί μέ τήν θεάρεστη ζωή τους.

---

1. Ρωμ. ε' 20.

2. Ἁγ. Γρηγορίου Θεολόγου, Ἐπιστολή Π', «Εὐδοξίῳ ρήτορι», PG 37, 153C.

3. Ἰωάν. α' 9.

4. Βλ. Ἰωάν. ιδ' 23.

α.

† Γέρων Βαρολάμ Σιμωνοπετρίτης (1906-1998)

ὕπό Τ. Θ. Σ.

Ἐγεννήθη εἰς Κλεινδιά Ἡλείας τό ἔτος 1906 ἀπό τόν Νικόλαο καί τήν Ἀναστασία. Τό κατά κόσμον ὄνομά του ἦταν Βασίλειος Μπαλάσκας.

Ἀπό νεαρᾶς ἡλικίας ἀγάπησε τόν Θεό καί εὐλαβεῖτο ἰδιαίτερα τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο. Ἦταν ἡ μεγάλη Μητέρα του, πού κοντά Της ἔνωθε σιγουριά καί προστασία. Εἰς αὐτό ἐβοήθησε ἡ χριστιανική ἀνατροφή τῶν γονέων του, καί ἰδιαίτέρως ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός του, ὁ Δάσκαλος Γεώργιος, ὁ ὁποῖος μάλιστα προεῖδε τόν θάνατό του.

Ἀπό νέος καλλιέργησε τόν πόθο νά ἐνταχθῆ στήν μοναχική πολιτεία. Γι' αὐτό, τό 1931 πῆγε στή Μονή Λογγοβάρδας. Δέν ἀναπαύτηκε ὅμως ἐκεῖ. Οὐσιαστικά τό πρῶτο μοναχικό του φτερούγισμα τό ἔκανε στό Περιβόλι τῆς Παναγίας μας, στήν Ἱερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου τό 1932. Ὅμως οἰκογενειακές δυσκολίες καί ἄλλοι πειρασμοί δέν τόν ἄφησαν νά ριζώσῃ. Τό 1938 κάνει δεύτερη προσπάθεια καί πάλι στήν Ἱερά Μονή Γρηγορίου, ἀλλά κι αὐτή τήν φορά χωρίς ἐπιτυχία. Δέν ἀπογοητεύεται ὅμως. Τό 1942 πηγαίνει στήν Ἱερά Μονή Παναγίας τῆς Βλαχέρνας Πύργου Ἡλείας, γιά τρία χρόνια. Οἱ δύσκολοι καιροί καί ὁ πόλεμος δέν ἄφησαν τήν Ἀδελφότητα νά προχωρήσῃ.

Τό 1945 ἐκάρη Μοναχός, λαβών τό ὄνομα Βαρλαάμ, στήν Ἱερά Μονή Προφήτου Ἡλίου Κορινθίας, ὑπό τοῦ ἐναρέτου Μητροπολίτου Κορινθίας Μιχαήλ, μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικής.

Τό 1946 ἡ Παναγία μας, ικανοποιώντας τήν φλογερή μοναχική του ἐπιθυμία, τόν ἐγκατέστησε στό ἱστορικό Μοναστήρι τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς, Δίβρης, Πύργου Ἡλείας. Ἐκεῖ ὁ π. Βαρλαάμ ἐπί 23 χρόνια διηκόνησε μέ πολύ ζῆλο καί αὐταπάρηση καί ἀξιώθηκε νά ὑπηρετήσῃ τά πολλά θαύματα τῆς Παναγίας. Βίωσε πολύ ἔντονα τήν ζωντανή παρουσία Τῆς καί τά θαύματά Τῆς. Τελικά μετά ἀπό μεγάλους ἀγῶνες πού ἔκανε καί μετά ἀπό πολλές δοκιμασίες πού πέρασε, παρέδωσε τά κλειδιά τῆς Μονῆς, κατόπιν συμβουλῆς τοῦ πνευματικοῦ του πατρός Γερβασίου Παρασκευοπούλου, στόν Ἐπίσκοπο, καί παίρνει τήν ἀπόφαση ν' ἀναχωρήσῃ ὀριστικά πιά γιά τό Ἅγιον Ὄρος.

Στήν Ἀθήνα ὁμως τόν σταματᾷ ὁ Μητροπολίτης Ὑδρας Ἱερόθεος καί τόν παρακαλεῖ νά μονάσῃ ἐπ' ὀλίγον στήν ἀνακαινισθεῖσα τότε Ἱερά Μονή Ἀγίας Τριάδος Ὑδρας, δίνοντάς του καί τήν ὑπόσχεση, ὅτι ἀργότερα θά τοῦ ἔδινε εὐλογία γιά μόνιμη ἐγκαταβίωση στό Ἅγιον Ὄρος. Ὁ π. Βαρλαάμ ὑπεχώρησε, διότι ὁ Ἅγιος Ὑδρας τοῦ εἶπε, ὅτι εἶχε ἐντολή ἀπό τόν κοινό πνευματικό τους π. Γερβάσιο νά τόν κρατήσῃ ἐκεῖ, γιά νά τόν βοηθήσῃ καί νά τόν ἀναπαύσῃ.

Διά τοῦτο καί παρέμεινε στήν Ὑδρα ἐννέα χρόνια κáνοντας ὑπακοή, μέχρι νά πραγματοποιηθῆ τό ὄνειρο καί ἡ ἐπιθυμία του. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ πολὺπειρος καί πολὺπαθος ἀγωνιστής Γέροντας Βαρλαάμ, ὄριμος πλέον πνευματικῶς, συνεχῶς ἠὺξάνετο «εἰς ἀνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ»⁵.

Τόν Μάιο τοῦ 1979, σέ ἡλικία 72 ἐτῶν, μετά ἀπό διάφορες ἀναζητήσεις στόν ἀγιορειτικό χῶρο, γίνεται δεκτός στήν Ἱερά Μονή Σίμωνος Πέτρας. Ὁ Γέροντάς μας Ἀρχιμ. Αἰμιλιανός τοῦ ἔδειξε πολλή ἀγάπη καί κατανόηση καί τόν οἰκονόμησε στίς διάφορες σωματικές του ἀδυναμίες καί τά προβλήματα τῆς υἱείας του. Ἀλλά καί ὁ π. Βαρλαάμ ἀγάπησε πολὺ τόν Γέροντα καί τόν ἐσέβετο βαθύτατα. Μέχρι τέλους τῆς ζωῆς του ἔνιωθε ἀπέραντη εὐγνωμοσύνη στόν Γέροντα. Πίστευε ὅτι ἡ προσευχή τοῦ Γέροντα ἦταν πολὺ δυνατή καί ἀποτελεσματική. Μᾶς ἔλεγε χαρακτηριστικά: «Πατέρες μου, ὁ Γέροντάς μας “ἄγεται καί φέρεται” ὑπό τῆς χάριτος τοῦ Παναγίου Πνεύματος καί ἐντέλλεται ὑπ’ Αὐτοῦ».

Ὁ γερο-Βαρλαάμ ἦταν μία δυναμική προσωπικότητα. Παρόλους τούς ἀγῶνες καί τούς κόπους του, διατηροῦσε ἀκόμη ἀρκετή ζωντάνια καί δραστηριότητα. Οἱ ἀγῶνες του τώρα ἐντοπίζονται στόν χῶρο

---

5. Ἐφεσ. δ' 13.

τῆς πνευματικῆς του ζωῆς, ἐντός τοῦ μοναχικοῦ του κελλίου.

Ἦταν ἀπόλυτος, ἀσυμβίβαστος καί ἀνυποχώρητος στόν χαρακτήρα του, στίς ἀρχές καί τίς πεποιθήσεις του, στά δόγματα καί τίς παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας μας, ἀλλά καί στίς παραδόσεις τοῦ Γένους μας. Παράλληλα πρὸς τὰ μοναχικά του καθήκοντα, ἔδειχνε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί ζητοῦσε ἐνημέρωση γιὰ τὰ ἐκκλησιαστικά, ἀντιαιρετικά καί ἐθνικά θέματα.

Ἦταν πολύ λεπτὸς καί διακριτικὸς στοὺς τρόπους καί τὴν συμπεριφορά του. Ἐστενοχωρεῖτο π.χ. πού κατέβαινε ὁ Γέροντας στό κελλί του νά τόν ἐξομολογήσῃ, διότι τόν κούραζε. Στενοχωριόταν πού κούραζε καί ταλαιπωροῦσε τοὺς διακονητάς του, καθὼς νόμιζε.

Ἀκόμη ὁ γερο-Βαρλαάμ εἶχε βαθυτάτη ταπείνωση καί ἀπέφευγε τὴν προβολή, μέ τόν δικό του τρόπο. Μᾶς ἔκανε πολλή ἐντύπωση τό γεγονός ὅτι, ὁσάκις πηγαίναμε στό κελλί τοῦ παππούλη, τόν βρῖσκαμε μέ τό κομποσκοῖνι στό χέρι νά κάνῃ βόλτες μέσα στό κελλί του, λέγοντας τὴν “εὐχή”. Αὐτό ἦταν τό καθημερινό του διακόνημα! Ἀλλά καί ἡ νυχτερινή ζωὴ του ἦταν πάλι ἀγώνισμα προσευχῆς. Πέρα ἀπὸ τὴν προσωπική του προσευχή, ὁ Γέροντας Βαρλαάμ προσευχόταν πολύ γιὰ τοὺς ἄλλους, καί μάλιστα γιὰ ὅσους εἶχαν περισσότερη ἀνάγκη. Ὅταν μιλοῦσε γιὰ

τήν “εὐχή”, ἔνιωθες πώς αὐτά πού ἔλεγε τά ζοῦσε προσωπικά.

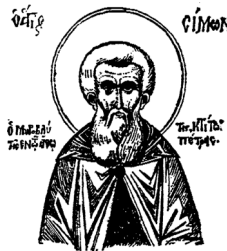
Ἐνα ἀγαπημένο θέμα τοῦ π. Βαρλαάμ, πού τόν εἶχε ἀπορροφήσει ὀλοκληρωτικά, ἦταν οἱ “ἱερές κάρτες” μέ τά λόγια τῆς “εὐχῆς”: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησον ἡμᾶς». Αὐτό ἦταν θεία ἔμπνευση καί τό ἱεραποστολικό ἔργο τοῦ π. Βαρλαάμ. Μετά ἀπό θεῖο ὄραμα πού εἶδε, πρότεινε στόν κ. Θ. Π. νά τυπώση τήν “εὐχή” σέ κάρτες καί νά τίς διαδίδουν στόν κόσμο γιά ψυχική ὠφέλεια, πράγμα πού ἔγινε καί συνεχίζεται ἀπό τότε ἀνελλιπῶς ἀπό ἕνα συνεργεῖο ἱεραποστολικῶς ἀγωνιζομένων γιά τήν διάδοση τῆς “εὐχῆς”. Γιά τόν γερο-Βαρλαάμ οἱ “ἱερές κάρτες” εἶναι τά πνευματικά του παιδιά, πού ταξιθεύουν σέ ὄλο τόν κόσμο, ἀπό τήν Εὐρώπη, τήν Ἀμερική, τόν Καναδά, μέχρι τήν Αὐστραλία! Χιλιάδες φυχές ἔμαθαν νά προσεύχωνται μέ τήν “εὐχή τοῦ Ἰησοῦ” κι ἔνιωσαν τήν ζεστασιά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, χάρις σ’ αὐτές τίς “ἱερές κάρτες”.

Ἀλλά καί σάν Μοναχός ὁ π. Βαρλαάμ ἦταν ὑπόδειγμα μοναχικῆς ζωῆς. Γιά τήν Μοναχική Πολιτεία, ἔλεγε ὁ μακαριστός Γέροντας, τίς τελευταῖες ἡμέρες τῆς ἐπίγειας ζωῆς του, ἀποδυναμωμένος πιά στό κρεβάτι τοῦ πόνου: «Τό ὑπερτελέστατον δῶρον πού δίδεται εἰς τόν ἄνθρωπον παρά Κυρίου εἶναι ἡ μοναχική πολιτεία. Αὐτό εἶναι. Δόξα σοι, ὁ Θεός· δόξα

σοι, ὁ Θεός· δόξα σοι, ὁ Θεός. Ἄς εὐχαριστοῦμεν τόν Κύριον πού μᾶς ἠξίωσε τῆς μοναχικῆς πολιτείας».

Ἐπειδὴ εἶχε προβλήματα υγείας, τίς ἀκολουθίες τίς ἔκανε ἀνελλιπῶς στό κελλί του. Εἶχε δέ εὐλογία ἀπό τόν Γέροντα γιά καθημερινή θεία Μετάληψη. Ὅταν μποροῦσε, ἐρχόταν στήν Ἐκκλησία λίγο πρὶν νά μεταλάβῃ. Ὅταν δέν μποροῦσε, κατέβαινε ὁ Ἐφημέριος στό κελλί του νά τόν κοινωνήσῃ. Γενικῶς ὁ Γέροντας Βαρλαάμ ζοῦσε ἐν μετανοίᾳ καί μνήμη θανάτου καθημερινῶς. Στίς πνευματικές συζητήσεις μας ἦταν πολύ ἔντονα τά βιώματά του αὐτά.

Ὅμως, κάθε ἀγώνας ἔχει καί τό τέλος του, ἀλλά καί κάθε ἀθλητής ἀποβλέπει στόν ἀγωνοθέτη. Ἔτσι καί ὁ μακαριστός Γέροντας Βαρλαάμ, μετά ἀπό ἕνα νικηφόρο ἀγῶνα πολλῶν δεκαετιῶν, σηκώνοντας τόν σταυρό τῆς ἀρρώστιας καί τοῦ πόνου, ἰδίως κατά τούς τελευταίους μῆνες, τερμάτισε τόν βίο του, ἀφήνοντας στή γῆ τόν «δερμάτινο χιτῶνα», γιά νά ἀπολαύσῃ ἐλεύθερη ἢ ἀθάνατη ψυχή του τό «βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως»⁶.

---

6. Φιλιπ. γ' 14.

β.

† Μοναχός Ἰωσήφ Γρηγοριάτης (1915-2008)

ὕπό Δ. Μ. Γ.

Ἦμουν, ἐνθυμοῦμαι, ἀρχοντάρης, ὅταν κάποια ἀνοιξιάτικη ἡμέρα τοῦ 1987 δέχθηκα ἀνάμεσα στοὺς προσκυνητές καί τόν γερο-Ἡλία Μπαλάσκα. Ἀσκητικός στήν ὄψη, ἀπλός στοὺς τρόπους, ἀπλοϊκώτερος στήν ἐνδυμασία. Συζητοῦσε μαζί μου μέ πολλή ἀνεση καί μέ θερμή ἀγάπη γιά τόν μοναχισμό καί τήν Ἐκκλησία. Ξαφνικά μοῦ ἀπεκάλυψε ὅτι ἔχει καί ἀγιορείτη ἀδελφό –μεγαλύτερό του– τόν μοναχό γερο-Βαρλαάμ, στήν γειτονική Μονή τῆς Σιμωνόπετρας, τόν ὁποῖο καί ἐγνώριζα. Χάρηκα περισσότερο γιά τήν εἶδηση αὐτή. Ἀλλά ἀκόμη ἐξεπλάγη, ὅταν μοῦ ἀπεκάλυψε ὅτι ἦλθε καί αὐτός γιά μοναχός.

Βλέποντας ὁ Γέροντάς μας, π. Γεώργιος, τόν πόθο του, τόν ἔκανε μοναχό Μεγαλόσχημο πολύ σύντομα –στοὺς δέκα μῆνες– δίνοντάς του τό ὄνομα Ἰωσήφ, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀγίου Ἰωσήφ τοῦ Μνήστορος.

Μία ἡμέρα ἀπεφάσισα νά τόν ἐπισκεφθῶ στό κελλάκι του, γιά νά μάθω περισσότερα γιά τήν ζωὴ του καί γιά τήν γενναία ἀπόφασή του νά ἔλθῃ στά γεράματά του γιά μοναχός. Καί αὐτός μέ πολλή ταπείνωση, πραότητα καί εἰρήνη, πού ἦταν μόνιμα γνωρίσματά του, μοῦ ἀπήντησε:

«Κατάγομαι από ένα χωριό κοντά στον Πύργο της Ήλειας, πού λέγεται Κλεινδιά. Είχα εϋσεβείς γονείς. Ο πατέρας μου ονομαζόταν Νικόλαος και ή μάνα μου Άναστασία. Γεννήθηκα τό 1915. Ήμασταν δέκα αδέλφια στό σπίτι μας.

Άπό μικρά μās έβαζαν στήν γραμμή και μās πήγαιναν στήν Έκκλησία. Θυμάμαι ένα περιστατικό από τά παιδικά μου χρόνια. Όταν γυρίζαμε στό σπίτι, άνέθεταν σ' ένα παιδί νά έξηγήση στά άλλα, τί μās είπε τό Εϋαγγέλιο και τί πρέπει νά προσέξουμε όλη τήν Έβδομάδα. Μία φορά ήλθε ή σειρά μου. Έκείνη τήν Κυριακή, τήν ώρα του Εϋαγγελίου, ένωχλοϋσα τόν μπροστινό μου και δέν πρόσεχα. Έτσι δέν μπόρεσα νά πω στήν οικογένειά μου τίποτε, όταν επιστρέψαμε. Γι' αυτό ο πατέρας μου μέ τιμώρησε νά μείνω νηστικός μέχρι τήν δύση του ήλιου.

Η μητέρα μου Άναστασία πέθανε τό 1918 από επιδημία γρίππης, αφού απέκτησε μέ τόν πατέρα μου πέντε παιδιά. Έγώ ήμουν ο τελευταίος.

Ο πρώτος αδελφός μου, ονόματι Γεώργιος, πήγε στήν ιερατική σχολή Κορίνθου, για νά γίνη παππας. Είχε καθηγητή τόν μετέπειτα Αρχιεπίσκοπο Άμερικης Μιχαήλ, πού τότε ήταν Μητροπολίτης Κορίνθου.

Ο δεύτερος αδελφός μου, ονόματι Βασίλειος, νυμφεύθηκε σέ ηλικία 17 έτων, αλλά μετά ένα χρόνο πέθανε ή γυναίκα του. Τότε εκείνος αποφάσισε νά γίνη μοναχός, αλλά δέν τόν άφηνε ο πατέρας μας.

Υπηρετήσε στόν στρατό στόν Έβρο καί μετά τήν ἀπόλυσή του ἤλθε στό Ἅγιον Ὅρος, ἐδῶ στήν Μονή μας, τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, ὅπου ἔμεινε δύο μῆνες ὡς δόκιμος. Ὁ πατέρας μας ὅμως ἔγραψε γράμμα στόν τότε ἡγούμενο νά μή τόν δεχθῆ. Ἔτσι ὁ Βασίλειος ἐπέστρεψε στό σπίτι μας πολύ στενοχωρημένος. Τελικά ὅμως κατώρθωσε νά γίνῃ μοναχός τό 1945 στήν Ἱερά Μονή Προφήτου Ἡλίου Κορινθίας. Αὐτός εἶναι ὁ π. Βαρλαάμ τῆς Σιμωνόπετρας.

Ὁ πατέρας μας πιεζόμενος ἀπό τούς συγγενεῖς του νυμφεύθηκε γιά δεύτερη φορά, τήν Αἰκατερίνη, μέ τήν ὁποία ἀπέκτησε ἄλλα πέντε παιδιά.

Σέ ἡλικία 16 ἐτῶν ἔφυγε γιά μοναχή καί ἡ ἔβδομη ἀδελφή μου, ἡ Εὐγενία. Παρά τίς παρακλήσεις μας νά μή φύγῃ, γιατί ἦταν πολύ μικρή, αὐτή ἀπήντησε: “Ἐγώ θά φύγω γιά τό μοναστήρι, διότι μέ περιμένει ὁ Νυμφίος μου Χριστός”. Βλέποντας τήν ἀμετάθετη γνώμη της, καταλάβαμε ὅτι ἦταν καλεσμένη ἀπό τόν Χριστό γιά μοναχή. Τήν συνώδευσα μάλιστα ἐγώ μέχρι τήν Ἱερά Μονή Φραγκοπηδήματος, πού εἶναι ἔξω ἀπό τόν Πύργο.

Στό πατρικό μου σπίτι ἔμεινα τριάντα χρόνια. Εἴχαμε δύο ἀλευρόμυλους καί ἕνα ἐργαστήριο κατασκευῆς βαρελιῶν γιά κρασί. Στήν περίοδο τοῦ πολέμου ὑπηρετήσα στό βουλγαρικό μέτωπο. Ὄταν μπῆκαν οἱ Γερμανοί στήν Ἑλλάδα, ἐμεῖς ὀπισθοχωρήσαμε. Τότε μέ τρεῖς-τέσσερεις ἀξιωματικούς ἤλ-

θαμε στό Ἅγιον Ὅρος, γιά νά προφυλαχθοῦμε ἀπό τούς Γερμανούς. Ἐπιστρέφοντας ἔμεινα στήν Ἀθήνα. Στόν ὕπνο μου ἔβλεπα συνέχεια τό Ἅγιον Ὅρος, τά μοναστήρια του, τά λιμανάκια του, τά καλντερίμια του, τά πάντα.

Κατόπιν διωρίσθηκα σάν Ταμίας στήν Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, ὅπου ἐργάσθηκα ἐπί τριάντα χρόνια. Σέ ἡλικία 34 ἐτῶν νυμφεύθηκα τήν Τατιάνα, μία πολύ εὐλογημένη γυναίκα, μέ τήν ὁποία ἀπέκτησα τέσσερα παιδιά. Ὅμως τό ἕνα, ἀμέσως μετά τήν βάπτισί του, σέ ἡλικία ἕξι μηνῶν, ἀρρώστησε ἀπό πνευμονία καί πέθανε.

Ἡ γυναίκα μου ἦταν ἕνα μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ γιά μένα, διότι ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καί ἀγωνιζόταν πολύ. Μοῦ ἐπέτρεπε νά ἔρχομαι συχνά στό Ἅγιον Ὅρος, μέ τό ὁποῖο εἶχα πολύ στενοῦς δεσμούς. Ἐπί δέκα ὀχτώ χρόνια, πρίν ἔλθω γιά μοναχός, περπάτησα ὅλο τό Ὅρος μέ τά πόδια. Ἐμένα γιά ἀρκετές ἡμέρες στά Μοναστήρια του. Ἐτσι, παρότι ἤμουν παντρεμένος μέ παιδιά, ἀναφε μέσα στήν καρδιά μου ἡ φλόγα γιά τήν μοναχική ἀφιέρωση. Γιά νά ζήσης τό Ἅγιον Ὅρος, πρέπει νά τό περπατήσης καί νά μιλήσης μέ Γεροντάδες. Ἀλλοιῶς ἀπολαμβάνεις μόνο τά ντουβάρια του.

Μέ τήν σύζυγό μου ζήσαμε μαζί 38 χρόνια. Σέ ὅλο αὐτό τό διάστημα δέν ἀνταλλάξαμε ποτέ μεταξύ μας οὔτε ἕνα πικρό λόγο. Προσπαθοῦσαμε νά

κάνουμε ύπακοή ό ένας στόν άλλο. Καθένας ἦταν ύποτακτικός τοῦ ἄλλου. Ἔλεγα κάτι ἐγώ; “Νᾶναι εὐλογημένο”, ἡ Τατιάνα. Ἔλεγε κάτι αὐτή; “Νᾶναι εὐλογημένο”, ἐγώ.

Ἡ σύζυγός μου βλέποντας τόν πόθο μου γιά τόν μοναχισμό, μοῦ ἔδωσε τήν συγκατάθεσή της γιά νά φύγω. Μέ καθυστεροῦσαν ὅμως ό πνευματικός μου, π. Στέφανος Ἀναγνωστόπουλος, καί ό γερο-Παΐσιος (ό Ὅσιος), μέχρι νά παντρεφτῆ καί ἡ τελευταία κόρη μας. Εὐλόγησε ό Θεός καί σύντομα παντρεύθηκε καί αὐτή. Μία ἐβδομάδα μετά τόν γάμο της καί μέ τήν ἄδεια τῆς καλῆς μου συζύγου ἔφυγα γιά τό Ἅγιον Ὅρος. Τήν ὥρα πού ἐτοίμαζε τήν βαλίτσα μου, τά μάτια της ἦταν ὑγρά. Τά σκούπιζε ὅμως, γιά νά μή προδοθῆ.

Τήν Τατιάνα τήν γνώρισε καί ό Γέροντας, ό π. Γεώργιος. Ἦταν πολύ ἐνάρετη καί εὐλαβής. Ὅταν ἔμαθαν κάποια στιγμή οἱ συγγενεῖς μου ὅτι θά βγῶ στήν Θεσσαλονίκη μέ τόν Γέροντά μας, ἦλθαν ὅλοι ἀεροπορικῶς ἀπό τήν Ἀθήνα, συνολικά ἔξι ἄτομα. Τότε ἡ μεγάλη μου κόρη εἶπε στόν Γέροντα: «Εὐχαριστοῦμε τόν Θεό, διότι εἶχαμε ἀγίους γονεῖς». Ὅμως ἐπενέβη ἡ Τατιάνα καί τῆς εἶπε: “Μή λές ὅτι εἶχατε ἀγίους γονεῖς, ἀλλά ἅγιο πατέρα, διότι ἐγώ εἶμαι πολύ ἁμαρτωλή”. Τόσο ταπεινή ψυχή ἦταν! Ἐκοιμήθη τό 1997. Κατά τήν κηδεῖα της συνέβη ἕνα θαυμαστό γεγονός. Ἐνα ὀλόλευκο περιστέρι, ἀφοῦ

φτερούγισε τρεις φορές επάνω από τον σκήνωμά της, εκάθισε επάνω από την εικόνα του Ἀρχαγγέλου στο τέμπλο. Τό ἴδιο επανελήφθη καί κατά τό σαρανταήμερο μνημόσυνό της. Τό περιστέρι φτερούγισε τρεις φορές πάνω από τόν δίσκο μέ τά κόλλυβα καί μετά βγήκε ἔξω.

Τόν Γέροντά μας τόν εἶδα γιά πρώτη φορά τό 1972. Τότε εἶχε ἔλθει μέ μία παρέα παιδιῶν στό Ἅγιον Ὅρος. Συναντηθήκαμε στό καΐκι πού πήγαινε ἀπό τήν Ἰβήρων στήν Λαύρα. Ἐγώ τόν θεώρησα μοναχό κελλιῶτη καί τοῦ πρότεινα νά τοῦ βγάλω τό εἰσιτήριο. Αὐτός μοῦ εἶπε: “Ὅχι, ἀδελφέ μου, θά μοῦ τό πληρώσουν τά παιδιά πού ἔχω μαζί μου”. Μετά ἀπό δύο χρόνια τόν βρήκα ἡγούμενο τῆς Μονῆς Γρηγορίου.

Ὅταν ἤλθα γιά μοναχός, πῆγα κατ’ εὐθείαν στήν Σιμωνόπετρα, διότι ἤθελα νά μείνω ἐκεῖ, κοντά στόν ἀδελφό μου. Πέρασαν δύο-τρεις μέρες. Τό ἡγουμενοσυμβούλιο μοῦ εἶπε ὅτι δέν ἔχουν κελλιῶ. Γι’ αὐτό μοῦ εἶπαν νά ξαναπάω μετά ἀπό ἕνα χρόνο, μέχρι νά κτίσουν νέα κελλιῶ. Τότε σκέφθηκα νά ἔλθω στήν Μονή Γρηγορίου καί, ἂν δέν μέ δεχθοῦν, νά πάω στήν Μονή τοῦ Ἁγίου Παύλου.

Ἐδῶ ὁ Γέροντας μέ δέχθηκε μέ πολλή ἀγάπη, λέγοντάς μου νά μείνω ὅσο θέλω καί, ἂν δέν ἀναπαύωμαι, νά πάω σέ ἄλλη Μονή. Ἔμεινα δέκα πέντε ἡμέρες. Βγήκα νά τακτοποιήσω κάτι ὑποθέσεις μου

μέ τήν Ἐφορία. Ὄταν ἐπέστρεψα, ἔβαλα μετάνοια γιά δόκιμος, στίς 10 Ὀκτωβρίου τοῦ 1987. Δέκα μῆνες μετά μέ κάλεσαν στό ἡγουμενεῖο γιά νά βάλω μετάνοια γιά Μεγαλόσχημος. Λέω στόν Γέροντα: “Γέροντα, ἐγώ μέχρι ἐχθές ἤμουν κοσμικός καί φοβᾶμαι νά γίνω μεγαλόσχημος”. Μοῦ ἀπαντᾷ: “Ἐσύ κάνε ὑπακοή στήν Παναγία καί μή στενοχωριέσαι”. Πράγματι, ἔκανα ὑπακοή καί ἔγινα μεγαλόσχημος στίς 14 Αὐγούστου τοῦ 1988. Αἰσθάνθηκα ὅτι κατέβηκε καί σέ μένα τό Ἅγιο Πνεῦμα καί ἔχω μεγάλη χαρά καί ἐλευθερία. Ὁ Γέροντάς μας μέ συγκίνησε πάρα πολύ μέ τήν ἀγάπη του.

Κατά τήν διάρκεια τῆς ζωῆς μου ἔχω δεῖ πολλά θαύματα ἀπό τούς Ἁγίους. Στό χωριό μας εὐλαβούμαστε πολύ τόν ἅγιο Παντελεήμονα, ὁ ὁποῖος ἐμφανίσθηκε σέ ἕνα μικρό κορίτσι καί τῆς εἶπε νά κτίσουν ναό στό ὄνομά του, ὅπως καί ἔγινε. Στήν ἀρχή ἔκαναν ἕνα μικρό ναό. Ὁ πατέρας μου, ἄν καί δέν ἦταν κτίστης, τήν ἔκτισε τήν Ἐκκλησία. Ὄταν τοποθετοῦσε τήν σκεπή, γλίστρησε καί ἔπεσε στόν γκρεμό. Ἐγινε θαῦμα καί δέν σκοτώθηκε. Ἀργότερα στήν θέση της κατασκευάσθηκε μεγαλύτερη Ἐκκλησία.

Πολύ εὐλαβοῦμαι καί τόν ἅγιο Νεκτάριο, ὁ ὁποῖος τό 1965, ὅταν ἔπεσα ἀπό μία σκάλα καί ἔσπασα τόν βραχιονά μου, μέ θεράπευσε θαυματουργικά. Στό κρεβάτι μου μέσα στόν θάλαμο τοῦ Νοσοκομείου,

καί ἐνῶ μέ ἐτοίμαζαν γιά τό χειρουργεῖο, προσευ-
χόμεν στόν ἅγιο Παντελεήμονα καί στόν ἅγιο Νε-
κτάριο. Κατά τίς 2 μετά τά μεσάνυχτα βλέπω ἕνα
ρασοφορεμένο μέ ἐγκόλπιο στό στήθος νά μοῦ λέη
“Ἡλία, δέν βλέπω τόν λόγο πού θέλεις νά χειρουρ-
γηθῆς”. Καί πράγματι τήν ἄλλη μέρα οἱ ἱατροί μέ
βρῆκαν ἀπολύτως ὑγιῆ.

Ἄγαπῶ καί ἐπικαλοῦμαι ὄλους τούς Ἁγίους. Δια-
βάζω τίς Παρακλήσεις τους, ἰδιαίτερα τῆς ἁγίας Ἀ-
ναστασίας τῆς Ρωμαίας, τοῦ ἁγίου Νεκταρίου, τοῦ
ἁγίου Παντελεήμονος, τῶν Ἀρχαγγέλων, τοῦ ἁγίου
Γεωργίου καί ἄλλων».

Στήν συνέχεια ρώτησα τόν π. Ἰωσήφ νά μοῦ πῆ
κάτι περί μετανοίας καί ἄν φοβᾶται τόν θάνατο. Ἀ-
κόμη ποιές συμβουλές θά ἤθελε νά δώση στούς νέ-
ους μοναχοῦς. Καί αὐτός πάλι μέ πολλή ἀπλότητα
μοῦ εἶπε:

«Ἄχ, πάτερ Δ! Μέ ρωτᾶς γιά τέτοιο πράγμα, τήν
στιγμή πού ἐσύ εἶσαι καθηγητής. Ἐσεῖς θά μοῦ πῆτε
τί πρέπει νά κάνω, γιά νά μετανοήσω καί νά σωθῶ.
Ἄπό τίς πολλές ἀρρώστιες πού μοῦ ἔχει δώσει ὁ Θε-
ός –ἔχω δέκα ὀκτώ ἀρρώστιες, καί οἱ πιό σοβαρές
εἶναι ἕνα ἀνεύρυσμα στήν ἀορτή καί τώρα τελευταῖα
τά αἱμοπετάλια, πού ἐνῶ φυσιολογικά εἶναι μέχρι
400.000, σέ μένα εἶναι ἐνάμισι ἑκατομμύριο– κατα-
λαβαίνω ὅτι εἶμαι πολύ ἁμαρτωλός. Ἦλθα ἐδῶ 73 ἐ-
τῶν, ἐνῶ ἐσεῖς ἀπό μικρά παιδιά. Τί λόγο περιμένετε

νά ακούσετε από μένα; Ἐσεῖς νά μοῦ πῆτε πῶς νά μετανοήσω καί νά σωθῶ. Ὁ Θεός μοῦ δίνει τίς ἀρρώστιες γιά τήν σωτηρία τῆς ψυχῆς μου, ἀλλά ἐγώ δέν τό καταλαβαίνω. Ὁ Χριστός δέν εἶναι τιμωρός, ἀλλά παιδαγωγός. Ἐμένα μέ παιδαγωγεῖ νά ἔλθω σέ συναίσθηση καί νά μετανοήσω γιά νά μπῶ στόν παράδεισο. Ὁ Θεός δέν ἔκανε τήν κόλαση ἀλλά τόν παράδεισο. Τήν κόλαση τήν κάναμε ἐμεῖς μέ τίς ἀμαρτίες μας. Καί ἐγώ ὁ ἀμαρτωλός δέν θά βρῶ τήν πόρτα τοῦ παραδείσου ἀνοιχτή, ἄν δέν μετανοήσω. Ἀλλά πότε; Τό τελευταῖο δευτερόλεπτο τῆς ζωῆς μου;

Ὅσο γιά τόν θάνατο, μέχρι τώρα δέν τόν φοβᾶμαι. Θά τόν φοβηθῶ ὅμως, ὅταν ἔλθῃ ἐκείνη ἡ ὥρα, κατά τήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος ζητᾶ ἀπό παντοῦ βοήθεια. Πρέπει ὁ ἄνθρωπος νά σκέπτεται καθημερινά τόν θάνατο καί, ὅταν ἔλθῃ, θά τόν ἀντιμετωπίσῃ μέ θάρρος. Βέβαια, ἄν ἔχουμε μετανοήσει. Ἄν φύγουμε ἀμετανόητοι, τότε θά τρέμουμε σάν τό καλάμι.

Προηγεῖται ἡ ὑπομονή, ἡ μετάνοια καί ἡ ὑπακοή στόν Γέροντά μας. Τό μεγαλύτερο πράγμα εἶναι ἡ ὑπακοή. Ἐμεῖς πού εἴμεθα μοναχοί, ἐάν δέν ἔχουμε ὑπακοή, προκοπή δέν κάνουμε. Ἐμένα κι ἄλλη ἀρρώστια νά μοῦ δώσῃ ὁ Θεός, πάλι θά τοῦ εἰπῶ “ἄς γίνῃ τό θέλημά Σου”. Νά γίνεται μόνο τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Δόξα τῷ Θεῷ. Μέχρι τώρα δέν ἤλθα σέ κάποια δυσφορία ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ. Δέν ἔχω λόγους

νά ευχαριστήσω τόν Θεό γιά τά ἀγαθά Του καί τήν ὑπομονή πού μοῦ δίνει.

Οἱ νέοι μοναχοί πρέπει νά κάνουν ὑπακοή στόν Γέροντα. Νά μή ἔχουν καμμία διαφωνία στά διακονήματά τους. Νά ἔχουν πολλή ἀγάπη καί συνεργασία. Νά ἀγαποῦν πάνω ἀπό ὅλα τό κελλί τους. Τό κελλί, ὅπως τό αἰσθάνθηκα ἐγώ, εἶναι σάν ἓνα πνευματικό σχολεῖο. Γιά μένα εἶναι δημοτικό αὐτό τό σχολεῖο, γιατί τώρα στά γεράματα ἤλθα. Μέχρι νά φθάσω στό “ω”, πού λέγεται πανεπιστήμιο, θέλω ἄλλη μιὰ ζωή. Ἀλλά δέν θά προλάβω νά προβιβασθῶ οὔτε στό γυμνάσιο. Λοιπόν, τό σχολεῖο αὐτό θά μᾶς μάθη τί πρέπει νά κάνουμε γιά τήν σωτηρία μας. Ἐδῶ δέν ἤλθαμε μόνο γιά τόν ἑαυτό μας, ἀλλά καί γιά τούς ἀδελφούς μας, τούς συγγενεῖς μας, τούς πλησίον μας, ὅπως μᾶς λέγει ὁ Θεός “νά ἀγαπήσουμε τόν πλησίον μας”⁷. Ἀλλά πῶς; Μέ τήν προσευχή γι’ αὐτούς. Οἱ ἄνθρωποι ἔξω στόν κόσμο τρέχουν γιά τίς δουλειές τους, ἐνῶ ἐγώ ἔχω ἐδῶ ὅλη τήν ἡμέρα δική μου, γιά νά προσεύχωμαι γι’ αὐτούς πού δέν μποροῦν νά προσεύχωνται.

Δόξα τῷ Θεῷ ὅλους τούς ἀδελφούς τούς βλέπω πάντα μέ τήν ἴδια ἀγάπη. Δέν ἔχω δυσανεστῆθῃ ἀπό κανένα καί προσπαθῶ νά μή λυπήσω κανένα».

Ὁ π. Ἰωσήφ τελείωσε ὡς μάρτυς τήν ζωή του. Ἄν καί ἔπασχε ἀπό πολλές καί σοβαρές ἀσθένειες, δέν

---

7. Πρβλ. Ματθ. ιθ' 19.

ἐγόγγυσε ποτέ. Μόνο δοξολογοῦσε τόν Θεό καί ἔκανε κάθε λίγο τόν σταυρό του. Ἔμεινε κατάκοιτος στό κρεβάτι ἐπί ἕξι μῆνες. Στά τελευταῖα του φηνόταν συνεχῶς ἀπό τόν πυρετό. Ἐπί τῶν ἡμερῶν του, κατά τήν μαρτυρία τοῦ Γέροντός μας, ἦταν ὁ πλέον ἐνάρετος μοναχός τῆς Μονῆς μας. Πρότυπο μοναχοῦ καί ὑποτακτικοῦ. Τήν ὑπακοή πού ἔμαθε πρῖν ἔλθῃ στό μοναστήρι, τήν ἔδειξε ἐμπράκτως στά εἴκοσι χρόνια πού ἔζησε κοντά μας.

Ἐτελειώθη στίς 17 Ἰουνίου τοῦ 2008 σέ ἡλικία 93 ἐτῶν. Πέτυχε καί στήν ἐν τῷ κόσμῳ καί στήν μοναχική ζωή. Καί ἔλαβε διπλᾶ στεφάνια ἀπό τόν δωροδοότη Χριστό, ἀφήνοντάς σέ ὄλους μας τήν γλυκύτητα ἀνάμνηση τῆς θεοφιλοῦς ζωῆς του.

Υ.

† Γερόντισσα Μακρίνα Μπαλάσκα (1926-2017)
Προηγούμενη τῆς Ἱ. Μονῆς Παναγίας Ἐλεούσης
Πατρῶν

ὑπό Γεροντίσσης Μακαρίας μοναχῆς
Καθηγουμένης Ἱ. Μονῆς Παναγίας Ἐλεούσης Πατρῶν

Ἡ Μακαριστή Γερόντισσα Μακρίνα Μπαλάσκα, κατά κόσμον Εὐγενία, γεννήθηκε τό 1926 στό χωριό Κλεινδιά Ἡλείας.

Ἦταν τό ἕβδομο ἀπό τά δέκα παιδιά τοῦ Νικολάου καί τῆς Αἰκατερίνης Μπαλάσκα. Οἱ γονεῖς της εὐσεβεῖς, μέ φόβο Θεοῦ καί βαθειά πίστη, ἀνέθρεψαν

τά παιδιά τους μέ ἀγάπη καί νουθεσία Κυρίου. Ἄλλα δύο παιδιά τους ἀσπάστηκαν τόν μοναχισμό καί ἔγιναν μοναχοί, ὁ π. Βαρλαάμ εἰς τήν Ἱ. Μονήν Σίμωνος Πέτρας καί ὁ π. Ἰωσήφ εἰς τήν Ἱ. Μονήν Γρηγορίου.

Τά κατορθώματα τῶν Ἀγίων, πού ἄκουγε ἡ μικρή Εὐγενία νά διαβάζωνται καθημερινά στό τραπέζι τους ἀπό τόν φλογερό πατέρα της, ἡ καθημερινή προσευχή, ὁ Κυριακάτικος Ἐκκλησιασμός, οἱ διδασκῆς τοῦ μεγαλύτερου ἀδελφοῦ της Γεωργίου, ὁ ὁποῖος ἦταν καί ὁ δάσκαλος τοῦ χωριοῦ ἀλλά καί δικός της, καθώς καί ὁ πνευματικός καθοδηγητής της καί ὁ τροφοδότης πατερικῶν βιβλίων σέ ὅλη τήν οἰκογένεια, καθώς καί μία ἐπίσκεψη ἑνός «ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ» στό χωριό της, πυροδότησαν τήν θεϊκή φλόγα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ στήν καρδιά της καί τήν ὠθησαν στήν τελική της ἀπόφαση νά γίνῃ μοναχή.

Ὁ «ἀνθρωπος τοῦ Θεοῦ», ἡ καλογοριά πού ἔφτασε στό χωριό τους, ἀπλή, ρακένδυτη, γιά νά ζητήσῃ τροφίμα γιά τό Μοναστήρι της, εἶχε ἓνα φωτεινό πρόσωπο πού ἔλαμπε σάν τόν ἥλιο!

«Τέτοια θέλω νά γίνω κι ἐγώ», σκέφτηκε ἡ Εὐγενία, ἐνῶ ἦταν ἀκόμα 8 χρονῶν· τό λαχτάρησε, τό πόθησε καί τό ἔπραξε....

Σέ ἡλικία δεκαἕξι (16) ἐτῶν, στίς 4 Αὐγούστου τοῦ 1944, ἡμέρα τῶν ἑπτὰ Παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ, πού τοῦς ἀποκαλοῦσε Προστάτες της, ἔχοντας τήν εὐχή

των γονιῶν της καί τήν εὐλογία τοῦ πνευματικοῦ της, τοῦ Ἀρχιμ. π. Ἀχιλλίου Παπαθανασοπούλου, φεύγει γιά νά δοθῇ ὀλοκληρωτικά σ' Αὐτόν πού ἀγάπησε. Μαζί της καί ἡ φίλη καί συγγενής της, μετέπειτα μοναχή Εὐβούλη. Ὁδηγός καί προστάτης τους, στήν πολύωρη πεζοπορία πρός τήν Ἱερά Μονή Φραγκοπηδήματος Ἡλείας, ἐν μέσῳ τῶν ἀνταρτῶν, ὁ ἀδελφός τῆς Εὐγενίας Ἡλίας, μετέπειτα μοναχός Ἰωσήφ Γρηγοριάτης.

Στό μοναστήρι ἀφοσιώνεται, παραδίδεται, ἀναθέτοντας τόν ἑαυτό της καί κάνοντας ἀδιάκριτη ὑπακοή στήν Γερόντισσά της Μαρκέλλα. Ἐργατική, πρόθυμη, μέ πνεῦμα θυσίας, ἀναπαύει Θεό καί ἀνθρώπους. Τά διακονήματά της; Τά ζῶα, τά χωράφια, τό ὄργωμά τους μέ τά ζῶα, ὁ ἀργαλειός, ἡ νοσηλεία τῶν μοναζουσῶν, πού γίνεται κατὰ τόν καλύτερο τρόπο, μέ τήν ἴδια θυσιαστική καρδιά, πληγωμένη ἀπό ἀγάπη γιά τόν Νυμφίο Χριστό καί τόν συνάνθρωπο.

Γίνεται ὁ καλός Σαμαρείτης γιά τίς μοναχές, ἀλλά καί γιά ἀνθρώπους μοναχικούς, ἐγκαταλελειμμένους στά γύρω χωριά. Βοηθᾷ ἡ ἴδια, ἀλλά καί ὀργανώνει, ξεσηκώνει κυριολεκτικά τούς χωριανούς νά ἀναλάβουν κι αὐτοί τήν καθημερινή φροντίδα τους. Μᾶς λέει ἡ νῦν Ἡγουμένη τῆς Μονῆς Φραγκοπηδήματος, Γερόντισσα Μαγδαληνή: «Ἡ καρδιά τῆς Μα-

κρίνας είχε μόνο καλό κίνητρο, λύγωνε στόν πόνο τοῦ ἄλλου».

Τό 1974 γίνεται ἡ κουρά της εἰς Μεγαλόσχημη μοναχή ἀπό τόν μακαριστό Μητροπολίτη κυρό Ἀθανάσιο Βασιλόπουλο μαζί μέ ἄλλες τρεῖς μοναχές, σέ μία ἀτμόσφαιρα κατάνυξης καί πνευματικοῦ μεγαλείου. Βρίσκουμε σημειωμένο στό ἡμερολόγιό της μεταξύ τῶν ἄλλων: «Ἡμέρα χαρᾶς, καθ' ἣν ἐλέω καί χάριτι τοῦ Γλυκυτάτου Νυμφίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἠξιώθην ἡ ἀνάξια τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος».

Τό 1981, μέ τήν εὐλογία τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Πατρῶν κυροῦ Νικοδήμου Βαληνδρᾶ, ἐγκαθίσταται μαζί μέ δύο δόκιμες μοναχές, τήν νῦν Ἡγουμένη τῆς Ἱ. Μονῆς Γερόντισσα Μακαρία Γεννάτου καί τήν μοναχή Νεκταρία Χαλκιοπούλου, εἰς τήν Ἱ. Μονήν Παναγίας Ἐλεούσης Πατρῶν. Ἐχοντας στήριγμα, ἐλπίδα καί Προστάτιδα τήν Παναγία, ἐπιδίδεται σέ ἓνα τεράστιο ἀγῶνα ἀνακαίνισης καί ἀναμόρφωσης τοῦ παλαιοῦ μοναστηριοῦ.

Τό 1982 ὁ Μητροπολίτης κυρός Νικόδημος τελεῖ τήν ρασοφορία τῶν δύο δοκίμων μοναχῶν καί χειροθετεῖ τήν Γερόντισσα Μακρίνα Ἡγουμένη, ἐνθρονίζοντάς την καί καθιστώντας την χειραγωγόν τῆς Ἀδελφότητος.

Ἀκούραστη, ἔχοντας πείρα καί γνώση, μετατρέπει τό ἄγονο μέρος σέ καρπερό, κεντρώνει ἐλιές, φυτεύει

καινούργιες, δένδρα καρποφόρα, δίνει ζωή στον τόπο όλόκληρο. Μαζί με αυτά, πρωτίστως νουθετεί, διδάσκει με λόγο και παράδειγμα τά μοναχικά παλαίσματα στίς νέες μοναχές πού σιγά-σιγά τήν πλαισιώνουν.

Ἡ Μονή χωρίς ἔσοδα, ἀλλά ἡ χάρη τῆς Ἐλεούσας δέν τήν ἀφήνει.

Οἱ εὐλογίες ἄπειρες, ἡ ἀγάπη καί ἡ συμπαράσταση τῶν ἀνθρώπων μεγάλη. Ἐπιχειρεῖ ἀνέγερση νέας πτέρυγας τό 1987· τιτάνιος ὁ ἀγώνας, κόπος, μόχθος, ἀγωνίες, ἀλλά πολλά καί τά θαύματα.

Ἄνθρωπος τῆς προσευχῆς, τῆς ἄσκησης ἡ Γερόντισσα Μακρίνα ἀνέθετε τά πάντα στήν Ἐλεοῦσα καί Ἐκεῖνη ἀπαντοῦσε! Τήν διέκρινε ἡ ἀπλότητα, ἡ ταπείνωση, ἡ σεμνότητα, ἡ βαθειά πίστη, ἡ πνευματική ἀρχοντιά! Δοχεῖο ἀρετῶν, γεμάτη ἀγάπη γιά ὅλους. Στάθηκε κι ἐδῶ ἀρωγός, συμπαραστάτης, πνευματικός ὁδηγός σέ πλῆθος ἀνθρώπων πού ἔτρεχαν κοντά τῆς. Φρόντιζε πάντα γιά τόν καταρτισμό τους, νά φθάσουν στήν ἐξομολόγηση καί στήν Θεία Κοινωνία.

Ἀφοῦ διήνυσε τό μεγαλύτερο μέρος τῆς ζωῆς της στήν μοναχική πολιτεία, ζώντας θεαρέστως, κλήθηκε νά δώση καί ἡ ἴδια τίς ἐξετάσεις της μέ τήν βαρειά ἀσθένειά της, κατά τήν ὁποία φανέρωσε ὅλο τόν πλοῦτο τῆς ψυχῆς της καί τήν ἐσωτερική της καλλιέργεια. Κατά τά 12 χρόνια πού διήρκεσε ἡ ἀσθέ-

νειά της δέν διαμαρτυρήθηκε, δέν δυσανασχέτησε, αλλά ύποτάχθηκε στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί σέ ὄλη της τήν ζωή. Τόν τελευταῖο χρόνο τά χωμάτινα μάτια της κοίταζαν πάντα τίς εἰκόνες, τούς Ἁγίους, τόν Οὐράνό.

Ἔτσι ἡ Οὐρανοδρόμος πορεία τῆς Γερόντισσας Μακρίνας, πορεία 74 χρόνων μοναχικῆς ζωῆς, ἔφθασε στό τέλος της, ἓνα τέλος ὀσιακό, ὅπως ὀσιακή ἦταν καί ἡ ζωή της. Σέ ἡλικία 90 ἐτῶν ἔφυγε γιά τόν Νυμφίο της Χριστό, τόν ὁποῖο ἀγάπησε βαθύτατα.

Αἰσθήματα ἀπέραντης εὐγνωμοσύνης μᾶς διακατέχουν γιά τήν μεγάλη της προσφορά, τήν θυσιαστική της ἀγάπη πρὸς τά πνευματικά της παιδιά, τίς μοναχές της, ἀλλά καί πρὸς ὄλους ὅσους τήν γνώρισαν καί τήν συναναστράφηκαν.

Ταπεινοί ἰκέτες πρὸς τόν Κύριο, νά μιμηθοῦμε τό παράδειγμα πού μᾶς κατέλιπε, καί νά ἀξιωθοῦμε νά τήν συναντήσωμε στήν Οὐράνιο Βασιλεία, ἐκεῖ πού εὐρίσκεται ὁ Ποθητός τῆς καρδιᾶς της Νυμφίος, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, μετὰ τῆς Θεοτόκου καί πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν!

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

1.

Ἐπίσημα Κείμενα τοῦ Ἁγίου Ὁρους περί τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου.

Ὁ μακαριστός Καθηγούμενος τῆς Μονῆς μας, Ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος, σέ παλαιότερο ἄρθρο του εἶχε ἐκφράσει τὴν ἐλπίδα ὅτι κατὰ τὸν 21ον αἰῶνα οἱ Ὀρθόδοξοι θὰ συνειδητοποιήσουμε βαθύτερα ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας ἀποτελεῖ τὴν Μία Ἁγία Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ δημοσιεύουμε στὸ τεῦχος αὐτὸ συλλογὴ ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὰ ἔργα του μὲ τίτλο: «**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΣΜΟΣ**». Ὅπως χαρακτηριστικὰ συμπλήρωνε ὁ Γέροντας τὸν λόγο του: «... γιὰ νὰ ἀποτελεῖ ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία τὸ ὑγιές κριτήριον, τὴν στάθμη, τὸν κανόνα κάθε ἄλλης “ἐκκλησίας” καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς εἰς τὸ μέλλον ἐπιστροφῆς καὶ ἀποκαταστάσεώς των εἰς τὴν Μίαν Ἁγίαν, πού δέν εἶναι μία ἀόριστος, νεφελώδης, κατάστασις, ἀλλὰ ἡ συγκεκριμένη ἱστορικὴ κοινότης τῶν Ὀρθοδόξων πιστῶν»¹.

1. Βλ. εἰς τὸ παρὸν τεῦχος, σελ. 15-16.

Κινούμενοι στην ίδια προοπτική, σάν συνέχεια τῶν κειμένων πού δημοσιεύσαμε στά προηγούμενα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ μας², παραθέτουμε κατωτέρω, ἀπλουστευμένες φραστικά, τίς θέσεις πού διετύπωσε ἡ ἐπί τούτῳ συγκροτηθεῖσα ἱεροκοινοτική Ἐπιτροπή στην Ἐκθεσί της πρὸς τὴν Ἱερά Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὁρους σχετικά μέ τὴν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο.

* * *

Ἡ Ἐκτακτος Διπλῆ Ἱερά Σύναξις (ΕΔΙΣ) τοῦ Ἁγίου Ὁρους βεβαιώνει ὅτι ἡ ἀνακοίνωσίς της (17/30 Ἰουνίου 2017) ἀποτελεῖ συνέχεια «τῶν ἤδη γνωστοποιηθέντων κατὰ τό τελευταῖον διάστημα ἐπισήμων κειμένων τοῦ Ἁγίου Ὁρους –τόσον τῶν θέσεων αὐτοῦ πρὸ τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ὅσον καί τῆς ἀποτιμήσεως τῶν τελικῶν κειμένων τῆς Συνόδου». Τά ἐπίσημα κείμενα, στά ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ ΕΔΙΣ εἶναι α) ἡ Ἐπιστολή πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη (12/25 Μαΐου 2016)³, καί β) ἡ Ἐκθεσις τῆς «Ἱεροκοινοτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν

---

2. «Ἐπιστολή τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖον γιά τὴν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο», περιοδ. Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος, τεύχ. 41/2016, σελ. 30-40, καί «Ἐκτιμήσεις περὶ τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου (ἀποσπάσματα)», ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 41-62, τοῦ ὁποίου τό πλήρες κείμενο βλ. στόν ἰστότοπο: www.monastery.gr. Συναφῶς ἡ Ἱερά Μονή μας εἶχε ἐπίσης δημοσιεύσει προσυνοδικῶς καί τό κείμενο «Σχόλια καί Προτάσεις ἐπί τῶν προσυνοδικῶν κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου (14/27 Μαρτίου 2016)».

3. Βλ. Περιοδ. Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος, τεύχ. 41/2016, σελ. 30-40.

τελικῶν κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου» (13/26 Νοεμβρίου 2016)⁴. Στά κείμενα αὐτά διατυπώθηκε θεολογικῶς τό φρόνημα τῶν Ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους⁵ περί τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, τό ὅποιο συνίσταται στά ἀκόλουθα:

1. Μέ τήν Ἐπιστολή πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἡ Ἱερά Κοινότης ζήτησε νά διορθωθοῦν τά προσυνοδικά κείμενα: α) στήν Ἐκκλησιολογία⁶, β) στήν ἔννοια τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας⁷, γ) στόν τρόπο διεξαγωγῆς τῶν διμερῶν καί πολυμερῶν διαλόγων⁸, δ) στήν ἔννοια «ἔσχατος κριτής ἐπί θεμάτων Πίστεως»⁹. Καί ἐπί πλέον ζήτησε: ε) νά συμπληρωθοῦν μέ μία ἀναφορά στίς μετὰ τήν ἀγία Ζ΄ Οἰκουμενική Σύνοδο μεγάλες Ὁρθόδοξες Συνόδους τοῦ 879, 1341-1351 καί ἐκεῖνες πού ἀκύρωσαν τίς ψευδοσυνόδους τῆς Λυῶν καί τῆς Φλωρεντίας¹⁰, στ) νά ἐμπλουτισθοῦν μέ περισσότερα στοιχεῖα τῆς

---

4. Ἡ Ἐκθεση τῆς «Ἱεροκοινοτικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπί τῶν τελικῶν κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου» εὑρίσκεται στόν ιστότοπο: www.monastery.gr.

5. Εἰδικά γιά τήν Ἐκθεση τῆς Ἱεροκοινοτικῆς ἐπιτροπῆς γράφει ἡ Ἱερά Κοινότης (ΕΔΙΣ ΣΕ΄/18.4.2017): «Κατά κοινήν ὁμολογίαν εἰς τήν ὡς ἄνω ἔχθεσιν ἀπετυπώθησαν, μέ τρόπον ἀντικειμενικόν, θέσεις αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν τάς Ἱεράς Μονάς».

6. Περιοδ. Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος, τεύχ. 41/2016, σελ. 33.

7. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 34.

8. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 35.

9. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 36.

10. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 37.

ήσυχαστικής Παραδόσεως¹¹, και ζ) γενικῶς νά βελτιωθοῦν, ὥστε νά ἐκφράζουν τό καθολικόν φρόνημα τῆς ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας¹².

2. Ἡ ἱεροκοινοτική Ἐπιτροπή συνέταξε τήν Ἐκθεσί της ἀκολουθώντας τήν ζῶσα μέχρι σήμερα ἡσυχαστική, λειτουργική καί ὁμολογιακή παράδοσι τοῦ Ἁγίου Ὁρους¹³ καί ἀποσκοπώντας στήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας¹⁴. Στήν Ἐκθεσί της ἀπαριθμεῖ κατ' ἀρχήν τά αἰτήματα τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὸς τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, ἧτοι μεταξύ ἄλλων: α) «νά μή ἀναγνωρισθοῦν οἱ ἑτερόδοξοι ὡς Ἐκκλησίαι», β) «οἱ διάλογοι μέ τούς ἑτεροδόξους [νά] σκοπεύουν εἰς τήν ἐπιστροφήν των εἰς τήν Ὁρθοδοξίαν», γ) ἡ Σύνοδος νά λάβῃ ὑπ' ὄψιν τάς «εὐλόγους ἀντιρρήσεις της (σ.σ. τῆς Ἱ. Κοινότητος) διά τήν συμμετοχήν

---

11. Ἐνθ' ἄνωτ.

12. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 39.

13. Γράφει ἡ Ἐπιτροπή: «Συναισθανόμενοι τήν ἀσθένειαν ἡμῶν, τήν δυσχέρειαν τοῦ ἀνατεθέντος ἡμῖν ἔργου, ἀλλά καί τό βάρος τῆς εὐθύνης ἡμῶν ἔναντι τῆς ὑπερχιλιχρόνου, ἀλλά καί τῆς προσφάτου ἀγιορειτικῆς ὁμολογιακῆς παραδόσεως, ἐπικαλούμεθα ἐμπόνως τάς πρεσβείας τῆς Ἐφόρου τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου...» (Ἐκθεσις, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 1). Καί προσθέτει: «Ὡς ἐκ τούτου, εἰς τήν παρούσαν εἰσήγησιν δέν δυνάμεθα νά μή ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ὅσα σχετικά ἔχουν εἶπει καί γράψει, Ἁγιορεῖται καί μή, νεώτεροι καί παλαιότεροι, ἀνεγνωρισμένοι Ἅγιοι καί ἡγιασμένοι μορφαί τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (Ἐκθεσις, ἔνθ' ἄνωτ.).

14. Γράφει: «Ἀποβλέπουσα εἰς τήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποῖαν κατανοεῖ ὡς ἐνότητα Πίστεως καί ἐν Χριστῷ ἀγιοπνευματικῆς ζωῆς» (Ἐκθεσις, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 2).

των Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» στό Π.Σ.Ε., δ) «νά διατυπωθῆ μέ εὐκρίνειαν ὅτι ἡ ἐκκλησιαστική παράδοσις ἀναγνωρίζει ὡς “ἔσχατον κριτήν” ἐπί θεμάτων πίστεως τήν συνείδησιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας», ε) νά γίνῃ ἀναφορά «εἰς τὰς μεγάλας, μετὰ τήν ἁγίαν Ζ' Οἰκουμενικήν, συνόδους τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» καί στ) νά περιληφθῆ μία πλέον ἀνεπτυγμένη ἀναφορά εἰς τήν Ὁρθόδοξον διδασκαλίαν περί τῆς ἐν Χριστῷ ἀσκήσεως καί τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου¹⁵.

Κατόπιν μέ ἀντικειμενικότητα καί εὐθυκρισία ἐξαίρει τήν θεολογική προσπάθεια τῶν Προκαθημένων καί τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων νά βελτιωθοῦν τά κείμενα, «προκειμένου νά ἀποφευχθῆ ἡ οἰκουμενιστική νοηματοδότησις τῶν κειμένων»¹⁶. Μέ σκοπό δέ νά ἀποσαφηνισθοῦν κατά τίς προαναγγελθεῖσες ἐπόμενες Συνόδους τῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἐπιτροπή παρέτήρησε τίς ἀκόλουθες ἀσάφειες τῶν συνοδικῶν κειμένων πού ἀφοροῦν τήν ἐκκλησιολογία, ἥτοι γύρω ἀπό:

2.1 Τήν μοναδικότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Μέ τήν διατύπωσι «ἑτερόδοξοι χριστιανικαί Ἐκκλησίαι»¹⁷, χωρίς νά διευκρινίζεται ὅτι αὐτές εὐρίσκονται στήν αἵρεσι καί χωρίς νά τονίζεται ὅτι ἡ Ὁρ-

15. Ἐκθεσις, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 2-3.

16. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 4.

17. Βλ. συνοδικό κείμενο: Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρός τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον, παράγρ. 6.

θόδοξος Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ μοναδική Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, χάνεται ἡ ἔννοια τῆς «ἐπανόδου» τῶν ἑτεροδόξων στήν Ἐκκλησία, ὅπως εὐχόμεσθε στήν Θ. Λειτουργία τοῦ Μεγ. Βασιλείου. Ὁ τονισμός τῆς μοναδικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς Μιᾶς Ἁγίας ἦταν μόνιμο μέλημα τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος σέ ὅλα τά σχετικά μέ τούς θεολογικούς διαλόγους κείμενά της, καί γι' αὐτό ἦταν καί τό βασικό της αἶτημα πρὸς τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο μέ τήν Ἐπιστολή τῆς 12ης/25ης Μαΐου 2016. Ἡ ἱεροκοινοτική Ἐπιτροπή ἐθεώρησε ὅτι ἡ βασική αὐτή ἀρχή τῆς Ὁρθοδόξου ἐκκλησιολογίας πρέπει ὄχι ἀπλῶς νά πιστεύεται ἀλλά καί νά διακηρύσσεται, ἰδίως ὅταν καί οἱ ἑτερόδοξοι διεκδικοῦν γιά τόν ἑαυτό τους μέ τόν ἕνα (παποκεντρικό) ἢ τόν ἄλλο (προτεσταντικό) τρόπο τήν συνέχεια τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας¹⁸.

2.2 Τήν ταυτότητα τῶν ἑτεροδόξων Χριστιανῶν.

Ἀπό τήν παράγρ. 20 τοῦ συνοδικοῦ κειμένου «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον» ἀπουσιάζει ἡ περιγραφή τῶν κανονικῶν κριτηρίων τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, δηλαδή ἡ αὐθεντική ἐρμηνεία τῶν ἱερῶν κανόνων πού ρυθμίζουν τίς σχέσεις μέ τούς αἰρετικούς. Ἐπειδή ὑπάρχουν, συζητῶνται καί ὑποστηρίζονται θε-

---

18. Ἐκθεσις, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 5, 6.

ολογικές απόψεις πού μέ διάφορες έρμηνευτικές προσεγγίσεις άμφισβητοῦν τήν αὐθεντία τῶν Ἱερῶν Κανόνων, στίς σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μέ τούς έτεροδόξους μένει χῶρος γιά τήν λεγομένη “βαπτισματική θεολογία”, δηλαδή τήν άποδοχή άλλοτε άλλο βαθμοῦ έκκλησιαστικότητας τῶν έτεροδόξων μέ τήν άλληλοαναγνώρισι τοῦ Βαπτίσματος¹⁹. Καί αὐτό εἶναι ἕνα ζήτημα πού άπησχόλησε τήν Ἱερά Κοινότητα διαχρονικά, καί ἦταν βασικό στοιχείο τῶν θεολογικῶν της κειμένων.

2.3 Τήν συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων στό Π.Σ.Ε.

Στά συνοδικά κείμενα (παράγρ. 19 τοῦ συνοδικοῦ κειμένου «Σχέσεις...») ἡ συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στό Π.Σ.Ε. θεμελιώνεται στήν “Δήλωσι τοῦ Τορόντο” (1950), ἡ όποία εἶναι ἕνα πολύ προβληματικό κείμενο πού άναγνωρίζει τήν Ἐκκλησία ἔξω άπό τά κανονικά όρια τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί παραδέχεται τό Βάπτισμα πού τελοῦν οἱ άλλες χριστιανικές Ὁμολογίες, άσχετα άν οἱ Ὁρθόδοξοι τίς άποδεχόμαστε ἤ όχι μέ τήν πλήρη ἔννοια τοῦ όρου. Ἐπίσης στά συνοδικά κείμενα, γράφει ἡ ιεροκοινοτική Ἐπιτροπή²⁰, δέν άπαγορεύονται ρητῶς οἱ “διομολογιακές συμπροσευχές” οὔτε ρητῶς ἐπικρίνονται άντορθόδοξες άπόψεις τοῦ Π.Σ.Ε. περί Ἐκκλησίας καί Βαπτίσματος (μόνον μία άόριστη άνα-

19. Βλ. Ἐκθεσις, ἔνθ' άνωτ., σελ. 5.

20. Ἐνθ' άνωτ., σελ. 5, 6.

φορά γίνεται). Γι' αυτό δέν εἶναι σαφής ἡ ἔννοια τῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, τήν ὁποία δίνουμε μέ τήν συμμετοχή μας στό Π.Σ.Ε. Ἡ Ἱερά Κοινότης μέ ἐξαιρετικά κείμενά της κατέθεσε τήν ἐπιφύλαξι της γιά τήν συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στό Π.Σ.Ε.

2.4 Τούς διαλόγους πού δέν εὐδοκιμοῦν.

Μερικοί διάλογοι συνεχίζονται, παρότι συναντοῦν ἀνυπέρβλητα ἐμπόδια, ὅπως π.χ. τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας. Ἡ συνέχισις αὐτῶν τῶν διαλόγων ἀμβλύνει τήν δογματική εὐαισθησία τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων πού μετέχουν σέ αὐτούς, καθῶς καί τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος. Τί σημαίνει ἐπομένως ὅτι οἱ «διάλογοι συνεχίζονται»²¹, ὅταν π.χ. προϊόντος τοῦ χρόνου ἀναγνωρίζεται *de facto* ἡ Οὐνία ἢ χάνεται ἡ δογματική μας εὐαισθησία γύρω ἀπό τήν σοβαροτάτη αὐτή ἐκκλησιολογική ἐκτροπή²²;

2.5 Τήν Ὁρθόδοξο μαρτυρία στούς θεολογικούς διαλόγους.

Ἡ τάσις στούς θεολογικούς διαλόγους τῆς ἐποχῆς μας εἶναι οἱ Χριστιανοί νά ἀλληλοαναγνωρισθοῦν ὡς ἐκκλησίες. Ἡ Σύνοδος τονίζει ὅτι οἱ θεολογικοί διάλογοι σκοπεύουν στό νά δώσουμε οἱ Ὁρθόδοξοι «δυναμική μαρτυρία» τῆς ἀποστολικῆς πίστεως καί παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας μέ σκοπό τήν ἀποκατά-

---

21. Βλ. συνοδικό κείμενο: *Σχέσεις...*, παράγρ. 11.

22. *Ἐκθεσις*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 6.

στασι τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν στήν ὀρθή πίστι²³. Ἐπειδή οἱ μέχρι τώρα διεξαχθέντες διάλογοι ἔδωσαν δείγματα, ὅτι δέν μαρτυροῦμε τήν ἀνόθευτη Πίστι μας (ὅπως π.χ. ἡ συμφωνία μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς στό Μόναχο, Μπάρι καί Μπαλαμάντ, ὅτι ἔχουμε τήν ἴδια πίστι, μυστήρια, ἀποστολική διαδοχή καί σώζουσα Χάρι, καθώς καί ἡ συμφωνία γιά τήν Ὁρθοδοξία τῶν Ἀντιχαλκηδονίων), θά εἶναι ἀνεπαρκής ἡ μαρτυρία μας ὅταν δέν τονίσουμε συνοδικῶς τίς θεολογικές μας διαφορές μέ τούς ἑτεροδόξους καί τήν ἀνάγκη ἐπιστροφῆς τῶν στήν ἀποστολική Πίστι καί στήν κοινωνία τῆς Ἐκκλησίας. Μέ τόν τονισμό τῶν αἰρετικῶν θεολογικῶν ἀποκλίσεων τῶν ἑτεροδόξων ἡ διαβεβαίωσις τῆς Συνόδου, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας εἶναι ἡ «Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία»²⁴, θά εἶναι πραγματικά σαφής²⁵.

3. Ἐπειδή μεταξύ τοῦ λαοῦ ἔγινε μετασυνοδικῶς ταραχή μέ τήν διακοπή τοῦ μνημοσύνου ὠρισμένων ἐπισκόπων, ἡ ἱεροκοινοτική Ἐπιτροπή θεώρησε ἀπαραίτητο νά τονίση ὅτι «ἡ τάσις διά διακοπὴν μνημοσύνου δέν εἶναι ἐν προκειμένῳ δικαιολογημένη». Οἱ λόγοι εἶναι ἀρκούντως σοβαροί. Γράφει στήν Ἐκθεσί της²⁶ ὅτι στήν Κρήτη δέν ὑπεγράφη ἐνωτικὸς

23. Βλ. συνοδικό κείμενο: Σχέσεις..., παράγρ. 6.

24. Ἐνθ' ἄνωτ., παράγρ. 1.

25. Ἐκθεσις, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 6, 7.

26. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 7.

Ὅρος, ὅπως στήν Λυών καί στήν Φλωρεντία, οὔτε οἱ ἐπίσκοποι προσεχώρησαν σέ κατεγνωσμένη αἵρεσι (ὅπως τό Φιλιόκβε, ἡ κτιστή Χάρις, ἡ χειροτονία γυναικῶν κ.λπ.), ἀλλά οἱ ἐπίσκοποι μας παραμένουν οἱ Ὀρθόδοξοι ποιμένες τοῦ Ὀρθοδόξου λαοῦ.

4. Ἡ ἱεροκοινοτική Ἐπιτροπή διετύπωσε τό φρόνημα τοῦ Ἁγίου Ὅρους σύμφωνα μέ «ὄσα σχετικά ἔχουν εἶπει καί γράψει, Ἁγιορεῖται καί μή, νεώτεροι καί παλαιότεροι, ἀνεγνωρισμένοι Ἅγιοι καί ἡγιασμένοι μορφαί τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας»²⁷. Οἱ ἐπίσημες θέσεις τοῦ Ἁγίου Ὅρους περί τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, τίς ὁποῖες ἀνεπτύξαμε ἀνωτέρω, συνοφίζονται στό ὅτι τά κείμενα τῆς Συνόδου, ἰδίως στό ζήτημα τῆς ἐκκλησιολογίας, χρειάζονται περαιτέρω διορθώσεις καί διασαφήσεις, πού μποροῦν νά γίνουν κατά τίς προαναγγελθεῖσες ἐπόμενες συνόδους τῆς Ἐκκλησίας. Μέ τίς ἐπίσημες θέσεις της ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὅρους, μέ βαθειά συναίσθησι τῆς εὐθύνης της, συμβάλλει στό νά δίδεται μαρτυρία τῆς ἀκαινοτομήτου Ὀρθοδοξίας στά πέπρατα τῆς οἰκουμένης πρὸς σωτηρίαν τοῦ σύμπαντος κόσμου, σάν ἓνα διαρκές προσκλητήριο «πρὸς πάντα ἄνθρωπον καλῆς θελήσεως», ἑτερόδοξο ἢ ἑτερόθρησκο, νά γνωρίσῃ τόν δρόμο τῆς σωτηρίας καί κατά Χάριν θεώσεως.

---

27. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 1.

2.

Ἡ ἐποχή μας χρειάζεται προφητικό λόγο καί μετάνοια.

Στίς δεκαετίες τοῦ '70 καί τοῦ '80 εἶχαν φυτρώσει τά ἀντιχριστιανικά σπέρματα, τά ὅποια ἔμελλε νά φέρουν τούς ἀήθεις καρπούς τῶν δικῶν μας ἡμερῶν. Ἐγιναν σταδιακά νόμοι τοῦ Κράτους ἡ ἀποποινικοποιήσις τῆς μοιχείας, τό αὐτόματο διαζύγιο, ὁ πολιτικός γάμος, τό σύμφωνο ἐλεύθερης συμβίωσης, ὁ «γάμος» ὁμοφυλοφίλων. Ἀπαξιώθηκαν ἀπό τήν κρατική παιδεία ἡ ἀρετή, ὁ ἠρωισμός, ἡ ἀγιωσύνη. Ἀποκαθελώθηκαν σύμβολα τῆς πίστεως καί τῆς πατρίδος, ὄχι τόσο ἀπό τόν ἱστό τῆς σημαίας καί ἀπό δημόσιες αἴθουσες, ὅσο ἀπό τήν μνήμη καί τήν συνείδησι τῶν νέων μας. Ἐπιβλήθηκαν στήν κοινωνία πρότυπα πού ἱκανοποιοῦν τήν φιλαυτία καί καλλιεργοῦν τόν ἐγωκεντρισμό. Μέτρον πάντων χρημάτων ἄνθρωπος. Ὁ Χριστός στό περιθώριο.

Ὁ νέος οὐμανισμός εὐρίσκεται ἐν ἐξελίξει. Μάθημα θρησκευολογίας διδάσκεται σέ παιδιά τοῦ Δημοτικοῦ καί τοῦ Γυμνασίου σάν προμήνυμα τῆς πανθρησκείας. Ἐκπληξίς καί ἀπορία μᾶς συνέχει γιά τά νέα βιβλία τῶν θρησκευτικῶν. Ἡ ὕλη τους δημιουργεῖ σύγχυσι ἀντί νά μορφώνη. Ἡ διδασκαλία τῆς ὁδηγεῖ στόν ἀπόλυτο σχετικισμό καί κατόπιν στήν ἀσέβεια. Τά παιδιά δέν θά εὐρίσκουν τόν προσανατολισμό

πρός τήν θέωσι πού ὀδηγεῖ τόν ἄνθρωπο στήν αἰώνια καταξίωσί του.

Σήμερα γίνεται στήν πατρίδα μας ἡ δυναμικώτερη ἐπίθεσις τοῦ ἀθέου οὐμανισμοῦ, ἕνα τσουνάμι πού ἤλθε νά προσθέσῃ καινούργια συντριμμια δίπλα σέ ἐκεῖνα πού εἶχαν δημιουργήσῃ τά παλαιότερα κύματα τοῦ οὐμανισμοῦ (τοῦ διαφωτισμοῦ, τοῦ ἐπιστημονισμοῦ, τοῦ ἀθεΐσμοῦ ἀνατολικοῦ καί δυτικοῦ τύπου, τοῦ ἀμοραλισμοῦ κ.λπ.). Ἐπιτήδευοι διαμορφωταί τῆς νέας κοινωνίας ἐπιμελῶς διαστρέφουν σέ ἐκτεταμένη κλίμακα τό κατά φύσιν, ἐνῶ καλούμεθα νά συμβάλουμε στήν ὑπέρβασι ἢ καί θεραπεία τῶν ἐλαττωμάτων τῆς φύσεως. Διασαλεύουν τήν φυσική τάξι δίνοντας σέ ἀνήλικα παιδιά τό ἄλλοθι γιά ψυχωσματικούς πειραματισμούς μέ καταστροφικές συνέπειες. Ἡ ἀναζήτησις ταυτότητος φύλου βάζει σέ χειρότερη δοκιμασία τήν ἤδη ταλαιπωρημένη οἰκογένεια.

Γιατί τόση ἀφροσύνη;

Ἡ ἐποχή μας ζητεῖ βαθειά μετάνοια καί συλλογικό ἀγῶνα. Ἡ εὐθύνη βαρύνει ὅλους μας, ὄχι μόνο τοὺς πολιτικούς καί τά παιδαγωγικά ἰνστιτούτα! Ἐκεῖνοι ἐκτελοῦν ἐντολές. Ἐμεῖς τηροῦμε τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Εἕρει ὁ Θεός νά δίδῃ λύσεις. «Κύριος διασκεδάξει βουλάς ἐθνῶν, ἀθετεῖ δέ λογισμούς λαῶν καί ἀθετεῖ βουλάς ἀρχόντων» (Ψαλμ. λβ' 10). Ἐκεῖνοι

στήνουν ἓναν κόσμο δυστυχημένο. Ὁ Θεός περιμένει νά εἴμαστε ἡ εὐκοσμία τοῦ κόσμου.

Δημοσιεύουμε κατωτέρω τήν ἐπιστολή τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους γιά τό νέο βιβλίο τῶν θρησκευτικῶν καί γιά τήν νομική ἀναγνώρισι ταυτότητος φύλου.

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ

ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΑΘΩ

Ἄριθμ. Πρωτ. Φ. 2/7/2265

Καρυαί τῆ 22α.9/5η.10.2017

Ἐξοχωτάτους Ὑπουργούς Δικαιοσύνης,
Διαφάνειας καί Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων
καί Παιδείας, Ἐρευνας καί Θρησκευμάτων
κ. κ. Σταῦρον Κοντονήν
καί Κων/νον Γαβρόγλου
καί Βουλευτάς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου
Εἰς Ἀθήνας

Ἐξοχώτατοι Κύριοι,

Διά τοῦ παρόντος ἱεροκοινοσφραγίστου γράμμα-
τος ἡμῶν θέτομεν ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τά κάτωθι:

Ζῶντες, παρά τήν ἀναξιότητά μας εἰς τό Περιβόλι
τῆς Παναγίας μας, τόν ἡσυχαστικόν τόπον τοῦ Ἁγί-
ου Ὁρους, συμμετέχομεν ταυτοχρόνως εἰς τήν ἀγω-
νίαν καί ἀνησυχίαν τῶν Ὁρθοδόξων τέκνων τῆς Πα-

τρίδος μας, ἡ ὁποία μεταφέρεται ἐνταῦθα διά τῶν πολυπληθῶν προσκυνητῶν τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τόπου, διά τὰ τελευταίως τεκταινόμενα εἰς τήν χώραν μας σχετικῶς μέ τό πρός ψήφισιν νομοσχέδιον περί τῆς «νομικῆς ἀναγνώρισης τῆς ταυτότητας φύλου» καί τήν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν.

Ἀναφορικῶς μέ τό πρός ψήφισιν νομοσχέδιον διερωτώμεθα πλέον τί μᾶς ἐπιφυλάσσεται εἰς τό μέλλον! Μετά τήν θέσπισιν ὑπό τῆς Κυβερνήσεως τοῦ «συμφώνου συμβίωσης ὁμοφύλων» καί τήν καθιέρωσιν εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος μας τῆς θεματικῆς ἐβδομάδος «ἔμφυλες ταυτότητες», ὀδηγεῖται πλέον ἡ χώρα εἰς τήν ψήφισιν νόμου, μέ τόν ὁποῖον θά μπορῇ κάποιος νά προβαίνει εἰς τήν ἀλλαγὴν τοῦ «καταχωρισμένου φύλου» του μέ μία ἀπλή αἴτησι καί μάλιστα ἀπό τήν ἡλικίαν τῶν 15 ἐτῶν! Εἶναι δυνατόν διά νόμου νά καταστρατηγῆται ἀπροκαλύπτως εἰς τήν Ὁρθόδοξον Πατρίδα μας ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ; «καί ἐποίησεν ὁ Θεός τόν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν, ἄρσεν καί θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς».

Διερωτώμεθα ποῖος Ὁρθόδοξος Βουλευτής τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων θά ψηφίσῃ τοιοῦτον ἄνομον νομοσχέδιον. Παρακαλοῦμεν θερμῶς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως καί τῆς Βουλῆς νά ἀρθοῦν εἰς τό ὕψος τῶν περιστάσεων καί νά συμβάλλουν εἰς τήν ἀποτροπὴν τῆς νομοθετήσεως ταύτης. Ἴσως μία ἀ-

πόσυρσις τοῦ νομοσχεδίου θά ἔδιδε τήν δυνατότητα τῆς ἐπανεξετάσεως καί τῆς περαιτέρω διαβουλεύσεως διά νά ἐκφρασθῇ ἐπαρκῶς ἐπί τοῦ θέματος ἡ βούλησις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τό δεύτερον θέμα, παρά τήν ἐκπεφρασμένην θέσιν τῆς Πολιτείας περί συνεργασίας μέ τήν ἐπιτροπήν τῆς Ἐκκλησίας διά τό περιεχόμενον τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν, πληροφοροῦμεθα ὅτι διενεμήθησαν εἰς τούς μαθητάς «Φάκελοι Μαθήματος», μέ τούς ὁποίους οἱ Ὁρθόδοξοι μαθηταί θά διδάσκωνται ἓνα πανθρησκευτικόν μάθημα, τό ὁποῖον ἐντέχνως θά ἐνσταλλάζῃ εἰς τάς ψυχάς των τήν ιδέαν ὅτι «ὅλες οἱ θρησκείες εἶναι λίγο-πολύ τό ἴδιο» καί ἐν τέλει θά τούς ὀδηγῇ εἰς τόν ἀγνωστικισμόν καί τήν ἀθεΐαν. Μάλιστα ἡ ἀνωτέρω ὑποχρέωσις ἰσχύει μόνον διά τούς πλειοψηφοῦντας Ὁρθόδοξους μαθητάς, ἐνῶ οἱ μειοψηφοῦντες ἑτερόδοξοι καί ἑτερόθρησκοι θά ἔχουν τό δικαίωμα νά διδάσκωνται ὁμολογιακόν μάθημα συμφώνως μέ τήν πίστιν των! Κατόπιν τούτων πῶς εἶναι δυνατόν νά μή σταθῶμεν εἰς τό πλευρόν τῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι συναισθανόμενοι τόν κίνδυνον διά τήν μόλυνσιν τῆς ψυχῆς τῶν τέκνων τους, ἀναγκάζονται νά ἐπιστρέψουν ὡς ἀπαραδέκτους τούς «Φακέλους Μαθήματος Θρησκευτικῶν»; Παρακαλοῦμεν ὅπως, ἀφουγκραζόμενοι τήν φωνήν καί ἀνησυχίαν πάντων ἡμῶν, ἀποσύρητε τούς ἀνωτέρω «Φακέλους» καί ἐπιτρέψητε

τήν προσωρινήν χρῆσιν τῶν ὑπαρχόντων βιβλίων ἕως τῆς ὀριστικῆς διευθετήσεως τοῦ περιεχομένου τοῦ μαθήματος, συνεργαζόμενοι μέ τήν ἀρμοδίαν ἐπιτροπήν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἔχοντες τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ παράκλησις ἡμῶν θά τύχη τῆς δεούσης προσοχῆς παρά πάντων τῶν ἀρμοδίων, εὐχόμεθα ὅπως ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ Ἔφορος τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου, εὐλογῇ πάντα Ἵμας εἰς τό πολυεύθυνον ἔργον Ἵμῶν.

Ἐν κατακλειδί ὑπενθυμίζομεν εἰς πάντας τοὺς σοφοὺς λόγους τοῦ Ὁσίου Παΐσιου τοῦ Ἁγιορείτου: «Σ' αὐτά τά δύσκολα χρόνια ὁ καθένας μας πρέπει νά κάνει ὅ,τι γίνεται ἀνθρωπίνως καί ὅ,τι δέν γίνεται ἀνθρωπίνως νά τό ἀφήνει στό Θεό. Ἔτσι θά ἔχουμε ἡσυχίαν τή συνείδησή μας ὅτι κάναμε ἐκεῖνο πού μπορούσαμε. Ἄν δέν ἀντιδράσουμε, θά σηκωθοῦν οἱ πρόγονοί μας ἀπό τοὺς τάφους».

*Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ κοινῇ Συνάξει Ἀντιπρόσωποι
καί Προϊστάμενοι τῶν εἴκοσιν Ἱερῶν Μονῶν
τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω.*

Κοινοποιήσις: Ἱεράν Σύνοδον καί Ἱ. Μητροπόλεις Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Κ' Ἱ. Μονάς Ἁγίου Ὁρους.

3.

† Προτοπρεσβύτερος π. Ἀντώνιος Ζούπης.

Αἰφνίδια ἔφυγε γιά τόν οὐρανό στίς 12 Ἰουνίου 2017 ἡ ψυχή τοῦ Γέροντος Ἀντωνίου Ζούπη, Πνευματικοῦ καί Κτίτορος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Βόλου. Θέλησε ὁ Πανάγαθος Κύριος νά ἐφοδιάσῃ τήν ἐκλεκτή Ἀδελφότητα τῆς Μονῆς μέ ἕνα ἰσχυρό πρεσβευτή ἐκεῖ στόν Θρόνο τῆς Μεγαλωσύνης.

Πολλά ἐκοπίασε γιά τήν ἀναστήλωσι τῆς ἐρειπωμένης Μονῆς καί περισσότερο ἐκδαπανήθηκε γιά τήν δημιουργία, τήν αὔξησι καί τήν πνευματική ωρίμανσι τῆς μοναχικῆς συνοδείας πού κοσμεῖ τό Πήλιον Ὅρος. Τούς κόπους αὐτούς τούς ἐπρόσθεσε σέ ἐκείνους τούς κόπους πού γιά τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἶχε καταβάλει ὡς ἱερεύς καί πνευματικός πολλῶν λαϊκῶν χριστιανῶν. Πάντοτε μέ τό χαμόγελο, μέ τό μειλίχειο πρόσωπο, μέ τήν ἀπλότητα καί τήν προσήνεια, μέ τήν ἀρχοντική συμπεριφορά, τήν βαθειά εὐλάβεια καί τήν ωραία ψαλμωδία, ὁ π. Ἀντώνιος ἐρχόταν στήν Ἱερά Μονή μας γιά νά συναντήσῃ τόν μακαριστό Γέροντά μας καί Καθηγούμενο Γεώργιο, νά ἀνοίξῃ τήν καρδιά του, νά συμβουλευθῇ, νά ἐνδυναμωθῇ.

Ἔτσι τόν γνωρίσαμε καί ἐμεῖς. Ἐναν κληρικό μέ ἀρετή καί φλογερή ἀγάπη γιά τόν Χριστό, μέ φρόνημα ἐκκλησιαστικό καί Ὁρθόδοξο. Ὁ στενός πνευμα-

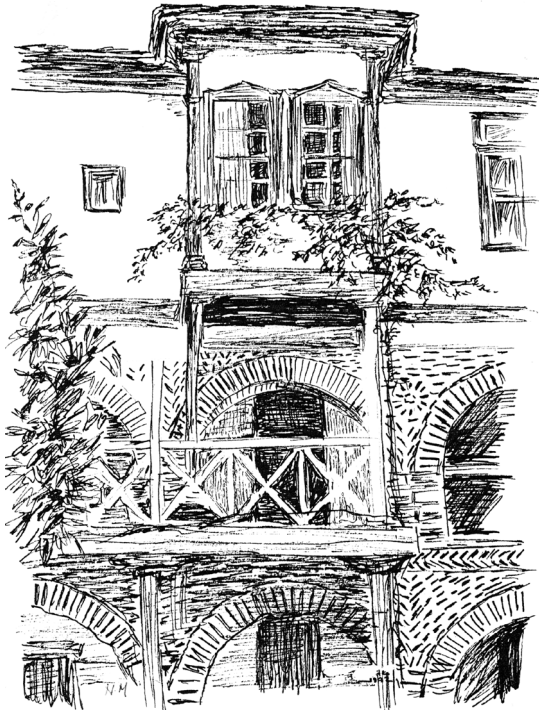
τικός σύνδεσμος πού τούς συνέδεε, συνετέλεσε, ώστε ο π. Γεώργιος νά ἐνισχύση τήν πρωτοβουλία γιά τήν σύστασι τῆς νέας γυναικείας Ἀδελφότητος. Ἡ Ἁγία Ἀναστασία ἡ Ρωμαία ἔγινε ἡ ἀγαπημένη ἀγία τῆς νεοσυστάτου Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν, κοντά στούς μεγάλους καί φωταυγεῖς Ἀρχιστρατήγους.

Ἡ ἀγάπη τοῦ π. Ἀντωνίου πρὸς τήν Μονή μας ἐκδηλωνόταν μέχρι τό τέλος τῆς ζωῆς του. Ἡ τηλεφωνική ἐπικοινωνία μέ τούς ἀδελφούς ἦταν γεμάτη μέ ἐκείνη τήν πηγαία οικειότητα πού χαρακτήριζε τίς σχέσεις του μέ τήν Μονή μας. Ὄταν ἐπισκεφθήκαμε τήν Μονή Ταξιαρχῶν τόν περασμένο Φεβρουάριο, μέ πολλή χαρά μᾶς ξενάγησε στό νέο καθολικό, τό ὁποῖο μέ τόση χάρι ἀνέδειξε στολίδι τῆς Μονῆς. Μᾶς θύμισε τό πῶς συνέλαβε τήν ἰδέα νά δημιουργήσῃ στήν Μονή ἐγκατάστασι πού θά μετέδιδε τίς Ἀκολουθίες ἀπό τόν ναό στά κελλιά καί στά διακονήματα, γιά τίς ἀδελφές πού διακονοῦσαν ἢ ἀσθενοῦσαν. Ἀντέγραψε τήν ἰδέα ἀπό τήν Μονή μας. Μόνο πού μέ τόν χρόνο ἡ ἀρχική ἐγκατάστασις ἀναβαθμίσθηκε καί ἔγινε ὁ ἐξαίρετος ραδιοφωνικός σταθμός τῆς Μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν Βόλου, πού ἀναπαύει πολλές ψυχές μέ τήν μετάδοσι ἀκολουθιῶν, πνευματικῶν ὁμιλιῶν καί ψαλμωδιῶν.

Τώρα ὁ π. Ἀντώνιος εἶναι στόν Παράδεισο τοῦ Θεοῦ, γιά νά ἱερατεύῃ μετά τῶν Ἀγγέλων καί τῶν Ἁγίων στήν αἰώνια Θεία Λειτουργία, καί τόν παρακαλοῦμε

νά εϋχεται από εκεί όχι μόνο για τήν εϋλογημένη
Ἀδελφότητα τῶν Ταξιαρχῶν καί για τά πνευματικά
του παιδιά, ἀλλά καί για ὅσους τόν ζήσαμε καί τόν
νοιώσαμε ἐκλεκτό πατέρα καί ἀδελφό.

Ἄς εἶναι ἡ μνήμη του αἰωνία!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

† Ἀρχιμ. Γεωργίου Γρηγοριάτου	
Ἡ Ἐκκλησία καί ὁ Οἰκουμενισμός.....	5
Καθηγουμένου Ἱεραῶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου	
Ἀρχιμ. Χριστοφόρου	
«Εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαράν μεγάλην».....	48
Εἰς τοὺς ἁγίους Τρεῖς Ἱεράρχας.....	53
«Δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα».....	58
Ἱερομονάχου Λουκά Γρηγοριάτου	
Θεμελιώδη γνωρίσματα τοῦ Ὁρθοδόξου	
ἱεραποστολικοῦ φρονήματος	66
Ι.Α.Σ.	
Ἀρχιμανδρίτης Γαλακτίων Σιμωνοπετρίτης.....	87
Καθηγουμένου Ἱεραῶς Μονῆς Διονυσίου	
Ἀρχιμ. Πέτρου	
Μοναχός Παῖσιος Διονυσιάτης.....	101
Τρία ἀδελφία πού εὐαρέστησαν στόν Χριστό	
Ι.Θ.Σ.	
Γέρων Βαρλαάμ Σιμωνοπετρίτης.....	125
Μ.Δ.Γ.	
Μοναχός Ἰωσήφ Γρηγοριάτης.....	131
Καθηγουμένης Ἱ. Μονῆς Παναγίας Ἐλεούσης Πατρῶν	
Μακαρίας Μοναχῆς	
Γερόντισσα Μακρίνα Μπαλάσκα	141
Ἐπίκαιρα γεγονότα καί θέματα.....	147

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ Α.Ε.»
ΑΒΕΡΩΦ 2, Τ.Κ. 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 5238305 ΦΑΞ: 210 5238959